

INFORMATIVNO-POLITIČKI TIJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

ŽEDNE NJIVE POKRAJ VODE

ISSN 1451-4257
9 771451 425001

BROJ
575

Subotica, 11. travnja 2014. Cijena 50 dinara

NAGRADA DKV-A
ZA ŽIVOTNO DJELO

RAZGOVORI O FORMIRANJU
NOVE VLADE

JAMENA SELO
KOJE ODUMIRE

INTERVJU
ALEKSANDRA ĐURIĆ-BOSNIĆ

USKLAĐIVANJE

GRATIS REKLAMA

ZA DOBAR START

VAŠEG BIZNISA

Dve nedelje besplatno u Vojvođanskoj Svaštari

Uslovi: Samo za nove klijente koji pokreću novi biznis
Dimenzija reklame: 7 x 8 cm, na crno/belim stranama

Rezervacija besplatne reklame:
Tel: 024 673 667
Mob: 065 4000 130
marketing@svastara.rs

VOJVODANSKA
Svaštara

www.svastara.rs

Prodaja kompleta tjednika »Hrvatska riječ«

NIU »Hrvatska riječ« prodaje neukorištene komplete tjednika od 1. do 300. broja, po cijeni od 3.000 dinara. Komplet se može preuzeti osobno u prostorijama NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II u Subotici ili preuzeti putem pošte. U tom slučaju, poštanske troškove snosi kupac.

SURFUJ BRŽE, ZA SAMO 1 DINAR!

OVOG PROLJEĆA

**izaberi BRŽI ADSL paket,
a plaćaj ga manje!**

Prijavi se sada i dobit ćeš ADSL paket Max 10 po cijeni
nižeg paketa, ADSL Max 5! I to nije sve!

Prva tri mjeseca plaćaj samo **1 din**

TIPPNET
INTERNET

www.tippnet.rs

Karađorđev put 2, Subotica

024/555-765

Јавно комунално предузеће „Суботицагаз“ • Суботица

Szabadkai Gázművek Kommunális Kőzvéllalat • Szabadka

Javno komunalno poduzeće „Suboticaplin“ • Subotica

Za Vaš topli dom

24000 Subotica, Jovana Mikića 58

tel: 024/641-200, fax: 024/641-220

Dežurna služba : 024/641-211

TURIZAM

Idemo na more...

S prvim danima travnja, kada nam se približi najveći kršćanski blagdan Uskrs i slavljenje Kristova uskrsnuća, kao da u nama uskrsne ona vječna želja koju sunce razbudi uvijek iznova – želja za mirisom i okusom mora, za modrim valovima koji miluju obale Jadrana i kupaju šljunak i pijesak. Sve nas to jednostavno tjera da potražimo spas od svakodnevnih obveza i pohrlimo putem bijelih obala i plaža u Hrvatskoj...

Piše: Marjan Antić
urednik web-sajta

Hrvatska obala sa svojim otocima spada među najrazvedenije na svijetu. Od 1244 otoka, koliko su ih izbrojili vrijedni zemljopisci, tek 50 njih su nastanjeni. A od tih nastanjenih tek najveći su postali pravi turistički centri i nezaobilazni za prave ljubitelje prirode i najzdravijeg oblika turizma. Jedan od njih je i otok Krk, o kome vrijedi puno pričati. Ovo je najveći jadranski otok, blage klime, bujne vegetacije, bogate kulturne baštine, jer slovi za kolijevku pismenosti u Hrvata. Čuveni knezovi *Frankopani* su ovdje započeli svoju vladavinu, da bi je proširili na gotovo polovicu Hrvatske, dok je nisu predali Mlečanima u ruke davne 1480. godine. Zlatni otok, kako su ga od milošte još u prastara vremena prozvali, danas se gotovo i ne smatra više otokom, jer je njegova povezanost s kopnom, čuvenim i prelijepim Krčkim mostom dugim 1,4 km, ono što raduje svakoga turistu i mještane otoka još od 1980. godine. Kada je već riječ o mještanima, onda moram napomenuti kako se na ovom otoku vjeruje da je sudbinski povezan s brojem 7. Zašto? Zato što je povijest ponavljala ovaj broj u mnogo važnih slučajeva, primjerice u sedmom su ga stoljeću nastanili Hrvati, sedam se puta uspješno branio od gusara, posljednji krčki knez *Ivan Frankopan*, gle čuda, bio je sedmi knez po redu u ovoj obitelji, na otoku imamo sedam glavnih središta... I sve tako dalje! No, nemamo ovdje sedam marina, već jednu ali vrijednu, i to također najstariju na Jadranu. Punat je jedno od najvećih hrvatskih nautičkih središta, mjesto radosti mnogih obožavatelja jedrenja i morskih užitaka. Na sjeverozapadnoj obali otoka nalazi se savršeni gradić Malinska, središte Dubašnice koja broji 20-ak manjih naselja koja gravitiraju k njemu. Malinska je jedno od jačih otočnih turističkih odredišta, karakteristična po brojnim plažama i veoma razvijenom hotelijerstvu. Najtoplije bih preporučio novi resort s četiri zvjezdice s egzotičnim imenom Blue Waves, koji će vas zasigurno najugodnije iznenaditi svojom kvalitetom i turističkom ponudom. Posebice one koji teže obiteljskome turizmu, jer je ovdje raj za djecu... Ali o tome više nekom drugom prigodom, kada još malo otopli i kada krenemo polako pakirati kofere za jedno novo putovanje...

Zato znajte da ste uvijek *dobrodošli* na otok Krk, kao i na naš web-portal s nazivom – www.dobrodosli.net

AKTUALNO

Održana sjednica HNV-a

Gradski autobusi ostaju model prijevoza učenika 7

TEMA

Nacrt Statuta APV

Vojvodina bez Vlade i glavnog grada .. 8-9

INTERVJU

Aleksandra Đurić Bosnić, kulturologinja i urednica časopisa »Interkulturalnost«

Interkulturalnost kao komunikacija ravnopravnih različitih.....12-13

SUBOTICA

Jelena Dulić iz Đurđina, magistra edukacije geografije

Vratila sam se zbog ljudi koje volim..... 19

ŠIROM VOJVODINE

Sve je više napuštenih i zapuštenih kuća i placeva

Ruglo za selo, šteta za vlasnike 22-23

KULTURA

Održana godišnja skupština Društva književnika Vojvodine

Petku Vojniću Purčaru nagrada za životno djelo 33

SPORT

Kajakaški klub »Filip Višnjić« iz Višnjićeva

Brojna prvenstva i regate..... 49

Učiti, ali ne preslikavati

Ovaj je tjedan bio u znaku razgovora o formiranju nove Vlade, započetih srdačnim zagrljajem budućeg premijera Srbije i predsjednika SNS-a Aleksandra Vučića i predsjednika Skupštine AP Vojvodine i lidera SVM-a Istvána Pásztora. Srpska napredna stranka je ponudila Savezu vojvođanskih Mađara sudjelovanje u novoj Vladi Srbije i ministarsko mjesto, a SVM je, kao što je to najavljivao i prije izbora, to prihvatio, ali će se zadržati na dužnosti državnih tajnika. Vučić je kazao kako je Pásztora zamolio za pomoć i partnerstvo u rješavanju teških, prije svega ekonomskih problema, a Pásztor je rekao kako je SVM spreman biti partner u rješavanju teške situacije u zemlji.

U medijskoj obradi najavljenoga partnerstva novinare je najviše zanimalo kako to da SVM prije dvije godine nije želio ući u Vladu, a sada to želi, zašto ne žele ministarsko mjesto, nego samo mjesta državnih tajnika i kako će uskladiti partnerske odnose s Demokratskom strankom na pokrajinskoj razini i sa SNS-om na državnoj razini. Zanimalo ih je i hoće li biti prijevremenih izbora u Vojvodini i što će biti sa Statutom Vojvodine. Pásztor je rekao kako postoji suglasnost o Statutu Vojvodine čije bi se odredbe, prema roku koji je zadao Ustavni sud, do 6. lipnja trebale uskladiti s Ustavom, a »promjenu stava« o ulasku u Vladu objasnio je političkim promjenama koje su se dogodile u protekle dvije godine.

Pásztor je rekao kako ranije nitko nije ni mogao zamisliti da će on i Vučić stajati jedan pokraj drugog i razgovarati.

No, ruku na srce, nije to niti bilo tako nezamislivo, još od proslave petnaeste obljetnice SVM-a na Paliću (vidi tekst »Prijatelji novi, tu ste!«, Hrvatska riječ, br. 328, od 19. lipnja 2009.). Na svečanoj akademiji okupio se tada, osim imponantnog broja članova i simpatizera, najviši i najreprezentativniji sloj političara, kako iz Srbije, tako i iz Mađarske, a među njima, na iznenađenje, pa i negodovanje pristaša ove stranke, i tadašnji predsjednik SNS-a Tomislav Nikolić. Od tada su postupno građeni partnerski odnosi na stranačkoj, ali i međudržavnoj razini i postupno je pripremano članstvo za prihvaćanje »novih političkih prijatelja« i nova politička partnerstva. Od vojvođanskih se Mađara i njihovih političkih predstavnika svakako može puno toga naučiti o »mudrosti opstanka«, kao manjine u ne uvijek naklonjenom većinskom okruženju, kako je to napisao i autor članka već tada. Naravno, ne preslikavati, jer tako nešto nije moguće. Ali učiti – da!

I na koncu, o autonomiji Vojvodine. Vjerojatno je većini građana već više preko glave praznih priča o autonomiji, dok se svakodnevno bore osigurati egzistenciju sebi i svojoj obitelji u ovoj nekada bogatoj pokrajini. Pa i prema mišljenju naših sugovornika, priča o autonomiji polako postaje »pase«. Potreban je neki novi model koji će se tražiti u kontekstu europskih regionalnih strategija. Jer - idemo u Europsku uniju, zar ne? A u EU centralizam i unitarizam ne prolaze.

J. D.

POSJET HRVATA IZ SRBIJE EUROPSKOM PARLAMENTU

Početak europske priče

je tema bila hrvatska dijaspora, u ime Hrvata u Srbiji, o njihovu položaju u društvu i aktualnim problemima govorio je *Tomislav Žigmanov*, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. Tom je prigodom po prvi puta srbijanskim Hrvatima bila pružena mogućnost da se predstave pred Europskim parlamentom, a prema riječima *Zdravke Bušić*, ova inicijativa je samo početak jedne zajedničke, europske priče hrvatskih zastupnika u Europskom parlamentu i Hrvata iz Srbije.

Je. D.

Na inicijativu ureda *Zdravke Bušić*, hrvatske parlamentarke u Bruxellesu, protekli je tjedan u sklopu programa »Posjetitelji« bio omogućen posjet Bruxellesu Hrvatima iz Srbije- predstavnicima kulturnih i civilnih udruga, te mladima. U sklopu dvodnevnog programa vojvođanski su Hrvati imali priliku upoznati znamenitosti toga grada, približiti se funkcioniranju Europskog parlamenta, a središnji dio njihova posjeta bilo je sudjelovanje na panelu *Andreja Plenkovića*, nositelja HDZ liste na izborima za zastupnika Europskog parlamenta. Na spomenutom panelu, čija

Sudjelovanje na panelu Andreja Plenkovića

Hrvatska:

Izbori za Europski parlament 25. svibnja

Izbori za Europski parlament održat će se u nedjelju, 25. svibnja i na njima će birači izabrati 11 hrvatskih zastupnika. Zastupnici se biraju po proporcionalnoj zastupljenosti i preferencijalnim glasovanjem. Birači, naime, mogu glasovati samo jedanput i samo za jednu listu, ali na glasačkom listiću mogu označiti i jednog kandidata kojem daju prednost pred ostalima na listi za koju glasuju (preferirani glas).

Za 11 zastupničkih mjesta u Bruxellesu borit će se sedam koalicijskih i 18 samostalnih stranačkih lista, dakle ukupno 25. Među njima nema ni jedne liste grupe građana, nitko se, naime, nije odvažio prikupiti za to potrebnih pet tisuća potpisa. Na kandidacijskim listama ukupno je 275 kandidata.

Zastupnici u Europski parlament biraju se tajnim glasovanjem na neposrednim izborima, temeljem općeg, slobodnog i jednakoga biračkog prava, na petogodišnji mandat koji počinje otvaranjem prvog zasjedanja Europskog parlamenta nakon provedenih izbora.

U predstojećem sazivu Europskog parlamenta (2014.-2019.) Hrvatska će imati jednog zastupnika manje nego sada, jer se broj zastupnika u Parlamentu smanjuje sa 766 na 751.

Izborna promidžba trajat će do petka, 23. svibnja u ponoć Subota, 24. i nedjelja, 25. svibnja do 19 sati vrijeme su izborne šutnje.

(Hina)

ODRŽANA SJEDNICA HNV-A

Gradski autobusi ostaju model prijevoza učenika

Iako je nekoliko roditelja izrazilo nezadovoljstvo postojećim rješenjem prijevoza učenika, smatrajući kako je taksi bio bolji, ostaje se pri ovom modelu. Kako bi izišao u susret nezadovoljnim roditeljima, HNV je odlučilo pomoći organiziranje dnevnog boravka za učenike-putnike koji moraju čekati prijevoz ili početak nastave

Model prijevoza učenika hrvatskih odjela bila je središnja tema 74. po redu sjednice Hrvatskog nacionalnog vijeća, koja je održana prošle srijede, 3. travnja, u Subotici. Naime, učenici-putnici iz hrvatskih odjela donedavno su prevoženi taksi prijevozom za kojega je HNV izdvajao značajna financijska sredstva. Nedavnom odlukom Grada Subotice, ova lokalna samouprava preuzela je organiziranje i financiranje prijevoza učenika-putnika koji se školuju na jezicima nacionalnih manjina, pa tako i onih koja idu u hrvatske odjele. Tako je u slučaju hrvatskih odjela dosadašnji taksi prijevoz zamijenjen autobusima koje financira Grad, što za posljedicu ima i više novca u proračunu HNV-a.

Prijevoz učenika našao se na dnevnom redu prošlotjedne sjednice HNV-a, jer su pojedini roditelji izrazili nezadovoljstvo sadašnjim modelom prijevoza, budući da njihova djeca, u slučaju kada imaju manji broj sati, ostaju duže u školi čekajući ostale učenike-putnike. U raspravi oko ovog pitanja vijećnici su podržali postojeći model gradskog prijevoza, a s ciljem da se iziđe u susret nezadovoljnim roditeljima, HNV je donio odluku pomo-

ći organiziranje tzv. dnevnog boravka za učenike-putnike koji moraju čekati prijevoz ili početak nastave. U tom smislu HNV je spreman financijski pomoći angažman nastavnog kadra u ovom tipu produžene nastave.

KORISNO PROVEDENO VRIJEME

Predsjednik Izvršnog odbora HNV-a *Darko Sarić Lukendić* ističe kako ovakva odluka Vijeća može biti od značaja i za roditelje učenika-putnika, te pridonijeti kvaliteti nastave na hrvatskom jeziku. »Način da se premosti ovaj problem je organiziranje dnevnog boravka u svim školama, kada bi djeca prije početka nastave ponovila gradivo ili nakon završetka nastave uradila domaću zadaću. Tako se to vrijeme može korisno rabiti. S druge strane, to olakšava svladavanje gradiva, jer bi dnevni boravak održavali kvalificirani učitelji i nastavnici. To bi bilo olakšanje i roditeljima, da se u vrijeme kada se djeca vrate iz škole mogu posvetiti raznim drugim aktivnostima, zabavi ili igri s njima, namjesto da moraju obnavljati gradivo iz prvog razreda, radeći sa svojom djecom domaću zadaću«, izjavio

je nakon sjednice *Darko Sarić Lukendić*.

ZA I PROTIV

U raspravi oko ovog pitanja sudjelovali su i vijećnici koji su ujedno i ravnatelji škola u kojima se odvija nastava na hrvatskom jeziku – *Stanislava Stantić-Prčić* i *Ivan Stipić*, koji su se pozitivno očitovali glede organiziranog prijevoza učenika od strane Grada Subotice. Sjednici je nazočila i ravnateljica OŠ »Matko Vuković« *Marija Crnković*, koja je predložila problem neriješenog pitanja dnevnog boravka u dijelu te škole u kojem se nalaze hrvatski odjeli. Taj bi problem sada, temeljem odluke HNV-a, trebao biti riješen. Glede ove točke dnevnog reda vijećnici su imali prilike čuti

i »pro et contra« stajališta dviju roditeljica – *Sanje Dulić* i *Jasne Vojnić*. Prvospomenuta je izazila zadovoljstvo aktualnim modelom prijevoza učenika, dok je druga zastupala mišljenje kako je dosadašnji taksi prijevoz djece bio bolje rješenje.

Vijećnici su na sjednici donijeli odluku o raspisivanju natječaja HNV-a za sufinanciranje projekata hrvatskih udruga u kulturi za 2014. godinu, u iznosu od 2 milijuna dinara. Također, dano je pozitivno mišljenje za imenovanje *Tatjane Poznić* iz Srijemske Mitrovice, za ravnateljicu Turističke organizacije Grada Srijemske Mitrovice, kao ustanove koja je od osobitog značaja za hrvatsku nacionalnu zajednicu na području toga grada.

D. B. P.

ISTRAŽIVAČ IZ ENGLLESKE

Na kraju sjednice vijećnicima se obratio socijalni antropolog iz Manchestera dr. *Andrew Hodges*. On je informirao vijećnike o istraživanju kojega započinje ove godine, u kojem će, kao suradnik Instituta za etnologiju i folkloristiku u Zagrebu, istraživati utjecaj nedavnih jezikoslovnih reformi hrvatskog jezika na stanovnike Vojvodine koji žive u područjima s većim brojem Hrvata.

NACRT STATUTA APV

Vojvodina bez Vlade i glavnog grada

Dvotrećinska podrška Nacrta
ili izvanredni izbori?

Autonomna Pokrajina Vojvodina više neće imati Vladu i glavni grad, nego Izvršno vijeće i administrativni centar ili sjedište pokrajinskih tijela, a predloženo je i ukidanje Vojvođanske akademije znanosti i umjetnosti, prema Nacrtu Statuta APV koji je objavljen prošloga tjedna.

Ustavni sud Srbije je koncem prošle godine, a poslije razmatranja zahtjeva Demokratske stranke Srbije, osporio dvije trećine odredaba Statuta Vojvodine i naložio pokrajinskoj Skupštini da za šest mjeseci usuglasi sporne odredbe s Ustavom. Nakon takve odluke formirana je Radna skupina za uklađivanje Statuta Vojvodine s Ustavom Srbije, koju je imenovao predsjednik Skupštine *István Pásztor*, a temeljem prijedloga zastupničkih skupina u parlamentu.

Nakon što je tekst Nacrta Statuta APV predstavljen članovima kolegija Skupštine APV, dogovoreno je da od 8. do 18. travnja budu obavljene konzultacije sa zastupničkim skupinama, poslije čega bi Odbor za pitanja ustavno-pravnog položaja APV utvrdio konačan tekst ovog

Nacrta. To znači da bi koncem travnja ili početkom svibnja trebalo da o tekstu Nacrta raspravljaju pokrajinski zastupnici. Ukoliko Nacrt bude usvojen dvotrećinskom većinom, Statut APV bi trebao biti potvrđen u Skupštini Srbije do 6. lipnja, u skladu s odlukom Ustavnog suda Srbije.

ŠTO (NE) PREDVIĐA NACRT STATUTA APV?

Osim navedenih promjena, prema ovome Nacrtu Skupština Vojvodine više ne utvrđuje »osnove politike na razini APV« i nije »najviše tijelo i nositelj normativne vlasti«, a Nacrt ne pred-

viđa ni postojanje Savjeta nacionalnih zajednica, a umjesto njega će Skupština Vojvodine formirati radno tijelo za nacionalnu ravnopravnost.

U dokumentu se navodi kako Vojvodina može biti član europskih i svjetskih udruženja regija, a predstavljanje i promidžba ove pokrajine je predviđeno samo u posebnim jedinicama u diplomatsko-konzularnim predstavništvima Srbije, koje bi bile formirane na zahtjev Pokrajine.

Radna skupina je izbacila stav iz dosadašnjeg Statuta, prema kojemu se teritorij Pokrajine ne može mijenjati bez suglasnosti građana na referendumu, a kao nositelji prava na pokrajinsku

autonomiju označeni su stanovnici Vojvodine, a ne njeni građani.

Po Statutu koji je proglašen neustavnim, teritorij Vojvodine su činili Srijem, Banat i Bačka, a nova formulacija predviđa da »teritorij APV čine teritoriji jedinica lokalnih samouprava utvrđene zakonom«.

Također je u Nacrtu promijenjen i članak Statuta koji regulira »službene jezike i pisma« i u prijedlogu glasi: »Osim srpskog jezika i ćirilice pisma, u tijelima AP Vojvodine u ravnopravnoj uporabi su i mađarski, slovački, hrvatski, rumunjski i rusinski jezik i njihova pisma, u skladu sa zakonom«.

Radna skupina se izjasnila i glede članka Statuta koji se odnosi na simbole Vojvodine. Prema Nacrtu, zastava APV jest tradicionalna trobojka s horizontalnim poljima istih visina, crvene, plave i bijele boje, umjesto aktualne čije je srednje plavo polje, koje u sredini ima i tri žute zvijezdice. Dosadašnji grb APV trebao bi biti zamijenjen tradicionalnim grbom iz 1848. godine, s crvenim štitom na kojem je srebrni križ između četiri zlatna ocila.

Radna skupina za izradu Nacrta Statuta APV konstituirana je 22. siječnja. DS je u radnu skupinu predložio bivšeg predsjednika Ustavnog suda *Svetozara Čipića*, SNS odvjetnika *Vladimira Galića*, a SVM profesora prava *Tamása Korhecz*a. Zastupnička skupina SPS-PUPS-JS-SDPS je predložila pravnog eksperta *Vladana Kutlešića*, LSV odvjetnicu *Mirjanu Tomić-Jovanović*, SRS profesora prava *Miroslava Milosavljevića*, a DSS profesora prava *Slobodana Orlovića*, koji je imenovan za predsjednika ove Radne skupine.

Građane Vojvodine nitko od političkih čimbenika nije pitao za mišljenje o ovome Nacrtu, ali slijede i pokrajinski izbori, pa će građani imati priliku biti više od pukih statista i iskoristiti priliku da iskažu vlastito mišljenje o političkim prilikama u pokrajini.

(NE)REAGIRANJA NA NACRT STATUTA APV

Prema sugovornicima Tanjuga, predstavnici stranaka u Skupštini Vojvodine smatraju kako bi predloženi tekst Nacrta Statuta APV mogao biti usvojen dvotrećinskom podrškom u pokrajinskoj Skupštini.

Tako šef zastupničkog kluba LSV-a u Skupštini Vojvodine *Branislav Bogaroški* kaže kako s obzirom na način na koji je formirana Radna skupina, pretpostavlja da to otvara mogućnost da i predstavnici oporbenih stranaka podrže taj tekst. Takva konstatacija Bogaroškog ne čudi, jer proizilazi iz činjenice da

Za usklađivanje i usvajanje najvišeg pravnog akta Pokrajine, Ustavni sud je dao rok do 6. lipnja. Za usvajanje u pokrajinskoj Skupštini je potrebna dvotrećinska većina. Ukoliko do tada ne bude usvojen, urušit će se pravni sustav Vojvodine, nakon čega bi nastala skupštinska kriza i raspisivanje izvanrednih pokrajinskih izbora.

je Radna skupina za izradu nacrt Statuta APV uvažavala mišljenje predstavnika oporbe, pa bi bilo logično da i njihovi zastupnici glasuju za predloženi tekst Statuta.

Šef zastupničke skupine DS-a *Borislav Novaković* je rekao kako je poželjno da Statut bude usvojen najširim konsezzusom, jer je to dobro zbog stabilnosti institucija i u Vojvodini i u Republici Srbiji, dok je član Radne skupine iz SNS-a *Vladimir Galić* rekao kako se to tijelo prilikom donošenja prijedloga teksta Statuta vodilo odlukama Ustavnog suda i da su stranački interesi ostavljeni po strani.

Šef zastupničke skupine DSS-a u pokrajinskom parlamentu *Milenko Jovanov* je rekao kako je očigledno da je Radna skupina pokušala izvršiti usklađivanje Statuta s Ustavom, ali »imajući u vidu činjenicu da konačan prijedlog Statuta mora proći proceduru pred nadležnim skupštinskim odborom, treba sačekati da se to završi da bi se dala konačna ocjena«, dok je lider vojvođanskih radikala *Milorad Mirčić* izjavio kako je »sve u dvoritštu SNS-a«.

Z. S.

11. travnja 2014.

RAZGOVORI O FORMIRANJU NOVE VLADE

Rješavanje brojnih pitanja bez odlaganja

Srpska napredna stranka je u ovome tjednu razgovarala s potencijalnim koalicijskim partnerima o formiranju Vlade Srbije, a u nedjelju se očekuje sjednica Glavnog odbora ove stranke, na kojoj će se odlučivati o eventualnoj koaliciji, kako saznaje Danas od izvora iz vrha SNS-a.

Naprednjaci su prošle subote održali sjednicu Predsjedništva stranke, nakon čega je lider SNS-a *Aleksandar Vučić* izjavio kako će Vlada biti formirana do 25. trav-

miranju buduće Vlade, na kojemu je Vučić ponudio SVM-u ulazak u Vladu. Kako prenosi Tanjug, Vučić je rekao da je za poziv SVM-a da uđe u Vladu, Predsjedništvo naprednjaka bilo jedinstveno. »Želimo tu koaliciju i da zajedno radimo«, rekao je je Vučić nakon sastanka s predsjednikom SVM-a *István Pásztorom* u sjedištu SNS-a u Beogradu. Vučić je rekao novinarima nakon sastanka kako SNS nema ništa protiv toga da SVM ima nekog ministra,

nja i da će imati maksimalno 19 članova, a politika Vlade bit će politika agresivnog zapošljavanja, jačanja privatnog sektora i dramatičnog reformiranja javnog sektora.

Vučić je rekao kako će zadatak nove Vlade biti provođenje strukturnih reformi. »To znači da ćemo voditi politiku dobru za mlade generacije, a koja nije dobra za buduću rezultat naše stranke na nekim budućim izborima. Slijede dramatične uštede u javnom sektoru i agresivno jačanje privatnog sektora.« Vučić je rekao i kako će dati sve od sebe da se ne smanjuju mirovine.

A novi saziv Skupštine Srbije bit će konstituiran do 16. travnja, potvrđeno je za B92. Nakon izbora održanih 16. ožujka, većinu u Skupštini Srbije ima SNS i stranke koje su okupljene oko nje – ukupno 158 zastupničkih mandata.

U ponedjeljak su završeni razgovori SNS-a i Saveza vojvođanskih Mađara o for-

dok je Pásztor izjavio kako je njegova stranka ostala pri zahtjevu da imaju državne tajnike.

Lider SVM-a István Pásztor je nakon sastanka rekao kako je ta stranka spremna biti partner u rješavanju problema u Srbiji i izrazio uvjerenje da će program te stranke moći biti dio programa buduće Vlade. »Ništa novo od Vučića nismo čuli, a čuli smo ono za što smo uvjereni da odgovara stvarnosti. Sigurno je da ova situacija u Srbiji nije nastala u proteklih godinu dana. Sada je strmina prevelika, ruksak pretežak, počinju nam pucati ligamenti i ograničeni smo što se tiče manevarskog prostora«, rekao je Pásztor.

U vrijeme zaključenja našeg tjednika, Vučić je nastavio razgovore o formiranju nove Vlade s liderom socijalista *Ivicom Dačićem* i s NDS-om.

Z. S.

TEMELJNI SUD U SUBOTICI POSTAO PERJANICA SRPSKOG PRAVOSUĐA

Počela elektronička era u sudu

*Dugogodišnja suradnja
s USAID-om okrunjena
uvođenjem elektroničkog
sustava za odvjetnike*

U Temeljnem sudu u Subotici protekli je četvrtak bio povijesni dan, jer je ova ustanova, prva u Srbiji, prešla na elektroničko primanje tužbi u parničnom postupku. Što to zapravo znači pojašnjava vršiteljica dužnosti predsjednika suda *Rozalija Tumbas*, koja je naglasila dugogodišnju saradnju s USAID-om, koji je izabrao upravo ovaj sud za taj pilot-projekt.

»Ima višestrukih prednosti da odvjetnici, s kojima smo započeli ovaj projekt, mogu komunicirati sa sudom i u dane blagdana i vikendom i u bilo koje doba kasnih sati, ako im je problem rok predaje žalbe, ili rok predaje tužbe. Svakako time štitimo i prava stranke, jer zna se kako se ostavljeni rokovi moraju ispoštovati. Krenuli smo s manjim brojem odvjetnika, čisto dok bi i radnici suda i odvjetnici koji su krenuli s tim projektom bili dobro obučeni, da savladamo sve te nepoznanice koje su se javljale u pregovorima i koje će početi u praksi, da ovladamo time i sigurno će se broj povećavati. Već ima zainteresiranih odvjetnika, koji pitaju kada se oni mogu priključiti, zašto oni nisu pozvani, tako da očekujem kako će

taj projekt biti zastupljen. Prvog dana su predane dvije tužbe, drugog tri, i već su svraćali odvjetnici koji su potpisali protokol jer bi i oni željeli predavati materijale, tako da očekujem povoljan efekt

Rozalija Tumbas

ovog projekta«, kaže predsjednica Tumbas.

Ona dodaje kako ovakav način komunikacije nikako neće poremetiti dosadašnja prava nacionalnih manjina da koriste svoj jezik i svoje pismo.

KORAK PO KORAK

Projekt je u ime USAID-a predstavio i *Brian LeDuc*, istaknuvši kako je sretna okolnost bila što je već postojao Zakon o elektroničkom potpisu, te da nije bilo prepreka sa zakonske strane da

se ovo uradi. »Najveći problem koji vas može najviše usporiti u provođenju jest da morate praviti izmjenu zakona ili regulative. To traje vječnost dok se ne uradi. Zakoni su usvojeni, a također smo mislili, prateći kako je to bilo s federalnim sudom u SAD-u, da idemo sud po sud, vrstu suda po vrstu suda, čak i suca po suca, odvjetnika po odvjetnika, jer bi to bilo bolje, kako bi se minimalizirao rizik i povećale šanse za uspjeh. Jer, često kada ovi projekti ne uspiju, to je zbog planiranja na centralistički način. Ono što treba raditi na nacionalnoj razini po mom mišljenju je opasno. Jer, teško je predvidjeti sve sa svakim sudom. Ali, ako se krene s jednim sudom, ako su suci zainteresirani, kao i odvjetnici, onda možete pokušati i vidjeti hoće li uspjeti. Ako ne uspije, probat ćete nešto drugo, a ako radi – možete pokušati slično i na drugom sudu. To je bila naša ideja«, otkriva LeDuc.

U XXI. STOLJEĆU

Sustav je prvi testirao odvjetnik *Nenad Vuletić*, koji kaže kako još uvijek sve to djeluje nestvarno.

»Moja je generacija uvijek maštala, razmišljala o tome kako

ćemo učiniti sve bolje na onaj ili na ovaj način, ali jedna od stvari je to da se napokon naše pravosuđe oslobodi papira, da se skrate postupci, da ta pravda postane dostižna, ne samo nakon 10-15-20 godina, nego da učinimo to da smo ponosni na svoj pravosudni sustav i da nemamo stalno te primjedbe koje redovito čujemo. Kada sam dobio priliku za sudjelovanjem u ovom projektu, bio sam veoma zadovoljan zbog toga, veoma srećan da u svemu tome sudjelujem i na koncu možda jednog dana kada to uspije, a sigurni smo da hoće, da budem ponosan na sve ove trenutke. Tijekom protekla 2-3 tjedna tu i nije bilo tako puno posla, mi smo se nekoliko puta našli, porazgovarali, objašnjeno nam je što će to podrazumijevati«, izjavio je Vuletić.

Na ovaj način odvjetnici neće morati strepjeti da će promašiti rok predaje spisa ukoliko pošta ne radi. Dakle, Temeljni sud u Subotici dobarano je zagazio u dvadeset i prvo stoljeće, a nakon dugog vremena Subotica je po nekom razvojnom projektu konačno postala prva u državi.

Nikola Perušić

SKUP ČLANOVA DSHV-A U SOMBORU

O promjenama je riječ

Mata Matarić, pokrajinski zastupnik i donedavno član DSHV-a i predsjednik somborske podružnice, obratio se Podružnici DSHV-a Sombor na skupu koji je održan u utorak popodne u Somboru. S obzirom da na ovom skupu nije bio nazočan potpredsjednik Podružnice Zoran Čota, koji jedini može voditi sastanak Podružnice, to nije bio službeni sastanak Podružnice, niti su na njemu mogle biti donesene bilo kakve odluke i zaključci. Nazočilo je petnaestak članova DSHV-a iz MO Sombor, Stanišić, Bezdan i Breg i Podružnice Vrbas.

»Subotičko čelništvo je apeliralo da ne dođete ne ovaj sastanak. Čega se oni to boje? Naroda?«, počeo je svoje obraćanje Matarić. On je u svom izlaganju detaljno obrazložio razloge svoje odluke da u pokrajinskoj Skupštini pristupi novom zastupničkom klubu NDS-a, ali i iznio kritike na rad DSHV-a. »Neprelazak cenzusa u najhrvatskijem mjestu, u Subotici, dokaz je da smo izgubili glasače, da smo izgubili DS, na koju smo se od 2007. godine pripili kao imela. To je, po mom mišljenju, bio prvi signal, da treba promijeniti politiku, prilagoditi se interesima našega naroda i ići samostalno na izbore. Nas je 47.000 u Vojvodini, a mi se bojimo hoćemo li prikupiti 3.000 potpisa? Ako to nismo sposobni onda to treba i priznati. Bit ćemo kulturno-umjetničko i sakralno društvo«, kazao je Matarić. Točka prijeloma za Matarića bio je sastanak Predsjedništva stranke na kome je odbijen njegov prijedlog da se, zbog loših izbornih rezultata, održe izvanredni izbori na svim razinama u stranci. »Odlučio sam tada – maksimalno ću se založiti za promjenu politike u stranci. Idem svojim primjerom, pa kud pukne. Dokazao sam da možemo i u drugoj stranci, kojoj ja nisam pristupio, i u drugoj zastupničkoj skupini biti uvažavani«, istaknuo je Matarić i naglasio kako u ovakav DSHV s ovakvim vodstvom nikada neće podnijeti molbu za vraćanje u stranku. On je posebice podvukao nipodoštavanje podružnica, mjesnih organizacija i neprihvatanje prijedloga i odluka koje su stizale iz podružnica.

Matarić je pročitao i zaključak Podružnice DSHV-a Srijem, u kojem se traži da predsjednik stranke i Predsjedništvo podnesu ostavke i da Vijeće stranke krene u reformu Statuta i modernizaciju stranke, a potom da se u što kraćem roku provedu izbori. Podršku ovome zaključku svojim su potpisom dali i neki od članova Podružnice Sombor koji su nazočili ovom skupu, a taj će zaključak biti predložen i drugim članovima mjesnih organizacija na području Sombora.

Svoje je mišljenje iznijelo i nekoliko članova DSHV-a koji su nazočili ovom skupu i koji su dali podršku Matariću, kritički se osvrćući na rad DSHV-a.

Z. V.

Grad duhova

Prije mjesec dana objavljena je vijest kako je purgermajstor subotički *Jenő Maglai* obišao središte varoši sa svojim suradnicima i uočio ono što je godinama bolo oči tisuća stanovnika: na ulicama se održava čistoća, ali se ulice ne održavaju. Svatko tko je šetao barem pola ure po centru zacijelo nije izbjegao neku rupu na pločniku, garant je uočio kako je neko drveće posječeno do korijena prije puno, puno godina, a da novo nije zasadeni, i tako dalje.

Pod jedan, kako je moguće da raniji gradonačelnici to nisu vidjeli? Zar je moguće da su bili toliko okupirani investicijama, kazalištem i Palićem da nisu uočili na što sličje pločnici tik do Gradske kuće? Zar nisu imali suradnike da im jave kako nešto ne štima? To je nevjerojatno. Popričao sam s radnicima koji su popravili pločnik na Korzu. Kažu kako se ne sjećaju je li uopće održavan nakon popločavanja koncem osamdesetih. Dakako, osim hitnih intervencija na vodovodnoj mreži.

Pod dva, učinjen je tek prvi korak, stvoreni su uvjeti da se lijepo pješači. To je već postignuće i ma kako to benigno djelovalo, netko je vidio kako u šumi golemih problema ima i par malih koji se mogu odmah riješiti bez velikih ulaganja i bez ugrađivanja, a da je nakon nekoliko desetljeća doista došlo vrijeme da se oni riješe. Mene brine – što će biti s drvećem. Prebrojao sam barem desetak mjesta na kojima nedostaje drvo, ostao je tek betonski vijenac u kojem je blato ili u boljem slučaju nizak panj. Mislim, koji je genijalac dao da se odsiječe drvo i ostavi tako, bez trenutačne zamjene?

Meni je jasno kako svi bogati ljudi vole aute, da vole investirati u asfaltiranje ulica kako im se ljubimci ne bi oštećivali, ali tolika slijepost za pješake je već vrijeđanje na socijalnoj osnovi. Sada ćemo vidjeti može li gradonačelnik Maglai privesti akciju kraju. Konac djelo krasi.

A, tek će tada uslijediti ono treće i najvažnije. Kada se budemo slobodno šetali svojim gradom bez opasnosti da uletimo u neku rupu, kada nam ne bude smetao nedostatak drveća, tek ćemo tada u punini vidjeti i druge probleme. Zašto ima toliko praznih objekata? Robna kuća Beograd, Dom JNA, kino Zvezda, kino Radnički, zgrada Integrala, bivše vojarne...

Kada dođemo do tog pitanja, nećemo ga moći lako riješiti. Po definiciji, to nije posao lokalne samouprave – i doista – time se nitko nije bavio dva desetljeća. Volio bih da sadašnji gradonačelnik skupi snage ili odredi menadžera koji će se time pozabaviti. Jer, ako se otklone problemi koji su vidljivi danju, red je da se pozabavimo i onima koji se vide noću. Noću je naš grad grad duhova, pustih objekata, zone sumraka.

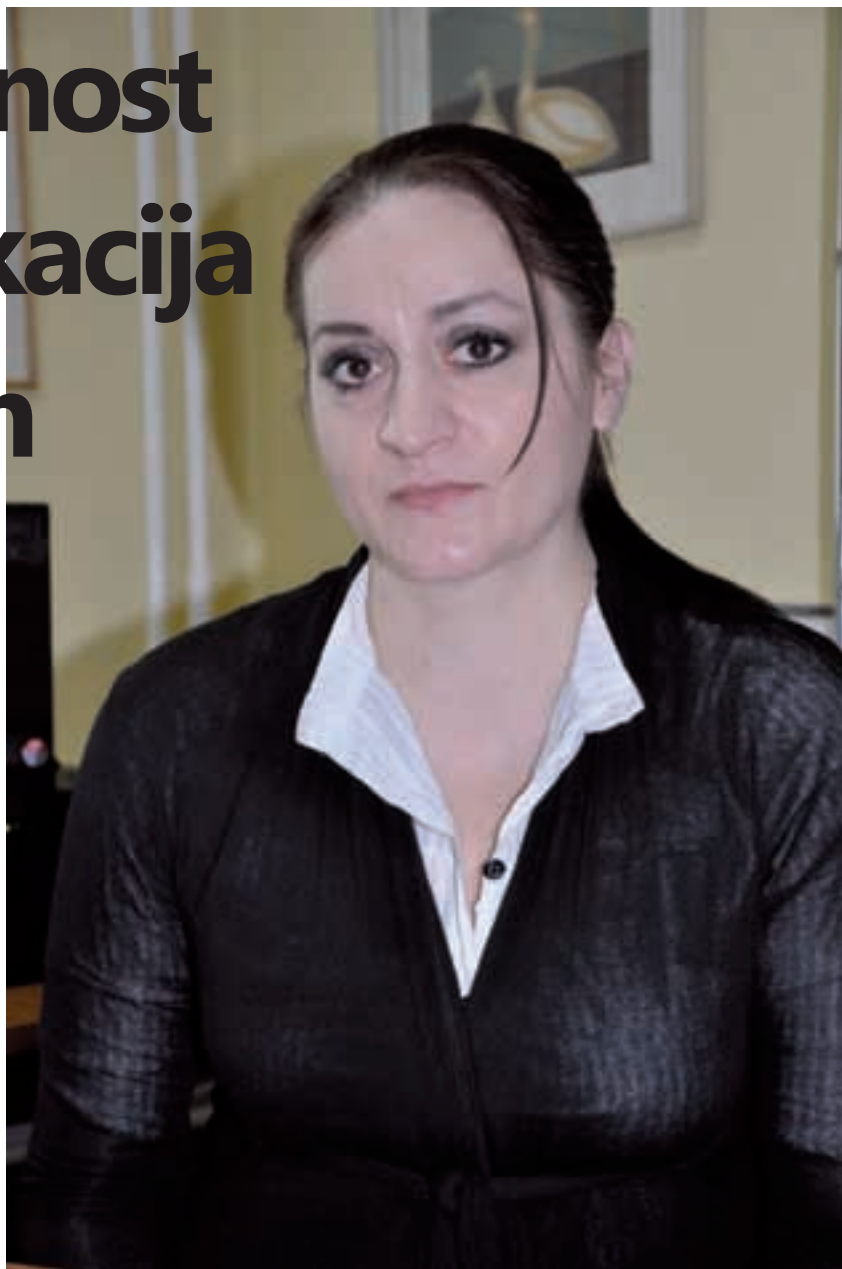
Nikola Perušić

ALEKSANDRA ĐURIĆ BOSNIĆ, KULTUROLOGINJA I UREDNICA ČASOPISA »INTERKULTURALNOST«

Interkulturalnost kao komunikacija ravnopravnih različitih

Interkulturalnost je činjenica suvremenog svijeta, a komunikacija različitih uvijek privilegij, jer je svako nasilje nad egzistencijom, istovremeno i nasilje nad smislom *
Očuvanje različitosti kultura, jezika i tradicija je važno jer tek pod pretpostavkom ovog očuvanja možemo govoriti o preduvjetima za ostvarenje ravnopravne komunikacije različitih *
Na početku 21. stoljeća ne govorimo više samo o toleranciji, radije ćemo govoriti o kreativnoj komunikaciji kultura, kao o prostoru osvajanja planetarne bliskosti

Razgovarao: Davor Bašić Palković

Nedavno je u više gradova u Vojvodini predstavljen zbornik radova »Zatvoreno–otvoreno: društveni i kulturni kontekst u Vojvodini 2000.–2013.« u izdanju Centra za interkulturalnu komunikaciju. Jedna od središnjih tema kojom se autori tekstova u zborniku bave jest interkulturalnost. O toj temi, sagledanoj u kontekstu vojvođanskih prilika, razgovarali smo s Aleksandrom Đurić Bosnić, urednicom navedenog zbornika te ujedno i urednicom časopisa »Interkulturalnost«.

HR: U najkraćem, što je interkulturalnost po vašem mišljenju, i kako bi trebala izgledati u vojvođanskoj praksi? U čemu vidite dobrobiti interkulturalnosti po stanovnike Vojvodine?

Zajednički imenitelj aktualnih definicija pojma interkulturalnosti upućuje na definiranje pojmova interkulturalno razumijevanje, interkulturalna suočavanja, interkulturalne okolnosti, procesi, stanja, mogućnosti prožimanja, utjecaja i prepoznavanja, kulturni kontakti lišeni nesporazuma i konflikata. Teorijska

određenja pojma interkulturalnosti često ukazuju na važenje njegovog semantičkog okvira: u ovom kontekstu prefiks »inter« viđen je kao indikator susretanja i suživota kultura kao varijeteta koji uvijek podrazumijevaju i znanje o samome sebi i razumijevanje alteriteta. Ukoliko, dakle, prihvatimo formulaciju po kojoj je interkulturalna komunikacija kadra otvoriti novi prostor, a interkulturalna kompetencija znači sposobnost da se taj novi među-prostor kreira putem otvorenosti, empatije i tolerancije, onda se i misija interkulturalno-

sti ukazuje kao kreativni angažman, kao kontinuirana akcija u smislu podešenosti za poništavanje zatvorenosti i konačnosti stigmatizirajućih banalnosti i zadatih obrazaca, kao podešenosti za prepoznavanje mentalnih megalopolisa u nama i oko nas, kao prepoznavanje i uvijek uzbudljivo otkrivanje novog, u nama i – drugome.

Međutim, bitno je da znamo da je interkulturalnu komunikaciju kao društvenu praksu, neovisno od često složenih teorijskih eksplikacija, u nekom društvenom kontekstu ili kulturnom

prostoru uvijek moguće vrlo jednostavno prepoznati. Jer je ona uvijek uzajamnost i komunikacija ravnopravnih različitih. U tom smislu je odgovor na pitanje zašto bi naš izbor za društvenu praksu u Vojvodini danas bio model interkulturalne komunikacije, opet vrlo jednostavan: zbog toga što je interkulturalnost činjenica suvremenog svijeta, a komunikacija različitih uvijek privilegij, jer je svako nasilje nad egzistencijom, istovremeno i nasilje nad smislom, a njegove nužne pretpostavke su upravo odsustvo dijaloga i lišenost osjećaja za drugo i drugačije.

HR: Zbornik se bavi razdobljem od 2000. do 2013. godine. Kako je konstatirano na promociji zbornika i pratećoj tribini u Subotici, u navedenom razdoblju malo se toga promijenilo po pitanju jačanja interkulturalne komunikacije u Vojvodini. Kako to objašnjavate, koji su »glavni krivci« za ovakvo stanje?

»Krivce« najprije nalazim u svima onima koji su tijekom devedesetih godina dvadesetog stoljeća Srbiju i Vojvodinu »osudili« na zatvaranje, na usud koji tribalna, okovana i ideološki i politički represivna društva ne mogu izbjeći – na vječno postojeću prijetnju i iskušenje novim zatvaranjima. I kada smo započeli koncipiranje projekta »Zatvoreno-otvoreno« bili smo svjesni koliko je mučan i neizvjestan proces konvertiranja zatvorenog u otvoreno i demokratsko društvo. Naša polazna pretpostavka bila je da uspostavljanje, konzerviranje ili destruiranje zatvorenih sustava, društava i država nikada nisu jednoznačni i jednostavni procesi. Najčešće su paradoksalni jer nakon sloma jednog zatvorenog entiteta kao odgovor na traumu zatvorenosti nastaje više pojedinačnih, manjih zatvorenih sustava. Međutim, teško naslijeđe devedesetih ne može uvijek i u svemu biti i opravdanje. Mislim da je za sve ovo vrijeme i političkim i kulturnim elitama

zapravo nedostajala jasna svijest o neophodnosti formiranja građanskog političkog identiteta, a bez jačanja upravo interkulturalne komunikacije nemoguće ga je formirati i održati.

HR: Kada se govori o interkulturalnosti u Vojvodini, a i o nekim drugim temama, nerijetko se ističe da su se manjine getoizirale. S druge strane, s obzirom na trend depopulacije i asimilacije ovih zajednica, getoizacija se dijelom može promatrati i kao način da se kultura, jezik i druge odrednice njihova nacionalnog identiteta očuvaju. U tom smislu, pitanje bi bilo – kako da manjine očuvaju »svoje« a ujedno budu interkulturalne, otvorenije?

Teško naslijeđe devedesetih ne može uvijek i u svemu biti i opravdanje. Mislim da je za sve ovo vrijeme i političkim i kulturnim elitama zapravo nedostajala jasna svijest o neophodnosti formiranja građanskog političkog identiteta

Getoizacija je po mom mišljenju uvijek reakcija na uzurpaciju i neku vrstu nasilja, ideološkog, političkog, nacionalističkog. Refleksi ovakvog nasilja su po pravilu dugotrajni i teško iskorjenjivi, kolektivne traume se, baš kao i one osobne, dugo pamte i teško zaboravljaju. Mi smo i 2014. zatečeni u svojevrsnom novom nacionalnom iracionalizmu koji, kako se čini, vrlo uspješno travestira i parafrazira Tenovu trijadu – rasa, sredina, trenutak. Mislim da se zapravo nikada nismo izborili s demonom nacionalizma, s 'palankizacijom' kulture, s rasijavanjem dogmatskih matrica i stereotipnih formacija najrazličitijih vrsta. Uvijek se vraćam definiciji Radomira Konstantinovića koji kaže da je nacionalizam krajnji izraz duha palanke, da je njegov prevashodni princip princip zlo u sukobu s poviješću.

László Végel je svojevrjeme s pravom upozoravao na »krnji interkulturalizam«, odnosno njegovu izopačenje u praksi koje pretpostavlja da će interkulturalni dijalog teći tako što će se manjinski narodi uvijek prilagođavati dominantnom većinskom. Ja bih rekla kako je ovdje riječ o pervertiranoj interkulturalnoj komunikaciji, tačnije o zlouporabi ideje interkulturalizma. Istovremeno mislim da će manjine, a vrlo nerado i isključivo operativno koristim ovu odrednicu, prepoznati popuštanje nacionalističkih aspiracija većinskog naciona onda kada se to zaista bude dogodilo. Do tada, bojim se da će njihova reakcija biti upravo getoizacija i upućenost na sigurno »svoje«. Mislim da

tencije i odgovornosti. Bitno je da one neprekidno denunciraju ideološke mehanizme kojima se dogmatski kodira sve vitalno u mišljenju, stvaranju i jeziku. Bitno je, dakle, da se postojeći, dugotrajni stereotipi dekonstruiraju, da se znanjem preoblikuju indoktrinacija i neznanje. Mislim da je u tom smislu uloga civilnog društva i građanskih akcija, baš kao i uloga obrazovnih institucija i institucija kulture, nezamjenjiva.

HR: Urednica ste časopisa »Interkulturalnost« kojega izdaje Zavod za kulturu Vojvodine i koji izlazi tri godine unatrag. Ukratko, predstavite nam ovaj časopis, što je njegova zadaća?

»Interkulturalnost« je pokušaj suptilne teorijske intervencije u prostoru suvremene društvene prakse, uspostavljenih ili tek slučenih modela komuniciranja, mišljenja i djelanja. Časopis je pokrenut u ožujku 2011. godine u okviru istoimenog projekta Zavoda za kulturu Vojvodine s ciljem da promovira aktivni interkulturalni dijalog, a ne samo toleranciju. Na početku 21. stoljeća ne govorimo više samo o toleranciji, radije ćemo govoriti o kreativnoj komunikaciji kultura, kao o prostoru osvajanja planetarne bliskosti. I ukoliko prihvatimo činjenicu da je interkulturalnost logičan globalni poredak, interkulturalna komunikacija se uvijek ukazuje kao vrlo svjestan i artikuliran, osobni ili kolektivni izbor. U tom smislu je znanstveni magazin »Interkulturalnost« koncipiran kao jedan od potencijalnih putokaza prema onom stanju društvenosti koje zatvorenost i stigmatizaciju bilo koje vrste označava kao banalnost i koje se zasniva na ideji da je svijet mjesto u kojem ne postoje drugi kao nepoželjni ili strani.

Najzad, vjerujemo u otvoreni i kreativni poredak lišen svih formi sužavanja smisla, svijeta i egzistencije. Misija časopisa nagovještena je već prvim brojem, ali će tek trajanje biti i njena potvrda.

je važno da uvijek ponavljamo da je važno očuvanje različitosti kultura, jezika i tradicija, jer tek pod pretpostavkom ovog očuvanja možemo govoriti o preduvjetima za ostvarenje ravnopravne komunikacije različitih. Kada to znamo shvatit ćemo da između potreba da očuvamo »svoje« i želje da istovremeno budemo u kreativnom i aktivnom dijalogu s »drugima« ne postoje prepreke ukoliko naši stavovi i naše percepcije društvenosti i kulture nisu ideološki ili politički deformirani i utilitarizirani.

HR: Budući da se bavi te pitanjem interkulturalnosti, kako bi se ona mogla ojačati kroz neke konkretne aktivnosti, programe i projekte?

U polju kreiranja ove svjesnosti i podešenosti za otvorenost i za dijalog znanost i umjetnost, rekla bih, dijele kompe-

U VOJVODINI SE NAVODNJAVA MALI DIO OBRADIVOG ZEMLJIŠTA

Njive žedne pokraj vode

Na teritoriju Vojvodine od 100 godina 51 godina je s manjkom padalina, 32 godine su sa suviškom padalina, a 17 godina su s dovoljnom ili optimalnom količinom padalina u odnosu na prosjek. * I pokraj toga, navodnjavanje se tek nekoliko postotaka obradivih površina.

Ivan Jozić jedan je od mladih, naprednih poljoprivrednika iz salaškog naselja Nenadić. No, on ipak za sada ne planira postavljanje sustava za navodnjavanje. »Razmišljao sam o tome, ali računica pokazuje da su troškovi utrošene energije toliki da se ne isplati ulagati u sustav za navodnjavanje u klasičnoj ratarskoj proizvodnji. I ne samo da su troškovi energije veliki, već

su i cijene naših proizvoda niske, tako da za sada tu nema računicе. Možda bi se jedino isplatilo navodnjavati njive pod šećernom repom«, kaže Jozić. I zaista, teško je naći poljoprivrednika koji navodnjava njive pod kukuruzom, repom ili nekom drugom osnovnom ratarskom kulturom. Poljoprivrednici uglavnom navodnjavaju krumpir, lubenice, jagode na otvorenom i drugo povrće. No, čini se da će navodnjavanje postati nešto bez čega neće biti stabilnih prinosa, jer sve se češće suočavamo sa sušom ili pak lošim rasporedom padalina. Od dvijetisućite godine bile su četiri sušne godine i tih godina poljoprivrednici su pretrpjeli veliku štetu zbog suše. No, kako to obično biva, svaka rodna godina navodnjavanje potiskuje u neki drugi plan, ili se, pak, o tome govori kada se zgodno može rabiti u političkoj propagandi. Istraživali smo zato

koliko se u Vojvodini obradivog zemljišta navodnjava i kakve su mogućnosti da te površine budu znatno veće.

do početka devedesetih bile oko 96.000 hektara. To su sustavi koji su izgrađeni tijekom sedamdesetih i osamdesetih godina prošloga stoljeća. »Ti sustavi za

NAVODNJAVANJE PO KULTURAMA

Prema popisu poljoprivrede, od 58.000 hektara, koliko navodnjavaju individualni poljoprivredni proizvođači u Vojvodini, najviše – 22.000 hektara je pod žitima i kukuruzom za silažu. Poljoprivrednici povrće, lubenice i jagode navodnjavaju na skoro 10.000 hektara, a repu na 8.500 hektara. Navodnjavanje se i oko 5.000 hektara voćnjaka.

TREĆINA SUSTAVA U FUNKCIJI

Od pomoćnika pokrajinskog tajnika za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo dr. sc. Jovana Tabakova doznajemo da su ukupne površine pod sustavima za navodnjavanje u Vojvodini

navodnjavanje su tijekom proteklih 20 godina zbog dotrajalosti i različitih drugih razloga prestali funkcionirati u velikom broju slučajeva, pa su trenutačno, prema podacima iz JVP »Voda Vojvodine«, u funkciji na oko 36.000 hektara, što čini oko 2,2 posto od ukupno 1,7 milijuna

Ivan Jozić

hektara obradivih površina. Ovo su sustavi za navodnjavanje u vlasništvu pravnih osoba – nekadašnjih poljoprivrednih imanja koja su privatizirana, a postoje i površine koje su pod sustavima za navodnjavanje, a u vlasništvu su poljoprivrednika», kaže Tabakov. A prema podacima

su odvodnjavanje ili popravak zemljišta.

Procjene su da bi sam hidro-sustav Dunav-Tisa-Dunav mogao omogućiti vodozahvate za navodnjavanje čak 510.000 hektara. No, naš sugovornik napominje da taj sustav predstavlja samo osnovni kostur, a da bi se voda

još 175 milijuna dinara. To su uvjerljivo najveća ulaganja u regionalne sustave za vodoopskrbu u 25 godina. »Prvo bi trebalo vratiti onih 100.000 hektara s kojima smo raspolagali početkom devedesetih godina, jer je tu već urađena infrastruktura za dovod vode od vodozahvata do proizvodnih parcela, a posle kroz jedan trajan proces, a ne stihijski i na mahove, te površine bi se u jednom dužem periodu mogle uvećati možda nekoliko puta. Cijena svega toga bi se sastojala od izgradnje infrastrukture za dovod vode, bilo da su u pitanju kanali, kada su u pitanju veliki protoci od nekoliko kubika u sekundi, pa do cjevovoda koji bi bili korišteni za manje protoke, a posebice bi se još moralo ulagati u opremu za navodnjavanje. Obično se barata s cijenom, barem kada je oprema u pitanju, od oko 2.500 eura po hektaru«, kaže Tabakov.

Naš sugovornik naglašava da navodnjavanje treba prije svega ujednačiti prinose, a ne učiniti ih rekordnim. Ono je svakako nezaobilazno u povrtlarskoj i voćarskoj proizvodnji i proizvodnji cvijeća, a u ratarskoj ima ulogu ujednačavanja prinosa. »Poanta je u tomu da ako imate sustave za

POVRĆE, REPA, SJEMENSKI KUKURUZ

Dipl. ing. *Vladislav Kronić*, načelnik Odjela za gospodarstvo u Gradskoj upravi u Somboru, ističe da će navodnjavanje u godinama pred nama postati prijetnja potreba, ali se ne razvija poželjnim tempom. »Sigruno je

Vladislav Kronić

da će se klimatske promjene čiji smo svjedoci dešavati i dalje. Dakle, imat ćemo smjenu kišnih godina s tri do pet sušnih godina u kontinuitetu. Danas se ne može zamisliti suvremena proizvodnja krumpira, gdje očekujete prinos od 50 ili 60 tona po hektaru, bez navodnjavanja. Najbitnije je vodu osigurati za povrtlarske kulture. Što se tiče ratarskih kultura navodnjavanje šećerne repe je nešto što se isplati i u navodnjavanje tih površina vrijedi ulagati. Nezamisliva je danas bez navodnjavanja i proizvodnja sjemenskog kukuruza, s obzirom na žarka ljeta gdje dolazi do velikih problema u oplodnji. Ovo je područje koje može proizvesti velike količine kukuruza, tradicionalno kukuruz zauzima na našim prostorima više od 50 posto sjetvenih površina i to je također kultura koju vrijedi navodnjavati. Također nema sigurnih i stabilnih prinosa soje bez osiguranja određenih količina vode u za nju kritičnim periodima. Jedini koji ne traži navodnjavanje je suncokret, koji dobro podnosi sušu«, kaže Kronić.

Zlata Vasiljević

U EU PREDNJAČI GRČKA

U svijetu je oko 17 posto obradivog zemljišta pod sustavima za navodnjavanje i s tih površina dobiva se oko 40 posto ukupne svjetske proizvodnje hrane. Procjene su da će se u budućnosti u svijetu proizvoditi 60 posto hrane na oranicama koje su pod sustavima za navodnjavanje. U EU pod sustavima za navodnjavanje najviše ima Grčka koja navodnjava 37 posto obradivih površina. Slijedi Nizozemska s 29 posto, Italija s 23, Portugal s 21 i Španjolska sa skoro 18 posto. Hrvatska je među posljednjima sa svega jedan posto.

navedenim u Popisu poljoprivrede iz 2012. godine u Vojvodini zemljište navodnjava i 7.385 poljoprivrednih gazdinstava, a poljoprivrednici navodnjavanju više od 58.000 hektara. »Važno je reći da je Pokrajinsko tajništvo za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo tijekom 2013. godine kroz natječaj za dodjelu bespovratnih sredstava plasiralo 230 milijuna dinara u kupovinu opreme za navodnjavanje i kopanje bunara na teritoriju Vojvodine. Na taj način je čak 615 fizičkih osoba kupilo opremu za navodnjavanje i to za površinu od 5.560 hektara, i još 25 pravnih osoba s površinom od 2001 hektar. Za ovu godinu planirano je 275 milijuna, a natječaj je u tijeku«, kaže naš sugovornik.

ULAGANJE 2500 EURA PO HEKTARU

Kada se sve zbroidi, u Vojvodini se navodnjava tek nekoliko postotaka obradivih površina, a moglo bi mnogo više. Pogodno zemljište za navodnjavanje zauzima čak 1,15 milijuna hektara, a čak na 750.000 hektara je moguće navodnjavanje bez prethodnih radova kao što

mogla dovesti do svih parcela koje bi bilo poželjno navodnjavati, potrebno je obaviti i »mikro raspodjelu« vode, odnosno putem cjevovoda ili kanala dovesti vodu do parcela za navodnjavanje. Tako su se i počeli graditi regionalni sustavi, s podsustavima »Sjeverna Bačka«, »Banat« i »Srijem«, koji trebaju omogućiti

»PLAZOVIĆ« NA ČEKANJU

Jedna od značajnih investicija na području zapadne Bačke je projekt »Plazović«, koji bi trebao omogućiti navodnjavanje oko 40.000 hektara. »Voda bi došla u Kolut, Gakovo, Rastinu, Stanišić, Aleksa Šantić. Radovi su počeli, ali kao i u mnogim drugim slučajevima, došlo je do zastoja. No, to je projekt koji je ušao u strategije razvoja Sombora i Vojvodine, pa očekujemo da će se jednog dana naći sredstva za njegov završetak«, kaže Kronić.

navodnjavanje 460.000 hektara. Pokrajinsko tajništvo za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo je 2013. godine uložilo čak 265 milijuna dinara u izgradnju infrastrukture za dovod vode za navodnjavanje kroz izgradnju regionalnih sustava za vodoopskrbu i to Kula-Mali Idoš, Tisa-Palić i Kikinda. Ove godine je za nastavak tih radova osigurano

navodnjavanje i postignete neke velike prinose, to je lijepo, ali ako su vam ulaganja tako velika da razlika između dobiti i ulaganja bude mala, pa čak i manja nego kod onog tko nije uopće koristio sustav za navodnjavanje, onda svakako nije nezaobilazno, jer nitko neće raditi nešto s čime će praviti gubitke, a ne zaradu«, smatra Tabakov.

Autonomija Vojvodine...

OLIVERA RADOVANOVIĆ,
predsjednica Zelene mreže
Vojvodine iz Novog Sada

Živjeli, doživjeli i prežalili!

Autonomija Vojvodine trebala bi podrazumijevati jednu posebnu regiju, koja može autonomno odlučivati o svojoj strategiji razvoja, o svojim građanima. Danas govoriti što je autonomija Vojvodine jednostavno mi je nevjerovatno, jer je to jedna ideja, želja koja kao da je iz nekih prošlih vremena i nešto što smo mi živjeli, doživjeli i prežalili. Osobno mislim kako je autonomija nešto što trebamo ostaviti po strani i trebamo ići k nekom modelu koji je više od toga. Ma koliko mi govorili kako je autonomija jedan dobar oblik demokratičnosti, to u Srbiji nije uspjelo. Pitanje autonomije jedne velike pokrajine kao što je Vojvodina jest pitanje demokratičnosti, demokratsko je pitanje imaju li stanovnici jedne velike oblasti pravo odlučivanja o svojim resursima, svom životu, prihodima. Po mom mišljenju to pitanje prerasta u nešto što bih nazvala iskorak iz svega toga i rekla bih kako idemo prema ozbiljnom pitanju – više od autonomije. Više od autonomije bi bila svakako republika. Imam na umu Europsku uniju, u kojoj nije neuobičajeno da regije ili pokrajine imaju pravo odlučivanja, da njihovi stanovnici žele urediti život onako kako misle da je za njih najbolje, a da neka strateška pitanja rješavaju zajedno s državom ili cijelom EU. Život u jednoj pokrajini kao što je Vojvodina mora biti organiziran na neki drugi način. Jednostavno, zakočili smo se toliko da je Vojvodina od jedne razvijene, prosperitetne regije, strahovito osiromašila, što je nevjerovatno i paradoksalno kada se imaju na umu resursi kojima raspolaže.

Z. V.

GORAN ORLIĆ,
predsjednik SO Apatin

Pravo svih građana

Donošenje Statuta Vojvodine omogućilo je institucionalno djelovanje pokrajine unutar Republike Srbije i u procesu europskih integracija Srbije, na čemu su osobito inzistirale Vlada Vojvodine na čelu s dr. *Bojanom Pajtićem*. Ne mogu se oteti dojmu kako su odluke Ustavnog suda vezane uz Statut nepotrebno zlouporabljene za prikupljanje dnevno političkih poena. Isto tako mislim da Ustavni sud nije vodio dovoljno računa o posljedicama koje su proizašle iz odluke koju je donio, a to je prije svega uskraćivanje socijalnih davanja koja je ustanovila Vlada APV, usporavanje realizacije razvojnih programa koji bi potaknuli daljnji ekonomski razvoj pokrajine, te afirmaciju vojvođanskih vrijednosti. S obzirom da su odluke Ustavnog suda pravno obvezujuće na cijelom teritoriju Republike Srbije, Vlada APV nije imala drugog rješenja nego pristupiti izmjenama Statuta AP Vojvodine. Nadam se da će se u planiranom roku ovaj prijedlog izmjena naći na dnevnom redu Skupštine APV i Skupštine RS i da će nakon usvajanja izmjena Statuta na dnevni red doći i Zakon o financiranju AP Vojvodine, kako bi se to pitanje konačno riješilo i ispoštovala ustavna odredba o usmjeravanju 7 posto sredstava iz republičkog proračuna za potrebe funkcioniranja Vojvodine. Demokratska stranka će i ubuduće biti nositelj ovih aktivnosti i braniti autonomiju na koju imaju pravo svi građani koji ovdje žive.

I. A.

TANJA ILIĆ,
diplomirana politologinja iz
Šida

To se podrazumijeva

Spadam u generaciju za koju nije upitno treba li Vojvodina imati autonomiju. To se podrazumijeva. Kako autonomija treba izgledati odgovor na to nitko trenutačno ne zna, jer se on mijenja ovisno o društveno političkim okolnostima. Moj bi se stav mogao sagledati ako usporedim tri grada u kojima sam živjela: rodni Šid, glavni grad Beograd i sada Novi Sad. U pitomoj srijemačkoj varošici sve što je izgrađeno, ili bar većina, bilo je u vrijeme velike Jugoslavije. Stambena naselja, škole, vrtići, tvornice, pošta u središtu grada. Ali vodovod u Šidu je posebna priča. Cijevi češće pucaju, nego naše države. Mirnodopsko nas je razdoblje pogodilo propalim privatizacijama i ekonomskom krizom. Posljedice su se osjetile i u Beogradu i u Novom Sadu i u Šidu. Ipak, oporavak je bio brži u većim gradovima. Istina, vodovodne cijevi u Šidu su nekoliko puta mijenjane, ali havarije su i dalje neminovne. Aktualne društveno političke okolnosti u Vojvodini su donijele Statut, između ostalog i to da Novi Sad postane glavni grad. Slijedi sukob na relaciji pokrajina-republika, a Šidu, pa jasno vam je, »pucaju«. Trenutačno se piše novi Statut Vojvodine u skladu s Ustavom, a Šidani cijeli dan bez vode. Naravno, netko bi mogao reći kako je to sve zbog toga što Vojvodina ne dobiva dovoljno novca iz republičke kase i da je malo tih 7 ili već koliko posto. Malo ili puno, ne znam, ali je jasno, da ni Beograđani ni Novosađani nemaju problem s vodoopskrbom.

S. D.

**RAZGOVOR S POVODOM: GOJKO MIŠKOVIĆ,
AKTIVIST NEVLADINOG SEKTORA IZ SOMBORA**

Korak dalje od autonomije

Pitanje autonomije Vojvodine, s obzirom da je urađen Nacrt novog statuta Vojvodine, ponovno se aktualizira ovih dana. Je li Vojvodina ikada imala stvarnu autonomiju, treba li Vojvodini autonomija i kakva, neka su od pitanja koja smo postavili *Gojku Miškoviću*, dugogodišnjem aktivistu nevladinog sektora koji je o tim i sličnim pitanjima uvijek otvoreno govorio.

Povijesno i politički gledano treba li Vojvodini autonomija i u kom obliku?

Kada je riječ o Vojvodini i njenom državno-pravnom statusu, a u svjetlu potreba XXI. stoljeća, moje osobno mišljenje je da je autonomija već »pase« i da Vojvodini treba federativno-konfederativan status u okviru Srbije ili da se konfederativni model traži u kontekstu europskih regionalnih strategija. Pri tome, nisam usamljen u ovakvom razmišljanju. Autonomija je »pase« iz jednostavnog razloga jer je mjera autonomije Vojvodine postignuta Ustavom iz 1974. godine. Na kraju će i politička elita Srbije shvatiti da je taj Ustav bio optimalan model za Srbiju, koji će se na kraju morati ponovno uspostaviti kroz norme i proces pregovaranja s Europskom unijom.

Je li ta 1974. godina i tadašnji Ustav bio neka vrsta prijelomne točke za Vojvodinu i njenu autonomiju?

To jest bila točka prijeloma i na tu točku će se sasvim sigurno morati vratiti vlastodršci koji su stračili tri desetljeća na onemogućavanju da se jedan povijesni tok odvija svojim logičkim ritmom.

Tim Ustavom koncipiran je sustav funkcioniranja institucija, koji se, istina u onom ambijentu, pokazao održivim, koji je imao razvojne elemente. Sjetimo se da je najveći dio institucija Vojvodine koncipiran upravo tada. Veliki infrastrukturni sustavi, rekao bih temeljni sustavi, u Vojvodini su starijeg karaktera. Ti sustavi koji su solidno zamišljeni trošili su se bez ulaganja u njih, a u njih ni u periodu socijalističkog uređenja nije nešto naročito puno novca ulagano. Oni faktički više niti ne postoje, jer je 150 godina predug period da bi infrastrukturni sustav mogao opstati bez ulaganja.

Boji li se to Beograd jake Vojvodine i u smislu gospodarskog razvoja, ali i u smislu razvoja građanskog društva?

Taj intelektualni Beograd, to intelektualni shvatite kako god hoćete, ne razumije Vojvodinu. Jednostavno zato jer je za razumijevanje Vojvodine potreban srednjoeuropski referentni

sustav, koji je Srbija, s obzirom na tragizam Velikog rata, odbacila kao nepotreban.

Nerazumijevanje mogućeg srednjoeuropskog mjesta Srbije, negdje je i ključ njenog propadanja, pa i kasnijeg raspada južnoslavenskih zajednica.

Od promjena dvijetisućite se mnogo očekivalo. No, pitanje je, je li vlast i poslije demokratskih promjena imala stvarnu volju praktički provesti autonomiju Vojvodine?

Kratko – ne. Mogu to kazati, jer sam u jednom kratkom periodu bio i akter vezan za političke razgovore o toj temi, a kasnije i svjedok iz prvog reda, pa i akter, ali kao čovjek iz nevladinog sektora zabrinut za budućnost Vojvodine. Jedina ideja bila je »uzmi što se još može«. Sjetimo se samo privatizacija čiji je jedini smisao bio kako napuniti privatne i crne stranačke fondove, kojima će se kasnije kupovati izborni rezultati. Prava ideja u politici poslije dvijetisućitih nije posto-

jala, jer se tu isključivo brojao profit na kratke staze.

Radna grupa izradila je Nacrt statuta Vojvodine i javnosti je dostupan na sajtu Skupštine AP Vojvodine, a najava njegovog uvrštavanja u dnevni red Skupštine je kraj travnja ili početak svibnja. Kako vi komentirate taj Nacrt statuta?

Taj je Statut opet jedan gubitak energije i vremena. To je daleko ispod onoga što je Vojvodina imala po Ustavu iz 1974. godine. U odnosu na još uvijek važeći Statut Vojvodine gdje su postojali Vlada Vojvodine, fondovi za razvoj, ovo je uvreda za zdrav razum. Varaju se »mudraci terazijskog tipa« da tako nešto u svjetlu pregovora s EU može proći.

Mora biti jasno da su svaki naredni pregovori sa zemljom kandidatom kompleksniji i više obvezujući za zemlju kandidata. Prema tomu, tko ne razumije dobru volju i taktičnost *Jelka Kacina*, koji unaprijed donosi, službeno ili poluslužbeno, instrukcije u kom pravcu treba ići, suočit će se s ozbiljnim problemom.

Vojvodine će biti onoliko koliko bude aktivnog otpora i proaktivnog predlaganja kako je pozicionirati. Ponovit ću da ja osobno vidim federativno-konfederativan model kao ravnotežni model. To kažem zbog toga što je Srbija, ne samo centralistička, već unitarna država. Unitarnost u EU je zabranjen pojam, i dozvoliti da netko tko je na tomu gradio svoju pseudodržavnost s tom logikom uđe u EU nije moguće.

Z. Vasiljević

IZLOŽBA FOTOGRAFIJA AUGUSTINA JURIGE U MUZEJU BALATON

Lica Vojvodine u Keszthelyu

Mještani Keszthelya veoma često kao turisti posjećuju Vojvodinu i osobito Suboticu, a sada imaju priliku vidjeti i slike iz svakodnevnog života ljudi koji tamo žive, kazao je Bálint Havasi

Izložba fotografija subotičkog fotografa *Augustina Jurige* pod naslovom »Lica Vojvodine« otvorena je u Muzeju Balaton (Balatoni múzeum) u Keszthelyu. Izloženo je 66 fotografija, među kojima značajan dio crno-bijelih, koje obuhvaćaju razdoblje od osamdesetih godina do današnjih dana, te prikazuju portrete ljudi i njihovu svakodnevnicu.

Direktor Muzeja Balaton *Bálint Havasi* kaže kako je osobito zadovoljan time što je Augustin Juriga na neki način počastio Muzej napravivši svoju izložbu i prikazavši fotografije upravo u ovom prostoru.

On je ispričao kako su pripreme za izložbu počele prošlog proljeća na inicijativu tamošnjeg etnografa *Gábor Kerner*a, inače Jurigin starog prijatelja, a potom, nakon pregleda nekoliko albuma s fotografijama umjetnika, precizirana je tema i započeli konkretni razgovori o organizaciji izložbe. »Muzej Balaton ima tradicionalno dobru suradnju s okolnim muzejima i umjetnicima i želimo nastaviti njegovati i razvijati takvu vrstu suradnje. Tražio sam od umjetnika da donese fotografije koje će pokazati tradiciju, kulturu i svakodnevni život ljudi iz Vojvodine, stoga je nastala upravo ovakva izložba. To je osobito važno budući da mještani Keszthelya veoma često kao turisti posjećuju Vojvodinu i osobito Suboticu, a sada imaju

priliku vidjeti i slike iz svakodnevnog života ljudi koji tamo žive«, kazao je Bálint Havasi. On dodaje kako fotografije naravno oslikavaju i nekadašnju zajedničku prošlost dviju regija, te se na njima mogu zapaziti nekadašnje kulturalne veze, ali su jednako zanimljive fotografije nastale u suvremenom vremenu.

Na otvorenju izložbe govorili su, osim direktora Muzeja Bálinta Havasija, etnografa Gábor Kerner, i gradonačelnik Keszthelya *Ferenc Ruzsics*, kao i *Mária Kern-Solya*, pomoćnica subotičkog gradonačelnika. Ona kaže kako ju je veoma obradovao Jurigin poziv da prisustvuje otvorenju njegove izložbe u Keszthelyu, te ističe kako je to za nju bila prilika da bolje upozna njegov rad.

»Taj poziv je uslijedio još prošle godine, kada sam kao predsjednica Skupštine Grada otvarala u Subotici izložbu iz

mađarskog mjesta Gödölö, ali moram priznati da sam tada to smatrala tek protokolarnim pozivom. Međutim, Juriga me je nazvao i podsjetio na to obećanje, a potom i donio album s fotografijama koje su već bile odabrane za izložbu. Tada još nisam znala kako je, primjerice, dio fotografija snimljen u

točaka i veza koje nose u sebi ove fotografije. Kasnije, kada sam čitala o njegovim slikama i radu, uočila sam mnoge nove podatke i stoga mi je jako drago što me je pozvao na izložbu, jer sam mogla malo dublje upoznati njegov dosadašnji rad. Bez obzira što oboje živimo u Subotici, ipak nisam na ovaj način poznavala njegov rad, brojne izložbe, teme i motive kojima se bavio. Veoma mi je drago i što sam mogla doći u Keszthely, koji je krasan gradić, puno manji od naše Subotice, ali prekrasan i veoma sreden, i vidjeti kako su našeg umjetnika ovdje lijepo primili, što je, mislim, jako lijepo za sve nas Subotičane«, kazala je *Mária Kern-Solya*.

Izložba »Lica Vojvodine« je otvorena u Keszthelyu od 5. travnja do 10. svibnja, potom će biti postavljena u Nagykanizsi, a zatim slijedi njezino putovanje po drugim mađarskim gradovima do polovice sljedeće godine.

S. M.

Čantaviru gdje sam rođena i provela dio djetinjstva, tako da smo u razgovoru našli puno dodirnih

AC SU - OBAVJEŠTENJE O JAVNOJ RASPRAVI

Obavještavamo sve zainteresirane da će se u petak, 11. aprila, održati dvije javne rasprave o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta BAZNA STANICA MOBILNE TELEFONIJE »SU-Somborski put (VELPRO) – SU71/SUU71« na adresi Batinska br. 94, Subotica.

Javne rasprave će se održati u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša, II. kat Gradske kuće, soba 226, s početkom u 12 i 14 sati.

JELENA DULIĆ IZ ĐURĐINA, MAGISTRA EDUKACIJE GEOGRAFIJE

Vratila sam se zbog ljudi koje volim

Završetkom diplomskog sveučilišnog studija u Zagrebu, Jelena Dulić iz Đurđina stekla je akademski naziv magistra edukacije geografije (mag. educ. geogr.). Diplomirala je s temom »Vojvođanski Hrvati - demografska stvarnost«. Koncem prošloga mjeseca na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu, gdje je prvo uspješno diplomirala osnovni studij geografije nastavnički smjer, svečano je promovirana u magistarsko zvanje i kao jedna od malobrojnih odlučila se vratiti doma.

ZAŠTO SAM ODABRALA OVAJ FAKULTET

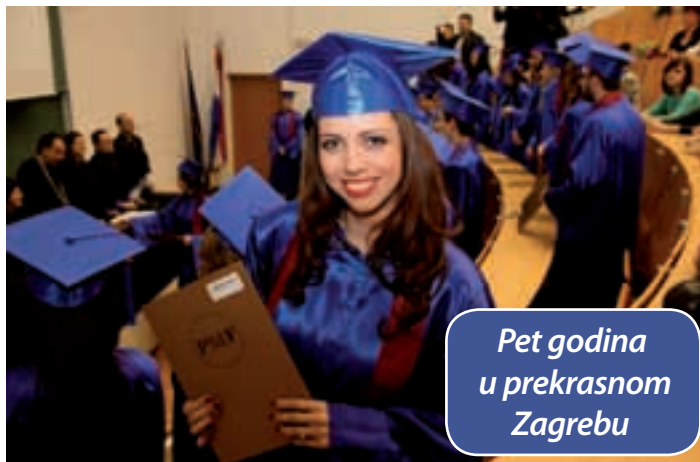
»Kao mala govorila sam kako želim postati kozmonaut. Odrastanjem, ta prvotna želja u meni za upoznavanjem prostora nije jenjavala, nego je samo dobivala drukčiji naziv. Kad sam shvatila koliko su male šanse da letim kozmosom, svu svoju radoznalost usmjerila sam otkrivanju Zemljinih ljepota preko raznih dječjih knjiga i časopisa, didinog velikog atlasa svijeta s prekrasnim ilustracijama država i naroda, a sjećam se dobro i rubrike 'Moje putovanje' iz maminog časopisa 'Gloria', čije sam stranice kidala i od njih pravila svoj 'atlas'. Uspjesi na natjecanjima iz geografije su utjecali da još više zavolim ovu znanost, te sam već u osnovnoj školi govorila da ću to i studirati.«

ZAGREB

Poput mnogih svojih vršnjaka i vršnjakinja i Jelena je svojedobno imala dilemu oko grada u kojemu će stjecati željeno akademsko zvanje. Zašto je izbor pao baš na Zagreb?

»Prilikom upisa na studij nisam imala problem što upisati, nego gdje. Budući da su mi sve prijateljice išle studirati u Novi

Sad, jako sam se dvoumila između njega i Zagreba – toliko da sad u ladici imam pokraj zagrebačkog i indeks Sveučilišta u Novom Sadu, s obzirom da sam i tamo upisala prvu godinu. Ipak je u toj utrci Zagreb pobijedio. Iz moje generacije je nas petero otišlo u Zagreb na studij, a doma smo se vratili samo Petar Peić Tukuljac, koji završava studij kineziologije u Novom Sadu, i ja«, uzdahnula je Jelena.

Pet godina
u prekrasnom
Zagrebu

LOŠIJI UVJETI ZA UPIS

»U odnosu na prije, znatno su lošiji uvjeti za odlazak mladih na studij u Hrvatsku, jer ne postoji više pogodnost za izravan upis, ukoliko se prijeđe bodovni prag na prijemnom na fakultet zbog statusa dijaspora. Stipendije koje naši studenti dobivaju od Ministarstva vanjskih poslova Republike Hrvatske kasne od jedne do dvije godine dana, te su najmanje koje studenti mogu dobiti. Šteta što Hrvati iz Vojvodine ne pomažu financijski bar dio svojih studenata, kako to rade ostale županije po Republici Hrvatskoj, možda bi se tada više mladih odlučilo na odlazak na studij u Republiku Hrvatsku i nastavljali svoje već započeto obrazovanje na hrvatskom jeziku. Same pripreme za prijemni, sređivanje dokumenata i odlazak u Zagreb na upis, bio je

prilično konfuzan. Nisam znala kome se obratiti, a da dobijem neki odgovor, kako u Zagrebu tako i u ustanovama odgovornim za to u Subotici. No, uz puno uložene energije, moje i mojih najbližih, uspjela sam se upisati na željeni fakultet. Sada kad gledam retrospektivno, jedva se i sjećam te muke oko upisa i sretna sam što sam imala priliku živjeti pet godina u tom prekrasnom gradu, upoznati i družiti se s mladima iz

cijele Hrvatske i na taj način steći životno iskustvo koje nažalost nemaju priliku svi steći.«

STUDENTSKI DANI

Sada, kada je magistarska diploma u džepu, sve to izgleda puno drukčije i ljepše, a kako joj je bilo na samim počecima studiranja u Zagrebu, s osmijehom se prisjeća Jelena Dulić.

»Kao i većini bruća, početak studija mi je bio težak, jer sam se odjednom našla sama u velikom gradu gdje ljudi pričaju drugačije od mene, i bez prijatelja. Iako sam za vrijeme studiranja stekla puno prijatelja, uvijek su mi bili i ostali najdraži moji vojvođansko-zagrebački studenti i s njima sam se najviše družila. Bez obzira što sam iz Srbije i što mi je bilo nemoguće sakriti naglasak, nikada nisam doživjela niti jednu neugodnu situaciju

zbog toga. Dapače, svima je bilo interesantno što sam se oprijedjelila doći u Hrvatsku na studij, a mnogi mladi, stariji ne toliko, su se i iznenadili kad sam rekla kako sam Hrvatica i da ima nas Hrvata i s druge strane granice. Bila sam svih pet godina smještena u studentskom domu 'Stjepan Radić', poznatijem kao 'Sava'. Boravak u ovom domu će mi ostati u najljepšem sjećanju cijeli život zbog mladih koje sam u njemu upoznala iz svih dijelova Hrvatske, BiH, pa i Vojvodine, zatim zbog raznih iskustava s cimericama, docimericama, hranom u menzi i zaštitarima, ali i brojnim kavama koje su ispijene u domskoj čajnoj kuhinji ili u učionici. Za mene je život u domu bio toliko pozitivno iskustvo da bih ga stavila u zakon da mogu. Na fakultetu sam imala prijatelje iz doista raznih dijelova države, od Visa, Imotskog, Sinja, Rovinja, Buzeta, pa sve do bliske nam Slavonije, te sam preko njih uspjela proputovati cijelu Hrvatsku i upoznati obilježja svakog njenog dijela. Kući sam putovala kao i većina studenata, otprilike svaka dva mjeseca.«

ZAŠTO SAM SE VRATILA...

Na koncu ovog razgovora moralo je uslijediti pitanje, kojim je mogla započeti priča o još jednoj visoko obrazovanoj djevojci s naših prostora, koja je odlučila vratiti se i životnu sreću potražiti u rodnom okruženju.

»Iako me je Zagreb u potpunosti osvojio i što sam duže živjela u njemu osjećala sam se kao da sam doma, ljudi koje najviše volim nisu u njemu nego u Subotici, te je to razlog mog povratka kući. Nadam se da ću uspjeti ovdje pronaći posao i moći iskoristiti ovo široko znanje koje sam stekla na studiju«, kratko je odgovorila magistra edukacije geografije Jelena Dulić.

Dražen Prčić

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merković i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 11. do 17. travnja

11. TRAVNJA 1886.

Održana je osnivačka skupština Crvenog križa Subotice, na kojoj je za predsjednika izabran *József Szigeti*. Dva dana kasnije formirana su još dva upravna odbora ove organizacije, posebno muški i posebno ženski.

12. TRAVNJA 1941.

Tridesetak minuta poslije ponoći snažna eksplozija zatresla je grad. Dignut je u zrak most iznad podvoznjaka kod željezničkog kolodvora. U promjeru od nekoliko stotina metara popucali su zidovi zgrada, a od zračnog udara razbijena su okna na prozorima. Razoren je vodo-toranj, dio Kolske radionice i spaljeno skladište nekadašnjeg Ferruma. Oko tri sata, pred zoru, završeno je povlačenje vojske Kraljevine Jugoslavije. U šest sati postrojbe *Horthyjeva* režima, bez ikakva otpora, ušle su u Suboticu. Okupacija je trajala do 10. listopada 1944. godine, kada je Subotica oslobođena.

12. TRAVNJA 1975.

Umro je *Vladislav Vlado Kopunović*, spisatelj, novinar, glavni i odgovorni urednik tjednika »Hrvatska riječ«. Iskonstruiranom optužbom da je ibeovac i neprijatelj zemlje, smijenjen je s čelnog mjesta u tjedniku. Kao plodan spisatelj surađivao je u časopisima »Bunjevačko kolo«, »Njiva«, »Rukovet«, Letopis Matice srpske i dr. Zastupljen je u Antologiji proze bunjevačkih Hrvata. Rođen je 2. siječnja 1917.

12. TRAVNJA 1983.

Umro je *Marko Čović*, književnik, publicist, kulturni i javni dje-

latnik. Diplomirao je slavistiku na Filozofskom fakultetu zagrebačkog Sveučilišta. Bio je čelnik nekoliko dnevnih listova i časopisa. Neposredno uoči svršetka II. svjetskog rata izbjegao je u inozemstvo, živi, radi i stvara u Italiji, kasnije u Južnoj Americi, a kraće u Zapadnoj Njemačkoj. Autor je desetak djela, među njima romana Doktor filozofije, zbirke novela »Žito zove«, autobiografske proze »Priča o lopti« i dr. rođen je 17. prosinca 1915. godine u Subotici.

13. TRAVNJA 1834.

Umro je *Pavao Sučić*, biskup u Stolnom Biogradu (Székesfehérváru), potomak glasovite plemićke obitelji prvih subotičkih kapetana nakon doseljavanja Hrvata Bunjevaca u ove krajeve potkraj XVII. stoljeća. Pisao je propovijedi, govore i druga djela. Rođen je 11. siječnja 1768.

13. TRAVNJA 1919.

Rođen je *Gáspár Ulmer*, viši arhivist, povjesničar, znanstvenik. Od 1954. do mirovine uspješno je djelovao u Historijskom arhivu Subotice. Autor je desetak većih studija i monografije koje su djelotvorno popunile prazninu u našoj inače oskudnoj historiografiji. Bio je počasni građanin grada Subotice. Umro je 1. siječnja 2003.

13. TRAVNJA 1944.

Rođen je *Branko Jegić*, pjesnik, esejist, kritičar. Nakon gimnazije završio je teologiju na Visokoj bogoslovnoj školi 1970., ali se nije zaređio. Ostao je laik, odan Crkvi. Za života je objavio pjesničku plaketu »Jeka ravnice«, a posthumno mu je u izdanju NIU »Hrvatska riječ«, tiskana zbir-

ka pjesama »Ja, hodočasnik«. Umro je 19. ožujka 2002.

14. TRAVNJA 1941.

U poslijepodnevnom satima Vrhovni stožer mađarskih domobranskih postrojbi je saopćio da je zaposjednuto cijelo područje međuričja Dunava i Tise. Time je okončana vojna operacija, ponovnog prisajedinjenja ranije otrgnutih teritorija Bačke Kraljevskoj kruni Mađarske.

14. TRAVNJA 1789.

Na razdaljini od Budimpešte do Zemuna, dugoj oko 400 kilometara uspostavljen je poštanski promet. Poštanska trasa je prolazila kroz Soroksár, Halaš, Meljkut, Suboticu, Topolu, Vrbas, Petrovaradin, te preko dijela Srijema, do Zemuna.

14. TRAVNJA 2006.

Na tribini Književni petak u zagrebačkoj Gradskoj knjižnici predstavljena je produkcija subotičke novinsko-izdavačke ustanove »Hrvatska riječ« koja je za godinu dana objavila 15 knjiga, postaviši po ocjeni književnog kritičara *Branimira Donata* najzapaženiji promoter knjiga hrvatskog izvandomovinstva u svijetu.

15. TRAVNJA 1941.

U ranim jutarnjim satima u Suboticu je stigao specijalni policijski odred od 200 pripadnika, a poslije podne su ulicama špartali odredi mađarske žandarmerije, poznati po svojim crnim perjanicama na šeširima. Mađarska državna željeznica preuzela je subotičko prometno čvorište i kolodvor.

16. TRAVNJA 1818.

Pucnjavom iz mužara (prangija),

glazbom i prigodnim govorima položen je temeljni kamen nove katne zgrade gimnazije. Nalazila se na glavnom gradskom trgu, tik do tadašnje Gradske kuće.

16. TRAVNJA 1981.

U Pločama, gdje je službovao, u 52. godini, umro je subotički spisatelj, autor četiri zbirke pjesama, i plodan prevoditelj *Ante Zolnaić*, dugogodišnji član Uredništva književnog časopisa »Rukovet«. Rođen je 12. rujna 1929.

16. TRAVNJA 1994.

U malom parku na trgu nadomak Gradske kuće otkriven je spomenik književniku i prevoditelju *Danilu Kišu* (1933.-1989.). bista je djelo subotičke kiparice *Erzsébet Weill*.

17. TRAVNJA 1903.

Premинуo je franjevac *Ivan Jesse Kujundžić*, pisac i prevoditelj, profesor filozofije i gvardijan. Njegove pripovijetke oslikavaju propadanja bunjevačkohrvatskih obitelji i neskrivena su kritika neljudskih odnosa između stалеža. Pisao je, također, priče u humorističkom ozračju, kao i crtice iz vojničkog života. Rođen je 23. listopada 1842. u poznatoj subotičkoj obitelji.

17. TRAVNJA 1986.

Subotičanki *Lujzi Mihalčić* (93) uručena je Medalja pravednika, u subotičkoj Židovskoj općini. Priznanje joj je dodijeljeno što je travnja 1944., u vrijeme deportacije subotičkih Židova u Aushwitz i druge konc-logore, prihvatila i skrila djevojčicu *Miru Adanju* i tako joj spasila život.

POGLED S DRUGE STRANE : KAKO SE MJERI OSOBNA POTROŠNJA GRAĐANA

Košarica između želja i mogućnosti

Subotičani ovih dana obilježavaju 40. godišnjicu čežnje za tramvajem, omiljenim prijevoznim sredstvom u prošlosti oko koga se pletu nostalgичne uspomene, a s protokom sve više godina od rušenja kazališne zgrade u centru, u sličan proces čežnje za bliskom, prisnom, oku i duši poznatom slikom pogleda na grad, upisuje se i šest simboličnih stupova kazališta. Pozorišni stupovi su tu, ostali su na istom mjestu, ali dugo već sakriveni graditeljskom zaštitnom ogradom i velikim panoom, kao da i nisu. Nisu u pogledu na centar. Nisu tu kao višedecenijski poznata i omiljena lokacija za susretanja i najkraći dogovor oko susretanja. »Gdje?« »Kod stupova.« Kratko i svima jasno. Čežnja za kazališnim stupovima primjećuje se i po fotografijama. Subotičani iz albuma izvlače stare slike i na društvenim mrežama uzdišu za tadašnjim gradskim ozračjem: »Falit će nam zauvijek.« U prvom planu fotografije su kazališni stupovi. »Istina, makar im i žbuka otpadala...«

Dok se prašina u rušenju zgrade Korzom uzdizala, standard nam je i dalje padao. Još nas je u to vrijeme držalo nešto nade kako će nam ubrzo biti bolje. Ali, za većinu je ostao tamo na dnu,

s polijeganjem i povremenim »dizanjem« prašine. Pošto se sve bez čega smo ostali vremenom pretvara u čežnju, prepričavanje uspomena i listanje starih fotografija u mislima i na javi, u priču o čežnji uklapa se i ono što smo nekada mogli kupiti, a više ne možemo. Čak ni izraz »stezanje remena«, nekad vrlo popularan u političkim nastupima, više nije u trendu. Sve se postezalo što se moglo.

Republički zavod za statistiku objavio je podatke o raspoloživim sredstvima i osobnoj potrošnji kućanstava u četvrtom kvartalu 2013. godine, prema kojima, očito, prehrana u izdacima kućanstava uvjerljivo i neprikosnovenno vodi. Struktura osobne potrošnje kućanstava u mjesečnom prosjeku je sljedeća: hrana i bezalkoholna pića 41,5 posto, stanovanje, voda, električna energija, plin i ostala goriva 17,1 posto, transport 7,5 posto, alkoholna pića i duhan 4,9 posto, odjeća i obuća 4,8, rekreacija i kultura 4,4, oprema za stan i tekuće održavanje 4,3, komunikacije 4,2..., obrazovanje tek 1 posto.

Vrlo je zanimljivo na temelju kojih podataka se pravi aktualna struktura prihoda i potrošnje kućanstava. Jer, ona je autentična, »s terena«, ne neka pretpo-

stavljena i imaginarna računica. A kako je zbog veličine grada u pripremu kvartalnih računica gotovo uobičajeno uključeno i subotičko iskustvo – tim prije. Naime, Zavod za statistiku od 1983. godine provodi anketu o potrošnji kućanstava i to tako što svakih petnaest dana anketira po 200 kućanstava iz različitih regija, što je 4.800 kućanstava za godinu dana. Kako se anketa provodi? Vođenjem dnevnika, naime svako od tih kućanstava vodi precizan dnevnik potrošnje za petnaest dana, uključujući u potrošnju i ono što sami proizvedu (u vrtu, na imanju i slično). Za sliku potrošnje u spomenutom četvrtom kvartalu minule godine broj anketiranih kućanstava je 1.129, s prosječnih 2,84 članova kućanstva. Izračunati mjesečni prosjek osobne potrošnje kućanstva iznosio je 55.881 dinara, struktura potrošnje je iskazana, što u nominalnom iznosu proizilazi da je kućanstvo mjesečno za hranu i bezalkoholna pića trošilo 23.209 dinara. A kada se računica svede na dnevni iznos za hranu i tri obroka, pa i užinu, to je svega oko 750 do 770 dinara. Po toj računici i ono na što najviše izdvajamo je više nego štedljivo i oskudno.

Ipak, možda je nešto malo u tako štedljivoj potrošnji i preo-

stajalo, jer je mjesečni prosječni prihod kućanstva 58.369 dinara. Zanimljivo je kako tu strukturu prihoda ne čine samo plaće i mirovine o kojima se najviše govori i polemizira, ali jesu najveći čimbenici u primanjima. Prihodi iz redovnog radnog odnosa čine 43 posto u strukturi, mirovine 33 posto, ali se u ukupne prihode kućanstava računaju i prihodi izvan redovnog radnog odnosa (novčana primanja od prekovremenog rada, po ugovoru o djelu, autorskom ugovoru i sl.), od poljoprivrede, lova i ribolova, iz socijalnog osiguranja (socijalna pomoć, materijalno osiguranje nezaposlenih, alimentacije, dječji dodatak, stipendije đaka i studenata i sl.), primanja iz inozemstva (čine 2 posto u strukturi), prihodi od imovine (0,6), pa i pokloni i dobici (1 posto). Struktura raspoloživih sredstava kućanstava pokazuje i aktualno dovijanje na različite načine za pokrivanje potreba, i kroz kredite (1,7 posto) ili ostala primanja (3,7 posto) što čini podizanje štednih uloga, naknade od nacionalizirane imovine, naknade na temelju životnog osiguranja, ali i smanjenje gotovine u kućanstvu. A onda je i čežnje za »nečim« doživljenim a sada nedostižnim, sve više. I u cegeru za kupnju.

Katarina Korponaić

*Većina mladih nema financijskih mogućnosti
za kupovinu jeftinih seoskih imanja,
pa i dalje ostaju u statusu podstanara*

SVE JE VIŠE NAPUŠTENIH I ZAPUŠTENIH KUĆA I PLACEVA

Ruglo za selo, šteta za vlasnike

Iz godine u godinu raste broj zapuštenih, pa i napuštenih seoskih kuća i okućnica. Puno ih je na prodaju, cijene su im mizerno niske, ali ipak kupaca nema. U sve više slučajeva neće ih uzeti čak ni legitimni baštinici. Po tvrdnjama većine vojvođanskih agenata prometa nekretninama u posljednje vrijeme raste zanimanje za kupovinu malih seoskih domaćinstava. Sve je veći broj umirovljenika povratnika iz grada u selo iz kojega su prije nekoliko desetljeća pobjegli. Vraćaju se i oni koji su deviznu mirovinu zaslužili izvan granica države, kažu da im je život u selu puno jeftiniji i smireniji. No, ovi novopečeni seljani, bili mlađi ili stariji, nisu skloni kupovini obradive zemlje i mehanizacije, kako bi se ozbiljnije posvetili poljodjelstvu. Iz ovoga klišeja ne iskače ni Sonta, niti okolna sela.

PUNO JE PRAZNIH KUĆA I ZAPUŠTENIH PLACEVA

U vrijeme velike neuposlenosti i neriješenih stambenih potreba, u Sonti i okolnim seli-

ma postoji način za rješavanje i jednog i drugog problema, samo ukoliko se i država bude aktivno uključila u nalaženje perspektive za mlađe naraštaje u ruralnim sredinama. Kuće s povelikim okućnicama, u kojima se uz ne tako velika ulaganja mogu stvoriti posve normalni uvjeti za život, nude se na prodaju po nikada nižim cijenama. Međutim, usprkos neuposlenosti i neriješenim stambenim pitanjima, kupaca ni za tako jeftine kuće jednostavno nema. Iako mnoge banke s TV ekrana nude »povoljne« opcije za rješavanje stambenih i egzistencijalnih pitanja, pripadnici ugroženih slojeva stanovništva kažu da nemaju uvjete za natjecanje glede stambenih kredita, subvencija, poticaja i ostalih pogodnosti, jer nemaju niti status stalno uposlenih osoba, a i oni koji ga imaju, rade za primanja daleko ispod minimalca, na osnovi kojih ne mogu dobiti ni najmanja kreditna sredstva od banaka. Nemaju niti financijskih mogućnosti za kupovinu jeftinih seoskih imanja, pa tako

i dalje ostaju u statusu podstanara, ili, u varijanti povoljnijoj po njih, stižu se u kućama s roditeljima, bakama i djedovima. S druge strane, prazne i zapuštene kuće i dalje propadaju, sve do potpunoga ruiniranja, i tako postaju ruglo za svoje mjesto, a na štetu svojih vlasnika. Kojom god sončanskom ulicom pošli, nailazi se na popričan broj poluzarušenih, praznih kuća, ili na poneki prazan plac zarastao u korov. U pravilu, takve lokacije vremenom postaju i »odlagališta« za razne vrste otpada, pa se iz njih često šire vrlo neugodni mirisi, a kako se tu povremeno odbacuje i otpad od hrane ili uginula perad, stjecišta su pasa litalica. Po riječima tajnice MZ Sonta *Renate Kuruc* glede ovoga problema nema nikakve ingerencije, pojedinci su vrlo neodgovorni, a ove lokacije su u nadležnosti inspekcijских tijela. Inspektori, najčešće komunalni, obilaze teren, poneke vlasnike opominju, u usmenoj ili pismenoj formi, a stanje se nikako ne mijenja. Veliki problem je i taj što većina

ovih ruina ima vlasnike koji žive u Apatinu, Somboru, Novom Sadu, u Hrvatskoj, Njemačkoj, Kanadi... i nimalo ne haju za navedeno. Većina svoje »kuće i placeve« nudi na prodaju, ali ne po cijeni koju diktira tržište, nego po onoj koju bi oni željeli i najčešće na upit zbog čega je tako, odgovaraju da je to njihova očevina i »ukoliko ne mogu za nju dobiti koliko želim, neka stoji, kruha ne jede«. Pritom ništa ne poduzimaju kako bi svoju bruku i sramotu bar ogradili i prikrili od pogleda sumještana. Dosta je i kuća koje su, poslije smrti vlasnika, naslijedili njihovi potomci prve, druge, pa u pojedinim slučajevima i treće generacije, a ima ih razasutih širom svijeta po tridesetak i više. Njihove potpise, potrebne za prijenos vlasništva, u praksi je nemoguće prikupiti. Naravno, nitko od vlasnika takvih objekata ne želi javno progovoriti o ovoj pojavi, nespretno tumačeći da je to njihov privatni problem i da javnost nema ama baš ništa s tim.

U SVILOJEVU JE SVE VIŠE STARAČKIH DOMAĆINSTAVA I PRAZNIH KUĆA

U Svilojevu, selu na sredokraći između Sonte i Apatina, stanje je gotovo identično, jedino je postotak napuštenih i zapuštenih kuća veći. Razlika je i u okućnicama, svilojevački placcevi su bar dvostruko veće površine od sončanskih. Pripadnici mlađe populacije ovoga mjesta s većinskim mađarskim življenjem devedesetih su se masovno iseljavali pod pritiskom ratnih događanja, poglavito u Mađarsku. Tamo su završili školovanje, poupošljavali se, zasnovali obitelji, pa nerijetko i njihovi roditelji nakon odlaska u mirovinu odlaze zauvijek za njima. Veliki broj mladih iz Svilojeva i danas odlazi na školovanje u urbane sredine s većim postotkom mađarskog življa, poglavito u Suboticu. U mjestima školovanja najčešće se i upošljavaju, zasnivaju obitelji, pa se u rodno mjesto niti ne vraćaju. U rodnom mjestu ostavljaju ostarjele roditelje, a poslije njihove smrti zaključane domove, koje nemaju kome prodati, čak ni po najmizernijim cijenama. Godine čine svoje, pa i te kuće vremenom postaju ruine, a samim tim i problem sela.

»Ranije, dok je u selu bilo manje zapuštenih kuća, sanirali smo ih iz sredstava mjesnog samodoprinosu, jer nemamo nikakvih ingerencija za obvezivanje

u stanje na terenu i poduzeti daljnje korake, sukladne zakonskim normama«, kaže tajnica MZ Svilojevo *Renata Horvat*.

Jedan od velikih sončanskih komunalnih problema je stanje okoliša stambeno-poslovne zgrade u središtu sela. Negdašnji stanari postali su vlasnici stanova u vrijeme rasprodaje stambenih jedinica od strane režima Slobodana Miloševića devedesetih godina prošloga stoljeća. Tako su se pojedinci dokopali vlasništva novih dvosobnih stanova za nadoknadu od nepunih 150 tadašnjih njemačkih maraka. Dobar dio njih te iste stanove je kasnije prodao za 14–15.000 eura. Što je najžalosnije, zbog loše međusobne komunikacije vlasnika stanova i korisnika poslovnih prostora neredovito se prazne septičke jame, pa se iz njih fekalni otpad prelijeva i otiče u atmosfersku kanalizaciju, šireći intenzivan smrad.

vlasnika na njihovo održavanje. Sada to više nismo u stanju, jer je broj uposlenih puno manji, pa je i priliv sredstava samodoprinosu nedovoljan za sve potrebe. Za ovu godinu nismo predvidjeli sredstva za saniranje tih kuća, ali smo uspostavili suradnju s komunalnom i građevinskom inspekcijom općine Apatin. Po našem zahtjevu će izvršiti uvid

PRIVID I STVARNOST U BOGOJEVU

S druge strane, teritorijalno u općini Odžaci, na korak do graničnog prijelaza Bogojevo–Erdut, u susjedstvu Sonte smješteno je selo Bogojevo. Selo je naoko vrlo živo, na udarnoj lokaciji je ugostiteljsko trgovinski kompleks Niš, u kojem i oko

kojega je uvijek gužva. No, to je tek privid. Za mjesto, odnosno za vlasnika Niša, ova gužva praćena popriličnim prometom financijskih sredstava, posljedica je masovnog dolaska šoping turista iz Hrvatske. Svakako, oni dolaze zbog znatno povoljnijih cijena dobrog dijela artikala. U stvarnosti, broj stanovnika Bogojeva rapidno opada, a prosječna starost im je sve veća. Selo je prije cijeloga stoljeća imalo više od 3,5 tisuće stanovnika, od čega je Mađara bilo više od 90 postotaka. Danas Bogojevo naseljava manje od 2.000 duša, a pripadnici mađarske nacionalne zajednice tvore tek malo više od polovice žitelja. To su samo statistički podaci, a stvarnost je još poraznija. Dobni prosjek popravlja izbjeglička populacija, koja je Bogojevo intenzivnije naselila od početka devedesetih do danas, i romska, poznata po mnogočanim obiteljima. I u ovom selu u porastu je broj kuća koje odlaskom svojih stanovnika ostaju prazne. Nasljednici ih žele u većini slučajeva prodati i tu dolazimo do situacije već opisane u prikazu stanja u Sonti i u Svilojevu. Za njih ne postoji nikakvo zanimanje, jednostavno ih nema tko kupiti.

Ivan Andrašić

USKRŠNJA IZLOŽBA SLAMARKI I LIKOVNJAKA OTVORENA U SUBOTICI

Umjetnički doprinos pripravi za blagdan

Ladislav Suknović, Tomislav Huska i Jozefina Skenderović

U povodu velikog kršćanskog blagdana Likovni odjel HKC-a »Bunjevačko kolo« iz Subotice, Likovno-slamarski odjel HKPD-a »Matija Gubec« i Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame iz Tavankuta priredili su svojim sugrađanima Uskršnju izložbu. Tradicionalna izložba otvorena je u utorak, 8. travnja, u vestibulu Gradske kuće.

Predstavljeni su radovi slamarki, ali i druge rukotvorine, te slike popularno zvanih »likovnjaka«. Među radovima svakako dominiraju ukrašena jaja, realizirana u različitim tehnikama, kao neizbježan detalj vezan uz tradiciju slavljena Uskrsa.

Nazočne je pozdravila voditeljica Likovno-slamarskog odjela HKPD-a »Matija Gubec« Jozefina Skenderović. »Prvu ovakvu izložbu organizirali smo 1993. godine. Uvijek smo otvoreni za suradnju te je ovoga puta s nama Udruga građana 'Betanija

Alchajmer' iz Subotice. S obzirom da smo već tako puno puta otvarali ovakve izložbe, sve vas pozdravljam, a posebice izlagače koji su napravili prekrasne rukotvorine za ovu izložbu, u prvom redu jaja«, rekla je ona. Budući da su jaja središnji motive izložbe, Jozefina Skenderović je u kontekstu otvorenja odlučila publici pročitati šaljivu pripovijetku »Pivac i kobo«, koju je zapisao Balint Vujkov.

Izložbu je otvorio predsjednik spomenute tavankutske

udruge Ladislav Suknović. »Ova izložba je, uz sličnu u povodu Božića, naš doprinos pripravi za dva najveća kršćanska blagdana. Kako su ovi blagdani nezami-

slivi bez duhovne priprave, ali i bogate trpeze, tako su postali nezamislivi i bez ove ljepote koju naše slamarke i ovi sjajni umjetnici prikazuju dočaravajući nam Uskrs ili Božić. Poželio bih svima da Uskrs dočekaju u zdravlju, miru, zajedništvu i blagostanju«, kazao je Suknović ujedno najavivši Svjetski kongres slame koji će se održati u Tavankutu.

U okviru otvorenja mladi Tomislav Huska pročitao je pjesmu »Uskršno jutro« književnika i svećenika Alekse Kokića.

Uskršnja izložba u vestibulu subotičke Gradske kuće može se pogledati do srijede, 16. travnja, svakoga dana od 10 do 20 sati.

D. B. P.

USKRŠNJA IZLOŽBA U SOMBORU

HKUD »Vladimir Nazor« sutra, subota 12. travnja, organizira Uskršnju izložbu i besplatnu razmjenu biljaka (rasada, sadnica, sjemeni...). Događaj se održava u dvorani Hrvatskog doma, s početkom u 16 sati.

Z. V.

TAMARA LERIĆ SUDJELOVALA NA SEMINARU O PRIMJENI NARODNIH NOŠNJI U ZAGREBU

Nošnje iz Berega i Monoštora

Tamara Lerić iz Berega bila je jedina iz Vojvodine sudionica seminara o primjeni narodnih nošnji, koji je četvrtog i petog travnja održan u Zagrebu. Seminar, četvrti po redu, organizirao je Kulturni centar Travno – Posudionica i radionica narodnih nošnji, u Kulturnom centru Travno u Zagrebu. Seminar je bio namijenjen voditeljima folklornih društava, folklorašima i koreografima, a sastojao se od teorijskog i praktičnog dijela. »Tema je bila primjena narodnih nošnji na amaterskoj folklornoj sceni. Moj je zadatak, s obzirom da sam rodom iz Monoštora, a da živim u Beregu, bio govoriti o nošnjama ovih dvaju šokačkih sela, budući da su one slične, i imala sam zadatak u šokačku nošnju spremi jednu djevojku i jednog momka«, kaže Tamara. Osim nošnji Hrvata Šokaca i Berega i Monoštora, tijekom seminara predstavljene su i nošnje iz Koprivačkog Ivanca, Orubice kod Nove Gradiške, Moslavine, Hercegovine i s otoka Krka. Tamara pojašnjava kako je nakon predstavljanja nošnji slijedio drugi dio, u kome su polaznici seminara imali zadatak obući djevojke i momke u nošnje koje su im prikazane. »Na seminaru je bilo četrdesetak voditelja folklornih društava uglavnom iz okolice Zagreba i jedan voditelj društva iz Dubrovnika i oni su kasnije, podijeljeni u skupine, imali zadatak u prikazane nošnje obući manekene. Moja je uloga bila pomoći im oko šokačke nošnje, ukazati na ono šta nije dobro, na što trebaju obratiti pozornost«, pojašnjava nam Tamara i dodaje kako je šokačka nošnja za sve bila posebice zanimljiva i najviše je odudarala od prikazanih narodnih nošnji. Naročito je to bilo upadljivo zato što je predstavljena poslije hercegovačke, koja nije toliko upadljiva i kitnjasta.

Nošnje koje su korištene na radionici iz fundusa su Posudionice koja ima lijepe, reprezentativne primjerke šokačke nošnje s ovog područja. Tamara Lerić s Posudionicom surađuje već duže vrijeme i kada je potrebno pomaže im pri oblačenju u šokačke nošnje iz Berega i Monoštora.

Z. V.

Tavankučani na proslavi Pesacha u Osijeku

Uorganizaciji Židovske općine Osijek, u tom je gradu u subotu obilježen Pesach, najvažniji židovski blagdan. Svečanosti su nazočili gosti iz Sombora, Subotice, Zrenjanina, Novoga Sada, Beograda, Tuzle, Doboja i Zagreba.

U kulturno-zabavnom dijelu programa nastupili su članovi HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta, koji su cjelovečernjim programom predstavili dio kulturne tradicije bunjevačkih Hrvata. Nastupili su tako folklorni i tamburaški odjel, te ženska pjevačka skupina.

»Svake godine nastojimo predstaviti i nekoga novoga, te sam ove godine osim naših članova pozvao HKPD 'Matija Gubec' iz Tavankuta, budući da sam prije tri godine bio njihov gost, te sam bio oduševljen njihovim prijemom i programom koji su prikazali. Siguran sam kako je ovaj moj odabir bio pun pogodak, jer su nazočni bili oduševljeni njihovim nastupom«, izjavio je *Dragutin Kohn*, tajnik Židovske općine Osijek.

I. D.

11. travnja 2014.

TJEDAN U BAČKOJ

Nazdravlje nam zdravlje

Zbog bolesti jednog člana obitelji, ovih tjedana silom prilika obilazim ambulante. I liječnike. Svakakvih fela. Glede specijalnosti, a bogme i glede odnosa prema pacijentima. Mogu reći kako sam za tih nekoliko tjedana stekla poprilično dobar uvid u to s čime se suočavaju pacijenti, a kada si bolestan još ti samo muka s liječnicima, čekanjima, zakazivanjima, otkazivanjima fali.

Taman kada sam htjela lokalnom tjedniku poslati pismo čitatelja i pohvaliti liječnicu na ultrazvučnom snimanju i njen u pozitivnom smislu odnos prema pacijentu, pokazala se i ona druga, ne tako lijepa strana našega zdravstva. Prvo sam sva sretna što smo napokon prikupili snimke i analize krvi (radene u privatnom laboratoriju, jer se u državnim takve analize ne rade) htjela zakazati kontrolni pregled, ali ne može. Glas s druge strane žice ravnodušno kaže – javite se za mjesec dana. Nedugo zatim poziv iz bolnice i opet ravnodušan glas neke druge sestre, koja kaže kako se zakazano snimanje (koje je zakazano prije mjesec i pol dana) otkazuje, jer nema liječnika. Na vrh mi jezika bi pitati da se to na listu nije ubacio netko preko veze, ali sam prešutjela, da bih čula kako mi sestra govori – javite se za mjesec dana da zakažemo novi termin. Sad se samo nadam da baš neću biti te sreće da za jedno tri mjeseca kada bude naš red, liječnik ne bude na odmoru, bolovanju, seminaru ili na privatnom poslu.

Svih ovih problema naravno ne bi bilo da smo se umjesto za bolnicu odlučili za neku od privatnih ordinacija, a u Somboru ih hvala Bogu ima. Nemaju problema s liječnicima i tu se ne može dogoditi da neki pregled mora biti otkazan. Da se razumijemo, nisam protiv privatne liječničke prakse, ali mislim kako se svatko treba opredijeliti, radi li u državnom ili privatnom sustavu. Neće se tako dogoditi da se jedva čeka kraj redovitog rada (ili i ne dočeka) kako bi se hitalo na posao u privatne ordinacije. Možda bi početak bio da se liječnicima u državnom sustavu koji žele raditi prekovremeno to omogući. I plati. Nije istina da nema novca. Ministrica zdravlja u odlazećoj Vladi udvostručila je broj uposlenika u svom ministarstvu. Zar joj kao liječnici nije palo na pamet da umjesto njih nade način uposliti toliko liječnika? Nema li svaki čovjek pravo dobiti adekvatnu (i na vrijeme) zdravstvenu uslugu? Ako se zbog sporosti suda i sudskih procesa žalbe podnose Sudu za ljudska prava u Strasbourgu, kome da se žale oni koji nemaju pravo na blagovremeno liječenje?

Z. V.

Manifestacija »Srijemci Srijemu« u Šidu

Prvi radni sastanak predstavnika Hrvatskog nacionalnog vijeća i predstavnika hrvatskih udruga iz Srijema povodom održavanja druge po redu manifestacije »Srijemci Srijemu«, koja će ove godine biti održana u Šidu, održan je u Šidu u subotu, 5. ožujka. Sastanku su osim predstavnika domaćina Hrvatskog kulturnog društva »Šid« nazočili predstavnici hrvatskih udruga iz: Srijemske Mitrovice, Rume, Vrdnika, Zemuna, Novog Sada i Petrovaradina i predstavnici

HNV-a *Darko Sarić-Lukendić* i *Andrej Španović*. Kako je tom prilikom istaknuo predsjednik HKD-a »Šid« *Josip Hodak*, prijedlog je da se manifestacija održi 27. lipnja na dan proslave crkvenog goda u Šidu - Srca Isusova. Sve troškove održavanja manifestacije snosiće HNV, kao i troškove prijevoza članova hrvatskih udruga iz Srijema. Predstavnici HNV-a su zamolili da sve hrvatske udruge do sljedećeg tjedna upute svoje prijedloge uzvanika i visokih dužnosnika kojima će se slati pozivnice, i da upute svoje programe koje će predstaviti na manifestaciji. Prijedlog je da se na manifestaciju pozovu gosti iz Republike Hrvatske iz Ilače, prijatelji HKD-a »Šid«, kao i jedna hrvatska udruga iz Subotice. Sljedeći radni sastanak dogovoren je za 24. svibnja, kad će predstavnici hrvatskih udruga dostaviti svoje konačne zaključke i prijedloge. »Ova manifestacija postaje tradicionalno okupljanje hrvatskih udruga iz cijelog Srijema. Drago mi je što smo uspjeli prevazići i financijski problem koji smo imali prošle godine. Zadovoljan sam što smo uspjeli organizirati manifestaciju gdje hrvatske udruge imaju mogućnost jednom godišnje prikazati sve ono što se radilo tijekom cijele godine i široj javnosti predstaviti dio svog kulturnog naslijeđa«, izjavio je *Andrej Španović*, član IO HNV-a zadužen za kulturu.

S. Darabašić

HKD-u »Šid« odobreno 100.000 dinara

Vijećnici lokalnog parlamenta Općine Šid na posljednjem su zasjedanju usvojili odluku o dodjeli sredstava za programe i projekte iz područja kulture. Odlukom je odobreno ukupno 3.600.000 dinara iz proračuna za aktivnosti kulturnih udruga. Obuhvaćeno je ukupno 16 kulturno-umjetničkih društava s teritorija šidske općine kojima su odobrena sredstva za redovite aktivnosti, nabavu nošnji, koreografije, nastupe i tekuće troškove. Hrvatskom kulturnom društvu »Šid«, od 338.600 koliko su potraživali, odobreno je 100.000 dinara za nabavu nošnji.

S. D.

Dodijeljena sredstava iz općinskog proračuna Rume

Na prošlotjednoj sednici Općinskog vijeća Rume donesena je odluka o dodjeli sredstava iz proračuna Općine Ruma za redovite aktivnosti i programe udruga s teritorija rumske općine. Povjerenstvo je razmatralo ukupno 39 prijava, a sredstva su dobile 32 udruge. Dodijeljeno je 6 858 00 dinara, a projekti odnosno programi moraju se realizirati za namjenu navedenu u zahtjevu, a odobrenu ovom odlukom.

S. D.

Članovi novoosnovanog Hrvatskog kulturnog društva »Ljuba« svečano su otvorili svoje nove prostorije u Ljubi. Mjesna zajednica tog mjesta ustupila im je

Predsjednik presjeca vrpцу

prostoriju, koja je doduše bila u prilično lošem stanju, ali su vrijedni i složni Ljubljani solidarnim radom i zalaganjem uspjeli za nešto manje

ZAVRŠENI RADOVI U LJUBI

D u novim storijama

od mjesec dana obnoviti je i privesti namjeni. Iz proračuna Općine Šid izdvojeno je 56.000 dinara za uređenje, a predsjednik Općine *Nikola Vasić* presjekao je svečanu vrpцу u

za druženje, vježbe i sastanke kao i svi ostali i ovom im prigodom želim uspješan rad. Nastojat ćemo i ubuduće pružati pomoć i podršku», istaknuo je *Nikola Vasić*.

Ovoj mladoj udruzi ova će prostore biti od velikog značaja, s obzirom da su pred sebe stavili velike planove: »Počeli smo s radom prije godinu dana i za to je vrijeme puno toga urađeno. Ovu smo prostoriju uredili s velikom voljom i srcem i mislim da ćemo je za kratko vrijeme uspjeti i opremiti, kako bismo mogli još bolje i uspješnije raditi«, izjavila je *Marijana Petrović*, predsjednica HKD »Ljuba«. Poslije svečanog otvorenja prostorije gosti su imali prigodu pogledati prezentaciju radova članova udruge. Prvi dar u opremanju interijera, rasvjetno tijelo, uručio je potpredsjednik HKD-a »Ljuba« *Stjepan Lendvaj*, koji je zajedno sa svim ostalim članovima udruge i predsjednikom MZ Ljuba sudjelovao u radovima. Članovi udruge iz Ljube pred sebe su postavili velike planove, a dosadašnjim aktivnostima i solidarnim radom pokazali su kako uspjeh zasigurno neće izostati.

S. Darabašić

Marijana Petrović

nedjelju 6. travnja i poželio članovima HKD »Ljuba« sretan rad: »Ovo je mali pomak za velike aktivnosti koje se očekuju od Hrvatskog kulturnog društva 'Ljuba' i nadamo se da će ove prostorije, onako kako su zajedničkim snagama uređene, biti na opće zadovoljstvo svih članova. Ljuba je kao višenacionalna sredina zaslužila dobiti ovako nešto, kako bi imala mjesto

TJEDAN U SRIJEMU

Vašari – mjesto ilegalne prodaje

Događanja koja su obilježila protekli tjedan u Srijemu nažalost govore u prilog tome da kriminalu po svemu sudeći – nema kraja. Naime, poznati srijemski vašari, koji se redovito održavaju svakog mjeseca u Rumi, Šidu i Erdeviku, oduvijek su bili omiljena mjesta posjeta velikog broja ljudi kako iz Srijema tako i iz ostalih gradova iz Srbije i Hrvatske, gdje uglavnom svi dolaze kako bi kupili proizvode po znatno nižim cijenama. Ta su mjesta postala mjesta ilegalne prodaje, ni manje ni više nego lijekova za smirenje koji se nalaze na listi opojnih droga. I to se sve dogodilo na rumskom vašaru, koji se u tom srijemskom gradu održava svakog 3. u mjesecu i koji je jedan od najposjećenijih. Dvojica Beograđana su na improviziranoj tezgi nudili na prodaju desetine kutija lijekova u originalnim pakiranjima, među kojima i one s liste opojnih droga: bromazepam, lorazepam i bensedin. Protiv osumnjičenih bit će podnesena kaznena prijava za neovlaštenu proizvodnju i stavljanje u promet opojnih droga, navela je srijemskomitrovačka policija. Čini se kako dileri ne biraju više ni mjesto ni način prodaje, a također ni robu koja se u ljekarnama može kupiti isključivo uz liječnički recept. Pitanje je samo tko bi u ovom slučaju još trebao odgovarati za prodaju tolike količine lijekova, koje pacijenti čak i uz recept mogu dobiti samo po jedan ili dva paketa.

Uz ovu priču dodajemo još jednu iz Šida, koja također govori kako ljudi u današnje vrijeme ne biraju način kako zaraditi novac, pa makar to bio i ljudski faktor. Za ovaj najzapadniji srijemski grad zna se kako se u njemu već unazad nekoliko godina ne događa apsolutno ništa po pitanju otvaranja novih radnih mjesta. Veliki broj ogorčenih ljudi u posljednje vrijeme odlazi raditi vani, najčešće u Rusiju, a izgleda da su i taj moment iskoristili neki »domišljati« kako bi zaradili koji dinar. Na svu sreću policija je spriječila neovlašteno upućivanje 144 zainteresirane osobe za rad u Rusiju, kada su se javili na oglas koji je bio postavljen na fejsbuk stranici, bez viza i ugovora o radu, koji su čak i platili posredniku za troškove izdavanja ruske vize. Ima li kraja ljudskoj mucu u ovim teškim vremenima? Izgleda da nema. I ono što najviše zabrinjava u ovim teškim vremenima jest da su mnogi postali toliko nesmotreni prilikom pronalaženja načina osiguranja sredstava za život, da niti ne razmišljaju o dalekosežnim posljedicama koje se mogu dogoditi po njihov život. A netko na toj ljudskoj mucu, naivnosti i nesmotrenosti zarađuje silan novac, dok običan građanin iz dana u dan sve više pada u ponor iščekujući neka bolja i sretnija vremena, koja su za mnoge jako daleko.

Suzana Darabašić

U JAMENI, NAJZAPADNIJEM NASELJU U REPUBLICI SRBIJI

Selo u odumiranju

Sirotinje sve više i, iako Jamena ima povoljan zemljopisni položaj, sve se teže živi, kaže Dražen Katarinić

Centar sela

Jamena, mjesto u jugozapadnom dijelu šidske općine, udaljeno 40 kilometara od Sida, najzapadnije je naselje u Republici Srbiji. Nalazi se na tromeđi Bosne i Hercegovine, Republike Srbije i Republike Hrvatske i reklo bi se kako posjeduje sve za normalan život, ali nažalost nije tako. Problema u tom mjestu ima na pretek: neasfaltirane ulice, bez kanalizacije, sa samo jednom autobusnom linijom tijekom dana, zatvorene granice, mnoštvo praznih kuća i neoženjenih mladića. Prema posljednjem popisu stanovništva, u Jameni je živjelo 1130 stanovnika, a nacionalna struktura je šarolika – osim Srba, u selu žive Hrvati, Rusini, Mađari, Muslimani i drugi.

PRIRODNA BOGATSTVA

Jamena je okružena prelijepim bosutskim šumama, pokraj samog sela protječe rijeka Sava, samim tim predstavlja i veliko lovno područje i područje za ribolov, kao i za razvoj seo-

skog turizma. Od svega toga selo nema nikakve koristi jer se 3000 hektara, kolika je površina pod šumom, nalazi u vlasništvu JP »Vojvodina šume«. »Mi imamo samo veću štetu, jer se kamionima nose drva iz šuma i time se još više uništavaju putovi koji su i onako u lošem stanju. Njihova je obveza to i srediti, međutim još uvijek ništa od toga. Po zakonskim propisima, postoji mogućnost da općina naplaćuje rudnu

rentu u iznosu od 3 posto i predsjednik Općine je obećao kako će pokrenuti nešto po tom pitanju, ali još se uvijek ništa ne događa«, ističe predsjednik Savjeta Mjesne zajednice Miodrag Starčević. Za zemlju u jamenačkim atarima kaže se kako je jedna od najplodnijih. Selo u svom posjedu ima također oko 3000 hektara obradivog zemljišta, međutim trenutačno, kako ističu, sav taj novac se slijeva u općinski pro-

račun tako da selo ne raspolaže ni tim sredstvima, pa samim tim niti ne mogu poduzeti ništa na poboljšanju infrastrukture.

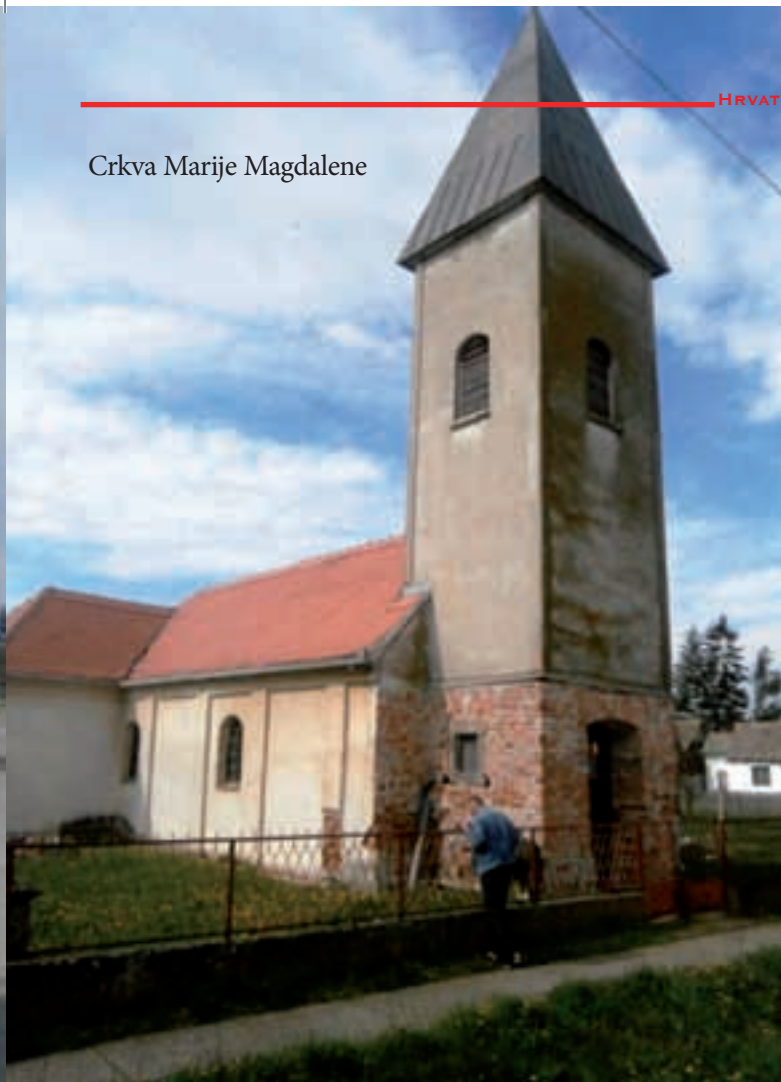
OTVARANJE GRANICA – JEDINA NADA

Kako ističu, prosperitet sela dogodio bi se kada bi se postavio most na rijeci Savi na navozu Subotište, jer je Brčko mjesto u Bosni i Hercegovini udaljeno

Bosutskie šume

Crkva Marije Magdalene

se granice otvorile, kako navode Jamenčani, protok ljudi i robe bio bi veći, razvila bi se trgovina, a možda bi u bliskoj budućnosti bilo izgrađeno pristanište, benzinske crpke s pratećim objektima. Samim tim Jamena bi mogla imati ključnu ulogu u razvoju trgovine i industrije zbog blizine autoceste, Šida, Bijeljine, Brčkog, Županje. Međutim, za sada od toga ništa: »U više navrata smo vodili razgovore s predstavnicima lokalne samouprave o mogućnosti otvaranja malograničnog prijelaza. Prije nekoliko godina čak su i dolazili predstavnici iz susjednih Strošinaca, kada se i razgovaralo o mogućnosti otvaranja prijelaza, međutim sve

interes za Šid svakako postoji, ali Općina nema ingerencije sama to uraditi, sve je u nadležnosti resornih ministarstava i država.

HRVATI U JAMENI

U Jameni danas živi 8 obitelji hrvatske nacionalnosti. U selu je i crkva posvećena Mariji Magdaleni, gdje se katolici okupljaju na velike kršćanske blagdane, kao i na crkveni god 22. srpnja. Jedna od baka koje su redovito na crkvenim misama je *Liza Katarinić*: »Kada su mise, samo nas tri bake dođemo u crkvu, jer ovdje nema mladih. Ali zato ja u svojoj kući, gdje nas ima osam članova, obilježavam sve

Jovica Starčević

Miodrag Starčević

Elizabeta Katarinić

samo 20-ak kilometara i kada bi se otvorio malogranični prijelaz prema Republici Hrvatskoj, koja je od Jamene udaljena samo 3 kilometra, svima bi bilo puno bolje. Kako navode mještani Jamene, prije rata u ovom je selu život bio kvalitetniji i ljepši. Veliki broj mještana Strošinaca u Republici Srbiji posjedovao je zemljište u Jamenačkim atarima, koje su za vrijeme i poslije rata prodali: »Suradnja sa susjedima iz Republike Hrvatske uvijek je

bila dobra. Skupa smo radili, sudjelovali i gostovali, kako mi, tako i oni, na svim kulturnim manifestacijama, igrali nogomet zajedno i družili se. Ali i što se tiče ekonomske suradnje. Nama je bilo bolje, jer smo kupovali gnojivo za zemlju u Hrvatskoj gdje smo ga nabavljali jeftinije, a u Brčkom smo prodavali svinje. Sada nam je to onemogućeno, a da bismo stigli do Bijeljine moramo ići skelom«, ističe mještаниn Jamene *Jovica Starčević*. Kada bi

je ostalo samo na pregovorima. Nama bi više odgovaralo da se otvori malogranični prijelaz prema Račinovcima, ali prema mojim saznanjima do toga uskoro neće doći«, ističe prvi čovjek sela *Miodrag Starčević*. Isto su nam potvrdili i u lokalnoj samoupravi Općine Šid. Kako nam je rekao predsjednik Skupštine Općine dr. *Branislav Mauković*,

blagdane i učim svoju djecu da poštuju naše svece i čuvaju običaje. Naš velečasni *Bošnjaković* uredio je crkvu, iako je dosta stara i oronula, ali hvala dragom Bogu što je imamo u selu«, kaže baka *Liza*. A njen unuk *Dražen* ističe kako je sirotinje sve više i da iako Jamena ima povoljan zemljopisni položaj, sve se teže živi: »Bavim se i poljoprivredom i stočarstvom. Međutim, teško se od toga može živjeti. Kada bi se barem granice otvorile, selo bi malo živnulo, ovako ono polako odumire«, ističe *Dražen Katarinić*.

Na osnovi razgovora s Jamenčanima, stječe se dojam kako im svima nedostaju dobra stara vremena, pogotovo u ekonomskom smislu. Ali, isto tako čini se kako se sve u ovom mjestu nabolje može ostvariti uz samo malo više dobre volje i upornosti, kako bi i ovi ljudi u najudaljenijem mjestu šidske općine, živjeli puno bolje.

Suzana Darabašić

Nekadašnji granični prijelaz

Vidi! Film!

Na nedavnom Međunarodnom festivalu filmova o umjetnosti, održanom u Montrealu, ovogodišnja nagrada »Liliane Stewart« dodijeljena je hrvatskom filmu »Od zrna do slike« u režiji *Branka Ištvančića*. Ovaj dokumentarni film istražuje dio kulture i umjetničkog izričaja hrvatske nacionalne manjine u Vojvodini. U pitanju je filmski dokument o slamarkama, koje od materijala slame stvaraju slike i različite predmete.

Prošle smo godine mogli ponovno vidjeti i film *Ive Škrabala* »Slamarke divojke«, tijekom programa »Ciklus hrvatskog filma u Vojvodini«, također dokumentarni film, koji je snimljen na istu temu sada već davne 1971. godine.

Ali što želim naglasiti? Ištvančićev film »Od zrna do slike« prikazivan je u Hrvatskoj i Srbiji, a sudjelovao je na festivalima diljem svijeta, od Rumunjske, pa do Los Angelesa. To je veličanstvena promocija naše manjinske kulture u svijetu posredstvom filma!

U području filmskog stvaralaštva, koje bilježi i promiče identificirane vrijednosti kulture koju su stvarali i stvaraju Hrvati na ovim prostorima, veliki doprinos daje i autor *Rajko Ljubić*, koji dugi niz godina snima i dokumentarne filmove o dijelovima kulture ovdašnjih Hrvata, kulture koja je uspjela opstati i osigurati vlastitu subjektivnost.

Promidžbi naše kulture u osvajanju prostora vidljivosti pridonose i suvremena književna i slikarska djela, te aktualno i kazališna umjetnost, realizacijom predstave »Bunjevački blues« u izvedbi zagrebačke Glumačke družine »Histrion« po tekstu *Tomislava Žigmanova*, a naravno i hrvatske udruge kulture. To su sve dijelovi koji čine osobnu iskaznicu naše manjinske kulture. Ali, da se vratim još malo filmu.

Prošle je godine na relaciji Osijek-Novi Sad realiziran projekt »Minority 3D – Različitost, dijalog, razvoj«. Cilj ovoga projekta je bio osvijestiti mlade o pravima i položaju nacionalnih manjina kroz snimanje kratkih dokumentarnih filmova o položaju nacionalnih manjina, njihovim pravima, te poboljšanju istih. Sigurno je kako bi bilo dobro i interesantno da neki sličan projekt ostvari i naša manjinska zajednica, možda ZKVH.

Siguran sam kako ćemo ubrzo ponovno moći s ushićenjem reći i: »Vidi! Film!« Puno je još tema iz područja kulture, povijesti i etnologije za naše samopredstavljanje i samovrednovanje. Autorsko, umjetničko, a zatim i stručno i znanstveno. Spram svake zatvorenosti naše manjinske kulture.

Z. S.

OSJEČKA I SUBOTIČKA KNJIŽNICA POTPISALE SPORAZUM

Ozvaničena plodna suradnja

Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek i Gradska knjižnica iz Subotice potpisali su u utorak sporazum o suradnji, čime je dugotrajna i plodna suradnja ove dvije institucije i ozvaničena.

Sporazum je potpisan u Osijeku gdje je održan okrugli stol s temom »Zavičajne zbirke i fondovi knjižnica panonskog pro-

idealnu situaciju da se suradnja intenzivira kako bi utjecali na mogućnost ukupnih kretanja u regiji i podizanje tih odnosa na jednu višu, europsku razinu. »Uvjerem sam da je to dobar put i da će sporazum biti nastavak jedne uspješne suradnje i općenito prijateljstva«, kaže Rokvić.

To je potvrdila i *Marina Vinaj*, predsjednica Društva knjižničara Slavonije i

Dubravka Pađen-Farkaš i Dragan Rokvić

stora« na kojem su, osim knjižničara iz cijele Hrvatske, nazočili i predstavnici Gradske i županijske knjižnice iz Pečuha te Gradske knjižnice iz Subotice.

»S knjižnicama u Pečuhu i Subotici imamo doista vrijednu suradnju«, istaknula je ravnateljica GISKO-a iz Osijeka *Dubravka Pađen-Farkaš*. »Sudjelovali smo u par navrata na međunarodnim IPA projektima i u raznim oblicima suradnje, realizirali zajedničke izložbe, razmjenjivali građu i iskustva, sudjelovali na savjetovanjima i seminarima, pa je današnji potpis tek poticaj daljnjoj i još uspješnijoj suradnji«.

Ravnatelj Gradske knjižnice u Subotici *Dragan Rokvić* izrazio je zadovoljstvo današnjim skupom i službenim stavljanjem potpisa na sporazum, ali i motom druženja glede zavičajnih zbirki i fondova, jer i Osijek i Subotica su unutar identičnih civilizacijskih i kulturnih okvira, što je dovelo u

Baranje, osvrćući se na dugotrajnu suradnju s kolegama iz Pečuha i Subotice, čiji je plod i ovojednji okrugli stol. Uvodni referati i rasprava potvrdit će značaj pitanja vezana za kulturni identitet ova tri naroda, mađarskog, srpskog i hrvatskog, koji imaju dosta toga zajedničkog kroz povijest i mnoga će pitanja biti i danas otvorena.

Prezentaciju je imao i *Mile Tasić*, voditelj zavičajnog Odjela subotičke knjižnice, pohvalivši se s bogatim fondovima, dapače tri bogata fonda na srpskom, hrvatskom i mađarskom jeziku. I *Bernadica Ivanković*, informatorica u Gradskoj knjižnici u Subotici, zadovoljna je suradnjom s Osijekom.

Ponovni susret predstavnika ovih knjižnica održat će se na jesen, najvjerojatnije u Subotici. Tada će biti donijete konkretne odluke o zajedničkom djelovanju na području suradnje.

S. Ž.

Dobivena sredstva za knjige i časopise

SUBOTICA – NIU »Hrvatska riječ« i Matica hrvatska Subotica dobile su sredstva na natječaju za sufinanciranje nakladničke djelatnosti u AP Vojvodini za 2014. godinu, kojega je raspisalo Pokrajinsko tajništvo za kulturu. NIU »Hrvatska riječ« dobila je sredstva za šest knjiga u iznosu od 1,7 milijuna dinara. Dobivena su sredstva i za časopis za književnost i umjetnost »Nova Riječ« (150.000), te za podlistke tjednika »Hrvatska riječ« – »Hrcko« i »Kužiš« po 50.000 dinara. Matica hrvatska Subotica je na istom natječaju dobila 80.000 dinara, za izdavanje »Klasja naših ravni«, časopisa za književnost, umjetnost i znanost.

Film o Zvonku Bogdanu bez potpore Grada Zagreba

ZAGREB – Vijeće za filmsku djelatnost Grada Zagreba nije podržalo financiranje dugometražnog dokumentarnog filma *Branka Ištvančića* pod radnim naslovom »Život teče u laganom ritmu«, koji bi se trebao baviti životom i djelom glasovitog pjevača i skladatelja *Zvonka Bogdana*, a ujed-

no i etnografskim elementima bunjevačkih Hrvata. U obrazloženju ove odluke navodi se kako »Zvonko Bogdan nije osoba od posebne važnosti za Grad Zagreb«.

Redatelj Branko Ištvančić uputio je žalbu na ovu odluku, jer smatra kako se radi o projektu značajnom za kulturu Hrvata u Vojvodini, poput njegova ranijeg filma »Od zrna do slike«, koji tematizira umjetnost naive u tehnici slame. Također, on ističe kako se ovakvom odlukom pomaže nestajanje kulturoloških i prijateljskih veza vojvođanskih Hrvata s Gradom Zagrebom.

Potporu Ištvančićevom novom filmskom projektu dao je i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, ističući važnost ovog projekta za ovdašnju hrvatsku zajednicu, »tim prije što opusi i osobe koje pripadaju hrvatskom kulturnom prostoru nisu česta tema filmskog stvaralaštva«.

»Prepekovo proljeće« u Novom Sadu

NOVI SAD – HKUPD »Stanislav Prepek« iz Novoga Sada organizira književno-pjesničku manifestaciju »Prepekovo proljeće«, koja će biti održana u subotu 12. travnja u Novom Sadu, u sjedištu udruge (Ulica cara Dušana broj 4), s početkom u 17 sati.

U programu će sudjelovati zbor »Jelačić«, ženska pjevačka skupina »Prepek« i autori pjesama iz zbirke. Tom će prigodom ujedno biti predstavljena zbirka pjesama »Prepekovo proljeće 2013.«.

»Od zrna do slike« nagrađen na festivalu FIFA u Montrealu

Dokumentarni film »Od zrna do slike« redatelja *Branka Ištvančića*, koji je sudjelovao u glavnom programu 32. međunarodnog festivala filmova o umjetnosti (FIFA) od 20. do 30. ožujka u Montrealu, nagrađen je prestižnom nagradom Liliane Stewart Award, sponzorirane od strane Programa Stewart koji se bavi modernim dizajnom. Ugledna

nagrada Liliane Stewart utemeljena je 2011. godine sa svrhom prepoznavanja najboljih dokumentarnih filmova u svijetu dizajna i umjetnosti, a dodjeljuje se jednom godišnje u povodu Međunarodnog festivala filmova o umjetnosti (FIFA) u Montrealu, kao jedna od 12 nagrada za koje se natječu filmovi iz glavnog programa. Ovogodišnja nagrada Liliane Stewart dodijeljena je hrvatskom

filmu »Od zrna do slike« u režiji Branka Ištvančića na završnom ceremonijalnom dijelu festivala 30. ožujka 2014. u Montrealu. Po riječima *Renée Rozona*, redatelja i osnivača festivala FIFA, Stewart Program koji dodjeljuje nagradu Liliane Stewart pomaže potaknuti filmaše s naglaskom na dizajn i čini da njihov rad bude bolje prepoznat po cijelom svijetu. Međunarodni festival filmova o umjetnosti (FIFA) je neprofitna organizacija posvećena promicanju i predstavljanju najboljih svjetskih produkcija filmova o umjetnosti. Jedanaest dana, koliko traje natjecateljski program festivala, to je ujedno i najvažniji godišnji događaj takve vrste u cijelom svijetu, te žarište za susretanje umjetnika i stručnjaka iz likovnih i filmskih svjetskih zajednica. Od osnutka festivala 1981. godine pa do danas, oko 5000 filmova iz 71 zemlje svijeta predstavljeno je publici koja i dalje svake godine raste. Na ovogodišnjem festivalu po prvi je put u programu sudjelovao jedan film iz Hrvatske, uvršten od 266 pristiglih filmova iz 38 zemalja svijeta, u konkurenciju glavnog programa od 38 filmova koji su se natjecali za jednu od 12 nagrada.

Predstavljanje knjige »Bunjevački Put križa« u Baji

BAJA – Gradska knjižnica i prosvjetni centar »Endre Ady« u Baji (Mađarska) organizira predstavljanje knjige »Bunjevački Put križa« autora *Tomislava Žigmanova*. Predstavljanje će biti održano u srijedu 16. travnja u bivšoj sinagogi (Baja, Munkácsy u. 9), s početkom u 18 sati.

ODRŽANA GODIŠNJA SKUPŠTINA DRUŠTVA KNJIŽEVNIKA VOJVODINE

Petku Vojniću Purčaru nagrada za životno djelo

Priznanje struke

Od svih nagrada koje sam dosad dobio ova ima poseban značaj, jer mi je dodijeljena od strane kolega, odnosno od struke. Također, znači mi i zbog toga jer žiri nagrade čine tako ugledna imena», izjavio je za HR Petko Vojnić Purčar.

Dobitnik je NIN-ovu nagrade, nagrada »Károly Sirmai« i »Balint Vujkov Dida«, Oktobarske nagrade Novog Sada, a odlikovan je ordenom Reda Danice Hrvatske s likom Marka Marulića za očuvanje kulture hrvatskog naroda u Srbiji. Živi u Petrovaradinu.

D. B. P.

Petko Vojnić Purčar dobitnik je nagrade za životno djelo Društva književnika Vojvodine.

Nagrada mu je uručena na svečanosti u okviru godišnje skupštine DKV-a, održane u subotu u velikoj dvorani Skupštine Grada Novog Sada.

Ovu odluku donijelo je povjerenstvo u sastavu: Zoran Đerić (predsjednik), János Bányai i Nikola Strajnić. U obrazloženju odluke se, među ostalim, navodi kako je Vojnić Purčar najviše domete dostigao kao prozni pisac. »Krajem šezdesetih pojavila se njegova zbirka priča 'Svetovi i satovi', a potom niz romana i pripovjedaka u kojima ovaj

pisac već pet desetljeća izgrađuje složeni svijet koji obilježava panonska ravnica. Prizori gradova i salaša u razmjerima složenog pripovjedačkog jezika oslikavaju svijetove njegovih junaka, njihovu unutarnju potresenost, senzibiliziranost i sudbinsku ambivalentnost između podrijetla i snova, zemlje i slobode, realističke refleksivnosti i lirske melankoličnosti«, navodi žiri. Kako se dodaje, Purčar je kao pripovjedač stvorio i evocirao mnoštvo sudbina, anegdota, mitova i svjedočanstava. »U procesu emancipacije, koja je u prostorima naše kulture mijenjala predstavu romana, gradeći ga istovremeno kao jezično djelo i

kao svjedočanstvo o malim ljudima i velikim snovima, o lokalnim i univerzalnim dramama i koloritu koji pripovjedaču daje ovlasti da tumači i razumijeva naše živote i naše vrijeme, Purčar je bio zapažen akter. Posebnu ulogu u tome ima njegov roman 'Dom, sve dalje', navodi se u obrazloženju nagrade.

Petko Vojnić Purčar (Subotica, 1939.) autor je više knjiga pripovjedaka i novela, romanopisac (pet romana), pjesnik (pet pjesničkih knjiga) i dramski pisac (sedam kazališnih i TV drama). Djela su mu prevedena na više jezika. Zastupljen je u brojnim antologijama poezije i proze, kako u Srbiji, tako i u Hrvatskoj.

»DOGOVORENI BRAK« DR.

Tema rom

Ne otkrivajući mnogo, osim nekoliko sekveneci romana, u nedjelju 6. travnja održana je promocija knjige »Dogovoreni brak« u monoštorskoj TV dvorani Doma kulture. Na veliko zadovoljstvo domaćina, kao i samoga autora Dražena Prčića, Monoštorci su imali prigodu upoznati roman, koji je na kraju svoje »turneje« po Vojvodini stigao do ovoga sela. Naime, radnja se odvija upravo na relaciji Monoštor – Subotica, prateći život mlade djevojke Petre, koja je bila spremna boriti

»VILA VELEBITA« I TAMBURAŠI GLAZBENE ŠKOLE IZ POŽEGE GOSTOVALI U NOVOM SADU

Hrvatska u pjesmi

»Hrvatska u pjesmi« naziv je koncerta kojega su u nedjelju u amfiteatru novosadskog SPENS-a priredili članovi mješovitog pjevačkog zbora Ličkog zavičajnog društva »Vila Velebita« iz Požege i članovi tamburaškog orkestra glazbene škole iz istoga mjesta. Domaćin gostima iz Hrvatske bio je HKPD »Jelačić« iz Petrovaradina.

»Vila Velebita« utemeljena je 1996. godine s ciljem promicanja kulturno-povijesnog naslijeđa Like. Ova je udruga do sada

gostovala u Srijemskoj Mitrovici, više puta u Somboru i Subotici, a ovo im je drugi nastup u Novom Sadu. Predsjednik ove udruge prof. dr. sc. *Josip Fajdić* ističe kako je ovo gostovanje posljedica iznimno prijateljskih odnosa koje su uspostavili još 2011. godine kada je HKPD »Jelačić« gostovao kod njih u Požegi. »Ovo nije jedan kurtoazni posjet kojim bismo upotpunili statistiku međusobnih susreta, to je vatra koja se rasplamsava između dvaju međusobno srodnih društava i koju ne treba ugaziti«, kaže on.

Suradnja dvaju društava »zapečaćena« je prošle godine potpisivanjem povelje o suradnji i prijateljstvu. »Zanimljivo je napomenuti kako su tri udruge, među kojima su i naši večerašnji gosti, inicirale tijekom manje od godinu dana da potpišu s nama povelju o suradnji i prijateljstvu«, kaže predsjednik HKPD-a »Jelačić« *Petar Pifat*. »Svi oni nisu to potpisali s nama forme radi, nego su vidjeli budućnost u suradnji s našom udrugom. Kultura jest jedan od načina spajanja i povezivanja ljudi, te u tom smislu razmjena

pozitivne energije i iskustava svakako pridonosi ukupnoj kulturnoj ponudi ovog grada, odnosno prostora na kome djeluje društvo koje je večerašnji domaćin. U tome smislu pozdravljamo ovu manifestaciju i nadamo se da će ih biti i ubuduće«, kaže *Pifat*.

Tijekom cjelodnevnog posjeta gosti iz Požege imali su prigodu upoznati Petrovaradin, među ostalim i vidjeti kuću gdje je rođen ban *Jelačić*. Požežane je primio i ravnatelj svetišta na Tekijama vlč. *Stjepan Barišić*.

M. H.

DRAŽENA PRČIĆA PREDSTAVLJEN U MONOŠTORU

mana zaintrigirala mještane

se za sebe i odbaciti važeće norme. Posjetitelji promocije znatiželjno su se raspitivali o piščevoj inspiraciji za ovaj roman, a poznaju li doista ovu ili djevojku iste sudbine, otkrit će nakon što ga pročitaju. Ova je tema itekako zanimljiva, posebice za naše prostore.

Promociju je upotpunio mladi gitarist *Vladimir Jovičić*, izvodeći evergrin i rock numere, kao i dvije vlastite skladbe. Ulomke iz romana čitale su *Marija Mrgić* i *Zdenka Mitić*, a veliko oduševljenje, osobito kod gosta večeri, izazvala je Marija Turkalj interpretacijom običaja o prosidbi u Monoštoru.

Promocija je održana u organizaciji mjesne koordinatorice za kulturu ispred Kulturnog centra »Laza Kostić« Sombor i Mjesne zajednice Monoštor.

Z. M.

IZ ŽIVOTA SALAŠARA: DOLOVI U SUBATIČKOM ATARU (II. DIO)

Piše: Alojzije Stantić

Đurđinska pustara isprišćana dolovima uzduž i popriko, zbog nje nije imala najkraće, najpodesnije koloske putove, ko što su ga imale pustare brez dolova. To je počelo smetat novoj vlasti posli II. svickog rata, jel je na poljodislstvo, pa i na đurđinsku pustaru, pao najveći teret pomaganja za obnovu zemlje, a u tom i na prvom mistu razvoj industrije. Tražila se od poljodilstva još izdašnija pomoć u obnovi zemlje. Vlast je poljodilcima uvela obavezu, prinudni otkup ráne i sveg drugog što odrane, a za ránu je. Tako stanje je u subatičkom ataru najviše pogodilo čeljad u pustarama, jel su se bavili poljodilstvom. Stanje u državi je počivalo na želji još više, a za ispunu te želje izrodila se nakana s velikom prominom u izgledu ravne.

Varošćanima i ljudima koji su živili dalje od močvara, bole su oči (smetali) dolovi kroz koje je voda tekla po miloj volji (kako oće), jel su po njegovom svaćanju dolovi u priobalju (područje uz obalu) stvorili močvare koje ne služe ničem, čak su štetne. Ljudi oko močvare su se od iskona saživili u suživotu s dolom, znali su ga hasnirat za se, pa su ga čak i nigovali.

SMANJIVANJE MOČVARE

Oko 1938. vodna zajednica iz Bačke Topole, koja se starala o vodi u ravni ovog dila Bačke, tila je smanjit močvare oko ritova tako što će produbit kanal protoka vode u ritu. Onda se od padavina suvišne vode neće razlivat šire iz kanala, neće praviti močvaru oko sebe, a povećat će se rodne njive. Toj nakani su se suprostavili ritari (gazde ritova), najviše Đurđinari. Kadgod se računalo da oni od prodote trske dobiju toliko novaca koliko njim je dosta da plate porciju (porez) na zemlju. Na velikom glasu je bila krovopokrivna trska iz Đurđina ko najbolja, jel je najdeblja i najduži stabaljika, čak oko 5 m. dužine. Nuz trsku iz dolova su hasnirali i

drugo raslinje: drva, roguzu, vrbinje, prutove za oplete, travu za sino el pašu josagu (blagu). Propala je nakana vodne zajednice, oduprli su joj se ritari.

Ko zna kome je posli II. svickog rata palo na pamet da će pomoć poljodilstva porast ako povećadu rod litine. Pošto zemlju ne mogu rastezat ko gumu, čini se da su se sitali nakane vodne zajednice iz Topole iz 1938. U toj nakani u varškoj zvaniji di su odlučivali o važnim društvenim pitanjima, doneta je odluka da se napravi uredniji protok vode u dolovima, pa i u onima koji su privatna imovina. Ko i tolike druge zdravo važne odluke i ovu su doneli najprija političari (varošćani), koji za odluku nikog nisu morali pitat, pa ni gazde dolova. Kad o toj odluci sudimo današnjim pogledom, onda se uočava velik propust što u prikrajanju prirode nisu pitani i učeni ljudi upućeni u suživot u ravni. Onima koji su odlučivali važno je bilo ostvarit nakanu da ocele tekuća voda mirno teče, da ne pravi močvare, dobiće se nove rodne

njive, koje će čovik hasnirat zabada vad i zauvik.

MLAKA BREZ VODE

Posli te odluke početkom šezdeseti godina prošlog vika zabrujili su bageri Kanala Dunav – Tisa u ritovima. Bageri(sti) su produbljivali maticu dola (glavnu struju vodenog toka). Voda se iz močvarnog priobalja isparavala i polagano povlačila u maticu, a još istog lita i za kratko vrime mlaka (zatravljena obala) ostala je brez vode. Di je tribalo povadili su velika drva, a drugo barsko raslinje bageri su izlomili, izmišali sa zemljom močvare. Od dola je za kratko vrime osto kanal s uzrpanim obalama. Već druge godine više nije bilo nevolje sa suvišnom vodom, produbljena matica toka progutala je svu vodu. Zemlja na priobalju postala je onaka kaka je i druga zemlja oko nje. Posli godinu-dvi raslinje izmišano sa zemljom u priobalju je istrunilo, a dotleg su napravili i planove ko će i kako hasnirat novu stečenu rodnu zemlju. Vertarlučari (povrtlari)

su unaprid trljali ruke jel će nuz kanal i oko njeg imat zdravo rodni černo zem, sa visokom vlagom, pa zelje (povrće) neće tribat zalivat barem ne prve godine. Tako je bilo počelo sticanja hasne.

Kad sam čuo od strica i drugi Đurđinara kako su brez milosti, s gusenicama bagera gazili po priobalju i sve pod sobom uništavali do matice (sridine vodenog toka) dola, steščalo (smililo) mi se. U sebi nisam krivio bageristu već čeljad kojima je palo na pamet da će nemilice uništavat dio po dio dola, od iskona nedirnuto komada ravni. Ko salašar nisam mogo svatit kako kogod mož unakazit, a kamol brez pitanja uništiti štogod što nije njegovo. Pali su mi na pamet svisni ljudi, koji su išli po salašima utiravati obavezu, s kakim su užitkom i nasilno uzimali tuđ imetak, uživali drugom nanet bol. Biće da su se samo ljudi s takom pameću i mogli odlučit na uništavanje dolova.

Nije na nama da sudimo ljudima koji su uništili dolove. Nji je na salašu lipo zgledo (prezreo) jedan dida:

Bože, fala Ti što nisam taki.

Matica isušenog dola u Đurđinu

IŠČEZLA STOLJEĆA – CRTICE IZ POVIJESTI O NASELJIMA U SRIJEMU U SREDNJEM VIJEKU

»Ispred Turaka kraljevina nam je otvorena, i na zemlji i na vodi«

Piše: dr. Zsombor Szabó

Dobro obaviješteni krugovi u Hrvatsko-Ugarskom Kraljevstvu u travnju-svibnju mišljenja su kako sultan ove 1521. godine neće napasti prije svega Mađarsku, nego će s armijom krenuti u Aziju, tamo praviti reda među pobunjenicima. Tek 11. lipnja, kada je *Sulejman* prevalio tisuću kilometara puta i već je na tlu Bugarske, »visoka gospoda« shvatila su kako je meta napada »kapija Ugarske« – Beograd. (Toliko o »dobro obaviještenim krugovima« i o mađarskoj špijunskoj službi.) Kralj pokušava tražiti pomoć iz inozemstva, ali osim toga »vlada kraljevine« ne poduzima ništa. Tu se trebamo na trenutak zaustaviti, kako bi poštovanim čitateljima bilo jasnije na što smo mislili.

SUSTAV VLADANJA U KRALJEVINI NA PREKRETNICI XV.-XVI. STOLJEĆA

Tadašnji »sustav vladanja« možemo opisati kao neku vrstu »parlamentarne monarhije« (slično je danas npr. u Engleskoj). Već za vrijeme vladavine *Matijasa Korvina*, kraljeva se vlast na neki način ograničavala formiranjem kraljevskog vijeća, čiji su članovi bili visoko svećenstvo (nadbiskupi, pojedini biskupi) i »baruni«¹. Vijeće je donosilo odluke, izvršitelj tih odluka je bio kraljevski dvor – aula. Na čelu aule je stajao nadorišpan, od riječi *na-dvor-župan*, nador po rangu prvi iza kralja, koji je vodio sve upravljačke poslove, uključujući i vođenje vojske u manjim pohodima, nazivao se i *palatin*, danas bismo rekli: premijer kraljevske vlade. Po rangu iza njega bili su erdeljski vojvoda i župan, obrana granice je bila povjerena hrvatsko-slavonskom, odnosno mačvanskom, kasnije beogradskom banu. Zemaljski sabor (plemići, visoko svećenstvo i dva predstavnika slobodnih kraljevskih gradova) donosio je zakone, a kralj ih je samo odobravao. Visoki su svećenici isto

1 Barun: velikodostojnik (XV.-XVI. stoljeće) s velikim posjedima, koji je temeljem posjeda bio dužan opremiti posebnu vojnu jedinicu banderij (od tal. bandiera - zastava s grbom), za obranu zemlje i pod svojom zastavom voditi te vojnike u kraljev logor. Latinski su se nazivali barones regni, mađ. zászlósúr (doslovni prijevod bi bio gospodar s »vlastitom« zastavom).

bili dužni svoje banderije angažirati u slučaju rata. Ovaj vojni sustav se naziva »baderijalnim« i u ovom slučaju je potpuno dokazao svoju nesuvremenost.

SPORO PRIKUPLJANJE VOJSKE ZA POMOĆ OPSJEDNUTIMA

Odluku o »općem ustanku« protiv Turaka Kraljevsko vijeće je donijelo 13. srpnja. Važilo je pravilo, dok kralj ne krene, baruni i ostali nisu »dužni krenuti«. A kralj nema novca za opremu vojske. Turci su već zauzeli Šabac i

Pešte i Budima) pokušava doturiti pomoć vodnim putom, ali su ih kod Slankamena (koji je u međuvremenu napušten i spaljen) zaustavili lancima povezani turski brodovi. Početkom kolovoza, jedan od vicebanova *Móré Mihály* prebjegne kod Turaka i odaje slabe točke tvrđave. Kralj se 22. kolovoza zaustavio kod Mohača s oko 20 tisuća ljudi, u međuvremenu pristigli nador logoruje kod Futoga s oko 18.000, erdeljski vojvoda Zapolja s oko 20.000 vojnika, i čekaju da ujedine snage (oko 60.000 ljudi, koliko ima i *Sulejman*), kako bi krenuli pod Beograd. Ali »nitko se

Bakropis opsada Beograda, 8. kolovoza 1521. godine
(Turci su zauzeli Donji grad).

Zemun i grade most preko Save kako bi starim rimskim vojnim pravcem krenuli »na srce kraljevine« – Budim. *Sulejman* je htio napustiti opsadu Beograda, koja traje već 18 dana. Konačno je osmog kolovoza kralj *Ludovik II.* krenuo iz Budima s oko 4000 vojnika (koje je prikupio stavljajući u zalog imovinu kardinala *Bakóca*, koji je te godine umro). Drugi po rangu iza njega koji je dužan krenuti, nador kraljevine *István Báthori* ima preča posla, 28. srpnja u mjestu 500 km udaljenom od bojišta – se ženi. Istog tog 8. kolovoza janjičari općim napadom s triju strana zauzimaju Donji grad, a branitelji se povlače u Gornji grad (danas Kalemegdan). Na brzinu sakupljena mala flota od 600 ljudi (novac su prikupili građani

ne miče«, a 29. kolovoza, poslije još nekoliko odbijenih juriša napadača, nakon 66 dana borbe, *Oláh Balázs* s preostalih 72 vojnika se predaje u zamjenu za slobodni odlazak. Po svemu sudeći nisu daleko stigli, jer su većinu pobili martaloci (turske neregularne trupe), jer se njihova imena ne pojavljuju u kasnijim dokumentima. *Sulejman* je s većinom vojske 15. rujna krenuo natrag u Tursku, jer su na perzijskoj granici ponovno izbili sukobi. Mladi je kralj ovako komentirao događaje: »Ispred Turaka kraljevina nam je otvorena, i na zemlji i na vodi, i ne mogu biti miran dok su Beograd i Šabac u turskim rukama«. Kapija Ugarske je doista otkrivena, ali napadnuti su dobili u vremenu, da je zatvore još iste te godine.

Korizmene duhovne večeri u Somboru

Duhovni centar oca Gerarda tijekom ove korizme organizira Korizmene duhovne večeri »Brak i obitelj u Božjem naumu«. Na druhojnoj večeri u ponedjeljak 7. travnja govorio je otac *Franjo Pogorelec*, a tema izlaganja bila je »Ljubav, spolnost i brak u nauku blaženog Ivana Pavla II.«. On je istaknuo kako je Ivan Pavao II. radeći s mladim u Poljskoj shvatio da je temeljno pitanje mlade pripremiti za brak. O tome je napisao dva djela – jedan kazališni komad i jednu filozofsku raspravu »Ljubav i odgovornost«. »U djelu 'Ljubav i odgovornost' on je već iznio glavnu ideju Teologije tijela, a to je ljubav kao darivanje sebe, te mogućnost spolnog užitka bez da se drugog promatra kao predmet, kao oblik«, podsjetio je otac Pogorelec. Prema njegovim riječima kontracepcijski mentalitet prorokirao je put ideji da je svrha spolnog općenja samo užitak. Prihvatanje zajedničkog života prije braka, bludničenja, homoseksualnosti, erotski čin odvajaju od same autentične ljubavi. A učiteljstvo »Humane vite« je reklo kako je dvojak smisao bračnog čina – sjedinjenje i rađanje.

Sljedeća duhovna tribina bit će 14. travnja, a o izazovima suvremene kršćanske obitelji govorit će *Katarina Čeliković* iz Subotice.

Z. V.

predavanju vjernici su mogli čuti nešto više o tome tko je Duh Sveti i tko čini Crkvu. Završetak duhovne obnove bilo je klanjanje pred Presvetim oltarskim sakramentom. Program svake večeri završavao se u vjeronaučnoj dvorani uz druženje i razgovor s paterom. Mladi su glazbeno animirali cijeli program duhovne obnove. Svakoga dana okupljalo se do stotinjak vjernika. Zahvaljujemo predavaču p. Ivanu Manduriću i osobito organizatoru duhovne obnove vlč. *Marijanu Vukovu*, župnom vikaru župe Imena Marijina u Novom Sadu.

Jelena Pinter i Dario Marton

Hodočasnički križni put mladih

Hodočasnički križni put mladih u Subotici utemeljen je 2004. godine, kao zamisao da se mladi potaknu na veću žrtvu i javno svjedočenje Kristova križa. Prvobitni križni put je osmišljen trajati 2 dana, pa su tako mladi imali i jedno prenočište po selima. Danas

Korizmena duhovna obnova u Novom Sadu

Korizmena duhovna obnova održana je u župi Imena Marijina u Novom Sadu od 1. do 3. travnja 2014. godine. Obnovu je predvodio p. *Ivan Mandurić*, isusovac na službi u Zagrebu. Popularni »pater Ike« duhovnik je Studentskog katoličkog centra u bazilici Srca Isusova u Zagrebu, kao i drugih udruga. Među mladima i studentima danas je jedan od omiljenijih govornika jer na autentičan, originalan i snažan način svjedoči Kristovu crkvu kao nazočnu i živu među nama.

Kroz ova tri dana program je započinjao prilikom za svetu ispovijed, nakon koje je slijedila sveta misa u okviru koje je predavač održao i prigodne propovijedi utemeljene na dnevnim čitanjima. Nakon mise uslijedila su predavanja. Prvog dana duhovne obnove predavač se osvrnuo na svoj svećenički poziv, potaknuo je sve nazočne vjernike da traže Boga, ali je naglasio kako i nas Bog cijeloga života traži i poziva. Drugoga dana na predavanju pater Ike je govorio o novoj zapovijedi ljubavi. U nagovoru je istaknuo ljubav jednih prema drugima, kao što je Isus nas ljubio i pozvao nas na razmišljanje jesmo li spremni dati život za druge, jer to je naša radost, za to smo stvoreni. Trećega dana, na završnom

putanja križnoga puta je u startu izmijenjena. Umjesto prvotne zamisli, mladi su nakon misnog slavlja i uvodne molitve krenuli na Hrvatski Majur, gdje su izmolili sve postaje križnoga puta, molili, pjevali i družili se. S mladima je kao duhovnik išao preč. *Franjo Ivanković*. Završnu molitvu izmolili su kod obitelji *Ivanke* i *Andrije Ivanković*, gdje su imali i zajednički ručak, koji je bio praćen kišom. Mladi su iskoristili zajedništvo za druženje, te su se napunjeni duhovnom snagom vratili svojim obiteljima.

VIJESTI

Pobožnost križnoga puta na subotičkoj kalvariji:

Danas, petak 11. travnja u 20,30 sati – noćni križni put (potrebno je ponijeti svijeće) Na Cvjetnicu (nedjelja) 13. travnja u 15 sati – pobožnost predvode obitelji

Veliki petak, 18. travnja u 10 sati – tijekom i nakon pobožnosti bit će prilika za svetu ispovijed

Bdjenje mladih

Bdjenje mladih uoči Cvjetnice, u subotu 12. travnja, bit će održano u kapelici sv. Pavla u subotičkom »Paulinumu«. Početak je u 19 sati.

IN MEMORIAM

LJUBICA MAROŠIČEVIĆ

29. ožujka preminula je aktivna članica i jedna od osnivača Hrvatskog kulturnog društva »Šid« Ljubica Marošičević iz Gibarca. Svojim nesebičnim radom i zalaganjem pomagala je radu društva i pružala svu neophodnu potporu u svakom trenutku. Predsjedništvo i članovi HKD »Šid« i ovim putem zahvaljuju za sve što je učinila prilikom samog osnivanja, a potom i daljnjeg rada svih sekcija društva. Ljubica Marošičević pokopana je 30. ožujka na katoličkom groblju u Gibarcu.

Neka joj Bog podari mjesto koje je zaslužila svojim plemenitim životom!

Članovi HKD »Šid«

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Nedjeljom muke gospodnje, Cvjetnicom, približili smo se najvećem događaju u cijeloj liturgijskoj godini: Svetom vazmenom trodnevlju. Isusov trijumfalni ulazak u Jeruzalem uvod je za njegovu muku i smrt, koju su mnogi doživjeli kao neuspjeh.

SVEČANI ULAZAK U JERUZALEM

Isus je prilikom dolaska u Jeruzalem dočekan neobično svečano. Okupljeni mu svijet uz klicanje i mahanje palminim granama iskazuje veliku počast i slavi ga kao svog Mesiju. Nije to bio unaprijed organiziran i pripremljen doček. Nego, kada je Isus ušao u grad prvo se okupila manja skupina da iskaže radost i počast svome učitelju. No, vrlo brzo raste broj oduševljenih i razdraganih ljudi. Mašu palmnim granama jer su im one bile pri ruci, te daju oduška svojem zanosu. Razdragana masa čini i jedan korak dalje, za trenutak zaboravlja težinu svoga života, daje maha svojoj radosti i oduševljenju, te prostire haljine i prosipa cvijeće po putu kojim Isus prolazi. *Matej* u Isusovu ulasku u Jeruzalem vidi ispunjenje starozavjetnih proroštava, zato Isus ulazi sjedeći na magarcu (usp. Zah 9, 9). Magarac je simbol mira i nenasilja, pa u tom smislu ide uz Isusa, tj. uz sve ono što je Isus tijekom svog javnog djelovanja propovijedao i činio. Čestim pozivanjima na starozavjetna proročanstva *Matej* želi

Preko trijumfa do poniženja

pokazati kako je Isus taj Mesija kojeg narod već stoljećima čeka. Da je on onaj koji ima doći i donijeti Božje kraljevstvo na zemlju. Njegov svečani ulazak u sveti grad Jeruzalem dostojan je njegova mesijanizma. Ako promatramo samo taj ulazak, bez osvrta na dane koji će uslijediti, čini se kako je narod prepoznao u njemu Mesiju, da je shvatio kako se u njemu ispunilo sve ono što su čekali i čemu su se nadali.

Ali, za samo nekoliko dana shvatit ćemo kako to nije tako. Isusov trijumfalni ulazak u grad pretvorit će se u veliko poniženje i odbacivanje od istog tog naroda koji ga sada oduševljeno dočekuje. Slavlje će se pretvoriti u tragediju koja će izgledati kao Isusov neuspjeh i poraz. On, koji je cijeli svoj život proklamirao mir i nenasilje, sam doživljava potpuno suprotno, do te mjere da će ga nasilje otjerati u smrt. A svijet će pokazati svu svoju prevrtljivost i dvoličnost. Koliko su glasno uzvikivali hvalbene poklike prilikom ulaska u Jeruzalem, još će glasnije tražiti njegovu smrt, zaboravljajući sve ono dobro što je za njih učinio, sve bolesnike koje je ozdravio. Oni koji su ga do jučer pratili odjednom će se svrstati na stranu njegovih neprijatelja, bez obzira što ga oni lažno optužuju kako bi ga se riješili. Zato Cvjetnica nije radostan dan, nego najava muke, početak poniženja i odbacivanja koje će Isus doživjeti.

CVJETNICA U NAŠEM ŽIVOTU

Mnogi su sigurno više puta u svojim mislima osudili ovaj narod koji sada tako svečano i radosno dočekuje Isusa, a poslije ga odbacuje i traži njegovu smrt.

Ali, Isus to sve proživljava i danas od nas. Mnogi ga hvale i slave kada su im molitve uslišane, kada im je u životu dobro, ili jednostavno pridružuju se onima koji slave za neke veće blagdane kako bi svoje privatne proslave učinili svečanijima. A kada teret života pritisne naša leđa, mi svu krivicu svaljujemo na Boga, prozivamo ga i osuđujemo. On postaje »dežurni krivac« za sve. Ako na naše molitve ne odgovara onako kako smo zamislili, mi ga prozivamo i ljutimo se, okrećemo mu leđa. U čemu smo onda drugačiji od ove svjetine koja se ponaša onako kako joj je više u danom trenutku odgovaralo. Prvo ga je slavila, veselje je uvijek dobro došlo, a onda ga je osudila, pa osudili su ga i glavari, bolje im se prikloniti.

Zna Isus dobro kakvi smo mi, ali opet nas ljubi. Ljubi nas do te mjere da se dao razapeti za nas na križu. Veličinu te ljubavi čovjek neće nigdje naći, nego samo u Bogu. Ovaj nas Isusov trijumfalni ulazak u Jeruzalem podsjeća kako ga tu gdje je naišao na veličanstveni doček čeka i najveće poniženje, muka i smrt. Ali, da je u pozadini svega njegova ljubav, za nas sada. Podsjeća nas i na naše veličanje, ali i odbacivanje Boga u različitim životnim okolnostima, podsjeća kako smo svi nekada bili poput Jude ili svjetine, ali da je njegova ljubav ostala nepromijenjena. Samo Bog može ljubiti i onda kada ga čovjek odbaci i strpljivo čeka da ponovno bude prihvaćen. A svi oni događaji kojih ćemo se prisjećati u Velikom tjednu tu su da nas prisjete kako »veće ljubavi nitko nema od ove: da tko život svoj položi za svoje prijatelje« (Iv 15, 13).

O Marici Mikrut, Sončanki koja desetljećima živi u Somboru, pisali smo na stranicama našeg lista, a povod su uvijek bili njeni pjesnički uradci. Tako je i ovoga puta, s tim što smo sada, prigodno preduskršnjem periodu, prednost dali duhovnoj poeziji koju Marica piše. Za to imamo i konkretan povod – na 23. svečanostima Pasionske baštine u Zagrebu čuli su se i Maričini stihovi križnog puta »Šokica slidi Isusa do kalvarije«, pisani na šokačkoj ikavici.

KRIŽNI PUT

Kaže da je ideja da napiše križni put zapravo ideja Udruge »Urbani Šokci« s kojom ona surađuje od osnivanja udruge. Sudjelovala je u programima »Urbanih Šokaca« i njene pjesme su se dobro uklapale u teme okruglih stolova koje su organizirali »Urbani Šokci«. No, ovo je prvi puta da se ova suradnja ogleda kroz duhovnu poeziju. »Iskreno da kažem, nisam bila sigurna hoću li uspjeti. Malo sam se i uplašila, ne znajući kako i odakle krenuti. Trebalo mi je više vremena da to sve posložim u glavi. Na kraju krajeva, tako nešto nije lako ni napisati. Međutim, poslije dva mjeseca

Pjesnikinja iz duše

sve mi se posložilo i uz Božju pomoć sam to završila. Osobno sam zadovoljna, a zadovoljstvo je još veće kada stignu i pohvale onih koji su pročitali križni put. Cijeli križni put objavljen je u posljednjem broju »Zvonika«. Prije objave tekst je vidio naš župnik Marinko Stantić, kome se također dopalo. Poruku sam dobila i od Željke Zelić, kojoj je osobito drago što je križni put napisan na šokačkoj ikavici, priča nam Marica. Križni put duboko je ukorijenjen u tradiciji Šokaca s ovih prostora, a stariji ljudi dobro se sjećaju da se na križni put nekada išlo još prije svitanja. I u Maričinom sjećanju čuvaju se uspomene iz djetinjstva na križni put u rodnoj Sonti. Tako je i krenula s pisanjem svog križnog puta vraćajući »sićanje unatrag«.

VJERNA ŠOKAČKOJ IKAVICI

I ovoga puta ostala je vjerna sebi i svojoj šokačkoj ikavici na kojoj piše i duhovnu i lirsku poeziju. Pitamo je kada je počela pisati duhovnu poeziju, a ona se prisjeća da su prve duhovne pjesme bile o ocu Geradu Tomi Stantiću. Iščitala je njegove misli, knjige o njemu, ali ideja nije bilo. »Spakirala sam sve to riješena

J.P. SUBOTICA-TRANS

TURISTIČKA AGENCIJA "SUBOTICA-TRANS"
 Segedinski put 84., 24000 Subotica
 licenca OTP mtrs broj 406/2010 od 24.02.2010.
 PIB: 100960042, Matični broj: 08049548,
 B.L.R.: 205-179140-48 Komercijalna banka,
 TELEFON: +381 24/555-466, FAX: 556-548,
www.sutrans.rs, sutrans@subotica.rs
 e-mail: ta.sutrans@gmail.com

Aranžman obuhvaća: Prijevoz turističkim autobusom na datoj relaciji
 Smještaj u hotelu ***
 u Krakovu na bazi 3 ND
 Pratioca grupe
 Lokalne vodiče,
 Dodatno osiguranje prtljaga DDOR
 troškovi organizacije

KRAKOV

SAIZLETIMA U WIELICKU I AUSCHWITZ

**svibanj
2014**

Cijena aranžmana: 150 eura

puna sramote da sve knjige vratim ocu *Mati Milošu*, mom Sončaninu, koji me je i zamolio da napišem nešto prigodno. Te noći iz sna me probudio neki glas, kao da mi je rekao da se dignem, uzela sam olovku i napisala prvu duhovnu pjesmu o ocu Gerardu. Sada se za nadahnucé uvijek molim ocu Gerardu. Od tog doba inspiracija samo navire. Dovoljna je samo jedna riječ na pridici i eto pjesme«, kaže Marica.

Iako se pribojavala da će poslije smrti oca, čime je prekinuta i posljednja obiteljska nit sa Sontom, nestati i inspiracije za pjesme o Sonti i Sončanima i pjesme na ikavici, to se nije desilo. Marica je redovita sudionica pokrajinskih susreta pučkih pjesnika »Lira naiva«. Tako će biti i ove godine i već je poslala tri pjesme, a koja će s naći u ovogodišnjoj knjizi odabrat će uredništvo.

SVJEDOČENJA PRETOČENA U PROZU

Marica Mikrut poznata je po svojim pjesmama, ali ona nam otkriva da piše i prozne tekstove. »To su svjedočenja i u mojim pričama su osobna, doživljena svjedočenja«, kaže naša sugovornica. Pitamo je, s obzirom da piše godinama,

DUHOVNI RECEPT

Prva postaja

**Isuse, dragovoljno ideš na dvore Pilata,
da ti nevinomu metnu trnovu krunu,
misto zlata.**

**Naše grije pono si sa sobom, a ja ucivila
S tvojom Majkom želim it za Tobom.**

Osma postaja

**Na putu trefiš jeruzalemske kćeri.
Miriš i kažeš ženama: Nekate drečat
Za mnom gorko, neg sa svojim dicama!
Isuse moj, trnjme okruni. Molim ti
da u mojemu oku žalosna suza zasja,
kad budem drečala brog svoji grija.**

Trinaesta postaja

**Presveto mrtvo iznakazito tilo, zamotano
u platno bilo, spuščali su u majčino krilo.
O Bože, Jagnje žrtveno suzama tvoje majke
umito, daj mi čisto srce da u sakramentu
zauvik mi bude sakrito.**

zna li točan broj svojih pjesama. Ne broji ih, ali zna da je među pjesmama više duhovne, nego

lirske poezije. Pjesme su joj do sada objavljene u zbirkama iz Đeletovaca, Rešetara, Gunje, u Danici, Liri naivi, Miroljubu. O svojoj knjizi ne razmišlja. No, ukoliko se iduće godine realizira ideja »Urbanih Šokaca« i tiska knjiga poezije podunavskih Šokaca, svoje mjesto u toj knjizi imat će i Marica. Nametnulo nam se i pitanje o tome kada je napisala prve uratke i kada je primijetila da ima afiniteta prema pisanju. Kaže, pisala je još u osnovnoj školi u Sonti. Ne samo da je voljela pisati, već i tumačiti što su drugi pisci htjeli kazati svojim djelima.

»Vremena za pisanje uvijek nađem. Nisam ljubiteljica televizije i radije ću nešto pročitati ili, ako imam ideju, sjesti i pisati. Nekada se desi da se probudim po noći u dva sata i sjednem i pišem. Inspiracije uvijek ima. Meni osobno više leži duhovna poezija. Kada pišem pjesme o Sonti i Sončanima, to je nešto što sam doživjela, to je nostalgija za onim što je prošlo i nekako sada imam dojam da sam sve to prebrodila. Tako da mi sada više paše duhovna poe-

zija«, kaže pri kraju razgovora naša sugovornica.

Marica i njen suprug *Vlade* odgojili su dvojicu sinova, *Pericu* i *Željka*, koji žive u Zagrebu. Kako su suprug i ona umirovljenici, često posjećuju svoje sinove, a obiteljska tradicija je da zajedno provode Božić i Uskrs. U Somboru Marica živi više od četiri desetljeća. Tu je došla na školovanje, a »krivac« što je ostala je Imočanin Vlade. Zapali su jedno drugome za oko, upoznali se, zavoljeli, vjenčali i skupa ostali više od četiri desetljeća. Naša sugovornica je umirovljenica već nekoliko godina, a u mirovinu je otišla iz Porezne uprave, gdje je provela posljednjih 20 radnih godina. Kaže, imala je sreću da rano počne raditi, pa je s 53 postala umirovljenica, te sada ima dovoljno vremena i za druge aktivnosti. Osim što piše pjesme, aktivna je i u župnoj zajednici Župe svetog Križa.

U ovoj rubrici s našim sugovornicima obično dijelimo neki kulinarSKI recept. Ovoga puta nešto drugo, prigodno vremenu korizme donosimo dio križnog puta »Šokica slidi Isusa do kalvarije«. U nedjelju 6. travnja, ovi stihovi čuli su se u Resniku kraj Zagreba na 23. svečanosti Pasionske baštine u povodu osamstote obljetnice crkve u Resniku.

Zlata Vasiljević

POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com
 024/553-774, 024/567-495, 063/508-813, 0600/553-774, 0600/567-465

Kućni posjeti, prijevoz pacijenata

Badawi

od 1991. sa vama

Alergotestiranje na 370 alergena, bez bola, bez krvi, pouzdano.

Poliklinika za vašu obitelj

SUBOTIČKA ASOCIJACIJA NACIONALNIH UDRUGA

Novo bratstvo i jedinstvo?

Vojislav Raičević po struci je prosvjetni djelatnik, matematičar u mirovini, rodom iz Crne Gore. Predsjednik je Udruge Crnogoraca u Subotici, ali i pokretač ideje o povezivanju svih nacija u Subotici, radi veće sloge, bolje organizacije i efikasnijeg rada mnogih udruga. Temeljem njegove ideje i upornosti, nedavno je osnovana Subotička asocijacija nacionalnih udruga.

Prošle je godine temeljem vaše ideje potpisan protokol o suradnji nacionalnih manjina u Subotici. Kako je sve to započelo?

Došao sam na ideju povezati nacionalne udruge u Subotici na nekoj osnovi koja bi odgovarala svakoj udruzi, a da se pri tome ne umanjuje i njihova etnička, vjerska i jezična raznolikost. Osobno sam razgovarao i išao u svaku nacionalnu udruhu i nacionalna vijeća Hrvata, Mađara i Bunjevaca u Subotici, te je kao plod moje upornosti i volje za ostvarenjem spomenute

ideje potpisan protokol o suradnji krajem prošle, 2013. godine. Protokol je potpisalo, a samim tim i podržalo 12 nacionalnih udruga Subotice, te sam zbog toga izuzetno radostan, jer to znači da ideja ima nekog smisla i da je vrijedna pozornosti, ali i da može biti plodonosna.

Je li se netko i iz korpusa hrvatske nacionalne manjine odazvao vašem angažmanu?

Jest, protokol o suradnji je potpisala i hrvatska nacionalna manjina, točnije Hrvatsko prosvjetno društvo »Matija Gubec« iz Tavankuta, ali su i ostali također pozvani priključiti se.

Koji su plodovi potpisivanja spomenutog protokola?

Prilikom potpisivanja protokola o suradnji definirane su smjernice kojima bi se trebala voditi novoosnovana udruha, pod nazivom Subotička asocijacija nacionalnih udruga. Naglasak je stavljen na teme kulturološkog, sportskog, umjetničkog i humanitarnog aspekta. Preko ovih četiriju točaka trebale

bi se kroz zajedničko organiziranje i sudjelovanje nacionalne manjine približiti, ali i međusobno pomagati.

Kakva je organizacija unutar Subotičke asocijacije nacionalnih udruga?

Unutar udruge napravljen je savjet koji se sastoji od pet članova, koji predstavlja vodstvo udruge. Članovi savjeta su predstavnici iz udruga Bunjevaca, Rusina, Bošnjaka, Nijemaca, Crnogoraca. Na prvoj sjednici savjeta izabran je i predsjednik — Marko Marjanušić iz Matice Bunjevaca. Cilj prvog održanog sastanka bio je osim izbora vodstva, odrediti i prvi zadatak udruge, te je kao polazna točka odlučeno prikupiti kalendare planere svake udruge kako bi se iz njih moglo vidjeti u koje se od planiranih manifestacija mogu uključiti i ostale udruge nacionalnih manjina u vidu pomoći prilikom organiziranja, potpore itd. Također je u planu i da naša udruha, Subotička asocijacija nacionalnih manjina, organizira

Vojislav Raičević

razne događaje u vidu sportskih aktivnosti, natjecanja u šahu itd.

Jeste li imali u planu stvoriti neko novo bratstvo i jedinstvo pokretanjem ovog projekta?

Budući da su me svojim potpisom podržale sve nacionalne udruge u Subotici, shvatio sam kako ima puno ljudi mog mišljenja i da je ljudima dosta ratova, stranaka i svega što nas je razdvajalo. Imao sam situacija kada su me ljudi na ulicama zaustavljali, pozdravljali ovu ideju i također me pitali je li ovo novo bratstvo i jedinstvo. Moj je odgovor svima bio da jest, ali to ne smijem javno reći, jer je sada to »zabranjeno« i sve mora biti nacionalno i opredijeljeno. Uvjeren sam da radim poštene i dobre stvari, ali kako obično biva, ljudi to teško prihvaćaju.

Je. D.

Temeljem članka 25. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« br.135/04 i 36/09), Tajništvo za lokalni ekonomski razvoj, gopsodarstvo, poljoprivredu, komunalne poslove i zaštitu životnog okoliša Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj:

OBAVJEŠTAVA

Gradska uprava, Tajništvo za lokalni ekonomski razvoj, gopsodarstvo, poljoprivredu, komunalne poslove i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj izdala je pod brojem Rješenje IV-05/I-501-105/2014 od 1.4.2014. godine

SADRŽAJ ODLUKE I MJERE

Rješenjem broj IV-05/I-501-105/2014 od 1.4.2014.godine naloženo je investitoru a.d »TELEKOM SRBIJ«A, Beograd, Takovska br. 2, sljedeće:

1. da projekt izvede u skladu s tehničkom dokumentacijom, uvjetima i mjerama zaštite koje su utvrdile druge ovlaštene organizacije

2. da osigura uvjete i sprovede mjere za sprječavanje, smanjenje ili otklanjanje štetnih utjecaja na životni okoliš sadržane u Studiji i obrađene kroz:

- poglavlje 7. Procjena utjecaja na životni okoliš u slučaju udesa
- poglavlje 8. Opis mjera predviđenih u cilju sprječavanja, smanjenja i gdje je to moguće, otklanjanja svakog značajnijeg štetnog utjecaja na životni okoliš
- poglavlje 9 Program praćenja utjecaja na životni okoliš

RAZLOZI ZA DONOŠENJE

Predmetni projekt pripada Uredbi o utvrđivanju Liste projekata za koje je obavezna procjena utjecaja i Liste projekata za koje se može zahtijevati procjena utjecaja na životni okoliš (»Sl. glasnik RS«, br. 114/2008), točka 12. Infrastrukturni projekti, podtočka 13. Telekomunikacijski objekti mobilne telefonije (bazne radio stanice) Efektivne izračene snage više od 250 W.

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Velika poplava Dunava 1965. godine

»Pod zaštitu Božju i Majke Božje preporučam dragu Plavnu, da bude sačuvana od nesreće: poplave Dunava«. Ove riječi napisao je na partituri skladbe Pod zaštitu Tvoju dr. *Josip Andrić*, a posvetio je obitelji *Evice* i *Antala Šarvarija* 1. lipnja 1965. godine. Plavni je tada prijetila najveća poplava, a ovo malo mjesto u blizini Dunava doživjelo je u svojoj prošlosti više takvih nesreća.

MJERE ZAŠTITE

Plavna je jedno od manjih naselja u općini Bač, a udaljeno je od Dunava svega 3 km, tako da je najbliža Dunavu od svih općinskih mjesta, osim Bačkog Novog Sela. Zbog toga je od 1909. do 1912. u Plavni izgrađena glavna pumpa Vodne zadruge, s dva dizelmotora od po 300 konjskih snaga i pumpama kapaciteta 2x2,5 m³/sec i tada je bila najveća na Balkanu. Priobalni nasip za zaštitu od poplave na dionici Bogojevo – Plavna podignut je tih godina

po nacrtu mjernika *Tallosi Jenea*. Usporedo s izgradnjom nasipa izgrađene su na plavanjskom dijelu i dvije čuvarnice, zasađeni su vrbaci i postavljena telefonska linija. Istodobno su iskopani i odvodni kanali unutarnjih voda na dionici Sonta – Plavna u duljini od 42 km.

NABUJALI DUNAV

»Godine 1770., pokraj ostalih sela, i Plavnu je zadesila osobita nevolja. Dunav je nabujao u tolikoj mjeri da je poplavio selo, a stanovnici su bili prinuđeni napustiti svoje domove i potražiti spas na višim mjestima«, čitamo u rukopisu kroničara Plavne pok. *Josipa Bazlera*.

Katastrofalne poplave zadesile su ovo selo i 1876., 1924. i 1926. godine s nesagledivim posljedicama. Godine 1942., uz sve ratne poteškoće i strahove, poplavom je do temelja porušeno naselje Nikolajevo, podignuto pokraj kanala kod Plavne. Posljednja velika poplava dogodila se 1965. godine, kada je nastala i ova fotografija.

Na njoj prepoznamo članove obitelji *Prohaska*: *Josipa*, seoskog brijača, *Eržu* te njihove dvije kćeri *Mariju* i *Katicu* i unuku *Vesnu*. Voda je prodršla do ruba sela, a oni su vjerojatno došli do obrambenog nasipa u dijelu sela koji se naziva Veranjak vidjeti posljedice vodene stihije. Zahvaljujući dobro organiziranoj

obrani mještana i pomoći mnogih pridošlih spasilaca iz raznih krajeva tadašnje Jugoslavije, selo je spašeno, ali je poplavljen cio rit te jedan broj kuća u nižem dijelu naselja, upravo gdje je nastala fotografija o kojoj pričamo. U znak sjećanja i zahvalnosti jednoj skupini koja je došla pomoći zaštititi Plavnu od poplave, u Novom naselju, izgrađenom poslije poplave, jedna je ulica dobila naziv *Temerinska*.

Ipak, ova je poplava pokazala da obrambeni nasipi pokraj Dunava nisu posve sigurni branitelji od nabujale rijeke, te je Skupština AP Vojvodine 1966. godine odlučila da se nasipi na teritoriju općine pojačaju i poviše za oko 0,5 m. Od tada više u ovom kraju nije bilo poplava, nasipi se redovito održavaju, dobro su utvrđeni, a na njima su izgrađene asfaltno ceste.

Nažalost, nakon ove poplave mnogi mještani, pogotovo oni koji su živjeli u plavanjskom ritu, napustili su ovo selo, a na daljnji odlazak danas ih potiču i drugi razlozi za koje Dunav nije ništa kriv.

Zvonimir Pelajić

OČNA KUĆA
optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20
KOD GLAVNE POŠTE

Zašto? Kako? Molim?

Zdravlje

Svjetski dan zdravlja (World Health Day) obilježava se 7. travnja svake godine pod pokroviteljstvom Svjetske zdravstvene organizacije (WHO). Prva Svjetska zdravstvena

skupština održana je 1948. godine. Odlukom skupštine 7. travanj određen je za Svjetski dan zdravlja i počinje se slaviti od 1950. godine. Tijekom cijele godine moramo voditi računa o svome zdravlju, no vjerujem kako to svi znaju, jedino je upitno koliko radimo na tome.

Evo nekoliko savjeta KAKO do ZDRAVLJA

MANJE	VIŠE
ŠEĆERA	VOĆA
SOLI	VOĐE
MESA	POVRĆA
SJEDENJA	ŠETANJA
PRIČE	RADA
MRŽNJE	LJUBAVI
LJUTNJE	RADOSTI
RUGANJA	RAZUMIJEVANJA
SLASTICA	IGRALIŠTA
CRTIĆA	SPORTA

Dopuni poslovice sljedećim riječima: ZDRAVOM, ZDRAV, ZDRAVLJE, NIKADA, SUNCU, BOLESTI, SRETNJI, KRALJA, ZDRAVLJEM, KRALJ, VEČERAJ, ZDRAVLJA

»U _____ TIJELU, _____ DUH«
 »JEDINO _____ I ZNANJA _____ NIJE DOSTA«
 »TKO _____ PROZORE ZATVARA, _____ VRATA OTVARA«
 »ZDRAV PROSJEK JE _____ OD BOLESNOG _____«
 »ŽELJA ZA _____ JE POLA ZDRAVLJA«
 »DORUČKUJ KAO _____, RUČAJ KAO PRINC, A _____ KAO PROSJEK«
 »SJETI SE _____ DOK GA NE IZGUBIŠ«

Završen kviz »Čitam i skitam«

Šesti po redu, Kviz za poticanje čitanja »Čitam i skitam« Gradske knjižnice u Subotici završen je na Međunarodni dan knjige za djecu 2. travnja, na rođendan Hansa Christiana Andersena.

Kviz je realiziran na tri službena jezika Grada Subotice: srpskom, mađarskom i hrvatskom jeziku, a u kviz u su sudjelovali učenici osnovnih škola ovoga grada, članovi Gradske knjižnice Subotica kao i svih njenih ograna. Gradska knjižnica Subotica se priključila svjetskom obilježavanju 2. travnja, Međunarodnog dana knjige za djecu, stoga je VI. Kviz za poticanje čitanja »Čitam i skitam« realiziran pod sloganom »Promatrajmo narode kroz priču« koji je odabrao IBBY - Međunarodno vijeće književnosti za djecu i mladež. Djela koja je bilo potrebno pročitati, kao i pitanja Kviza, bila su usklađena s međunarodnom kampanjom, a Subotica je ove godine bila domaćin proslave za cijelu Srbiju. Sudionici Kviza (to vjerujem da svi znate) trebali su pročitati pet bajki svijeta i nakon toga odgovoriti na pitanja u on-line upitniku postavljenom na internetskoj stranici Gradske knjižnice Subotica. U Kvizu je sudjelovalo oko 800 djece

osnovnoškolske dobi, što je na razini prethodne godine. Knjižnica je skupa sa svojim prijateljima osigurala 165 nagrada za djecu koje su javno izvučene. Glavna nagrada, kao i svake godine bila je bicikl, dar »Venera bike«. Prije samog izvlačenja prethodio je program koji su izveli zbor nižih razreda OŠ »Ivan Milutinović« iz Subotice i članovi Plesnog studija »Larisa« koji su nazočne plesom i glazbom povelu u obilazak država i naroda koji su bili tematizirani u kvizu.

Iz Gradske knjižnice Subotica poručuju kako vas sve čekaju da dođete vidjeti koje nove naslove imaju i da uživate u druženju s knjigom.

Što rade školarci?

U ožujku se primaknuo kraj zime, pa smo tako završili naše posjete klizalištu. Srećom na kratko, jer se ovog proljeća nastavljamo rolati na istom mjestu.

Tijekom zime smo glumili i dva igrokaza, jedan sa štapnim lutkama i jedan gdje su učenici bili plesači i glumci. Bilo nam je podjednako interesantno i svi smo se lijepo zabavili, a i naši gledatelji su nas pohvalili. Prošla su i školska natjecanja iz matematike, recitiranja i Klokana. U svemu smo sudjelovali, jer volimo izazove.

U ZOO-vrtu na Paliću je opet zanimljivo. Svi pospanci su živnuli, a najzanimljivije je bilo kod medvjedice, koja je dobila mladog udvarača. Imali smo sreće, pa smo vidjeli kako se udvara. Bio je uporan i zanimljiv, ali nažalost ne i našoj medvjedici, koja je gledala otići što dalje od njega. Puno toga planiramo još ovog proljeća, a izvješće ćete dobiti u nekom od idućih brojeva.

Pozdrav od učenika iz 3. h, OŠ »Sveti Sava«

Bokeljani u Tavankutu

Koordinatorica nastave na hrvatskom jeziku u Vojvodini profesorica Marina Balažev, nastavnici Vladan Čutura i Ivana Matić, i ravnateljica OŠ »Matije Gupca« iz Tavankuta Stanislava Stantić Prčić protekli su vikend, od 4. do 6. travnja, bili domaćini djeci koja pohađaju hrvatski

jezik s elementima nacionalne kulture i baštine u Boki kotorskoj, u Crnoj Gori. Učenici od 5. razreda osnovne škole do 3. razreda srednje škole, u pratnji nastavnice Ane Šarčević te dopredsjednice Hrvatskog nacionalnog vijeća Crne Gore Ljerke Sindig i Ilije Janovića, vjećnika HNV-a Crne Gore i vjećnika lokalnog parlamenta grada Tivta, posjetili su i obišli Tavankut, kao i Suboticu i Palić. Posjetili su Gradsku kuću i ZOO vrt na Paliću, te su skupa s vršnjacima sudjelovali u jezičnoj, sportskoj i slamarskoj radionici.

Više o ovome donosimo u idućem broju Hrvatske riječi.

I. D.

Škola slikarstva

Likovni odjel HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice pokreće školu slikarstva namijenjenu djeci nižih razreda osnovne škole. Predavač je Andrea Petraković, akademska umjetnica i likovni pedagog. Za prijavu i informacije javiti se u ured HKC »Bunjevačko kolo« (Preradovićeva 4.) ili na telefon 024/556-898.

Ž. V.

PETAK **11.4.2014.**

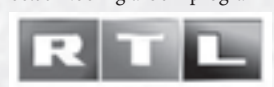

06:37 Najava
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 08:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:18 Kad srce zatreperi
 10:00 Vijesti
 10:15 Nebu pod oblake - Beč, dokumentarni film
 11:00 Ni da ni ne: Proizvodnja krzna
 12:00 Dnevnik 1
 12:35 Znaj da te volim, telenovela
 13:20 Labirint
 14:10 Abeceda zdravlja
 14:20 Vijesti iz kulture (R)
 14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14:43 Riječ i život: Kršćanstvo u temeljima kulture
 15:13 Index
 15:43 Alpe-Dunav-Jadran
 16:15 Kralj vinograda, serij
 17:00 Vijesti
 18:15 Znanstveni krugovi
 18:42 Iza ekrana
 19:00 Javna stvar - politički intervju
 19:30 Dnevnik
 20:06 Projekt: Zemlja - The Way We Move, dokumentarna serija
 21:00 Upoznat čes visokog, tamnog stranca - američki film
 22:40 Dnevnik 3
 23:15 Obiteljsko stablo, australsko-američki film - Filmski maraton
 00:45 Filmski maraton 2. film
 02:25 Zamka za učiteljicu, američko-kanadski film - Filmski maraton
 03:55 Indeks
 04:25 Znanstveni krugovi
 04:52 Riječ i život: Kršćanstvo u temeljima kulture
 05:22 Hrvatska uživo
 06:22 Ljubav u zaleđu, serija

05:30 Najava
 05:33 Alisa, slušaj svoje srce
 06:15 Alisa, slušaj svoje srce
 07:00 TV vrtić: Obitelj
 07:10 Ninin kutak: Travnati prijatelj
 07:14 Tajni dnevnik patke Matilde: Tko još vjeruje u reklame
 07:30 Ezopovo kazalište, crtana serija
 07:40 Veliki i Mali, crtana serija

07:50 Batman i hrabri superjunaci, crtana serija
 08:15 Mladi istraživači, serija
 08:37 Vremeplovci, serija
 09:00 Školski sat: Povratak vitezova
 09:30 Puni krug
 09:45 Svaki dan dobar dan: Inovatori (R)
 10:25 Pozitivno
 10:55 Biblija
 11:35 Napravljeno po mjeri, dokumentarna serija
 11:50 Hotel dvorac Orth, serija
 12:35 Svijet čokolade, dokumentarna serija
 13:00 Zamka za učiteljicu, američko-kanadski film
 14:30 Edgemont, serija
 14:55 Doktor Who, serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:30 Školski sat: Povratak vitezova
 17:00 Puni krug
 17:15 Briljantne
 17:55 Novi Sad: Rukomet SEHA liga - Final Four: Zagreb CO - Vardar, prijenos polufinala
 19:30 TV vrtić: Obitelj
 19:40 Tajni dnevnik patke Matilde: Tko još vjeruje u reklame
 20:05 Priča o Amber, američki film
 21:35 Vera, serija
 23:20 Zločinački umovi, serija
 00:05 Nijemi svjedok
 00:55 Noćni glazbeni program

05:55 RTL Danas, (R)
 06:40 Aladdin, animirana serija
 07:05 Moji džepni ljubimci, animirana serija
 07:20 Virus attack, animirana serija
 07:35 Ne brini za mene, serija
 08:45 TV prodaja
 09:00 Snažne žene, serija
 09:55 Cobra 11, serija
 10:55 TV prodaja
 11:10 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)
 12:05 Villa Maria, serija
 13:00 TV prodaja
 13:15 Pet na pet, kviz (R)
 14:05 Tajne, dramska serija
 15:10 Tri, dva, jedan - kuhaj!, kulinarški show (R)
 16:30 RTL Vijesti
 16:45 Cobra 11, akcijska serija
 17:35 Ekkluziv Tabloid, magazin
 18:30 RTL Danas
 19:15 Pet na pet, kviz
 20:00 Pirati s Kariba: Na kraju svijeta, igrani film, avanturistički
 23:05 Eurojackpot
 23:10 Pirati s Kariba: Na kraju

svijeta, igrani film, avanturistički
 23:15 Epidemija, igrani film, drama/ horor
 00:55 RTL Danas, informativna emisija (R)
 01:40 Kraj programa

SUBOTA **12.4.2014.**

07:12 Iza ekrana
 07:45 Lovac na ucjene, američki film - ciklus klasičnog vesterna
 09:05 Normalan život
 09:50 Vijesti iz kulture
 10:00 Vijesti
 10:15 Subotom ujutro
 12:00 Dnevnik 1
 12:35 Veterani mira, emisija
 13:23 Duhovni izazovi
 13:55 Prizma
 14:45 Kućni ljubimci
 15:20 Slušaj srcem, američki film (R)
 17:00 Vijesti
 17:20 Zelena Danska, dokumentarna reportaža
 18:05 Manjinski mozaik
 18:25 Lijepom našom: Dubrovnik
 19:30 Dnevnik
 20:05 Loto 7/39
 20:12 Zvijezde pjevaju
 21:45 Svršetak parade, serija
 22:50 Dnevnik 3
 23:25 Cigla, američki film - Filmski maraton
 01:15 Lovac na ucjene, američki film - Filmski maraton
 02:35 Subotom ujutro
 04:15 Reprizni program
 04:50 Duhovni izazovi
 05:20 Veterani mira, emisija
 06:05 Prizma

05:08 Najava
 05:11 Turistička klasa (R)
 05:41 Alisa, slušaj svoje srce
 06:23 Alisa, slušaj svoje srce
 07:08 Dim dam dum, crtani film
 07:13 Wot wo's, crtani film
 07:23 Priče za sva vremena, crtana serija
 07:33 Matkova čudovišta, crtana serija
 07:45 Magično drvo, serija
 08:10 TV vrtić: Mikroskop
 08:20 Ured za zagonetke: Jagodna zagonetka
 08:30 Vedranovi velikani: Lukas Karuza
 09:10 Karla i Jonas, danski film

10:30 Mjesto pod suncem - ostati ili otići, dokumentarna serija
 11:20 Kroz tvoje oči, dokumentarna serija
 11:50 Dolina sunca, serija
 12:32 Dolina sunca, serija
 15:00 Novi klinici s Beverly Hillsa, serija za mlade
 15:40 Koncert
 17:05 Top Gear
 17:55 Vaterpolo - Jadranska liga, final four prijenos
 19:15 Simpsoni
 19:35 TV vrtić: Mikroskop
 19:45 Vedranovi velikani: Lukas Karuza
 20:00 Zvezdani ratovi ep. V: Carstvo uzvrća udarac, američki film
 22:05 Kruh naš svagdašnji, dokumentarni film
 23:40 Nijemi svjedok
 00:30 Noćni glazbeni program

06:50 RTL Danas, (R)
 07:35 Phineas i Ferb
 08:50 Sofija Prva
 09:20 Ekkluziv Tabloid, (R)
 10:10 Učilica, kviz za djecu
 11:00 Galileo, emisija (R)
 12:05 Malcolm u sredini, serija
 12:35 Malcolm u sredini, serija
 13:05 Malcolm u sredini, serija
 13:55 Najludi provod u Europi, film, obiteljska komedija
 15:45 Špijuniraj muški, film
 16:30 RTL Vijesti
 16:40 Špijuniraj muški, igrani film, komedija
 17:35 Koledžicom po svijetu, zabavna emisija
 18:30 RTL Danas
 19:15 Galileo, emisija
 20:00 Shrek uvijek i zauvijek
 21:50 Šumska družina, film
 23:45 Iskonsko zlo, film, horor
 01:40 Astro show, emisija uživo
 02:40 RTL Danas (R)
 03:25 Kraj programa

NEDJELJA **13.4.2014.**

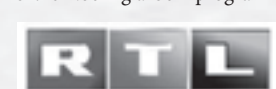

06:55 Lijepom našom
 08:10 Trpki život, talijanski film - Zlatna kinoteka
 10:00 Vijesti
 10:15 Press klub
 11:00 Ubojstvo, napisala je
 12:00 Dnevnik 1
 12:30 Plodovi zemlje
 13:25 Split: More
 14:00 Nedjeljom u 2
 15:05 Mir i dobro
 15:40 Pošteno i prema zakonu

16:30 Dokumentarna serija
 17:00 Vijesti
 17:15 Vrtlarica
 17:45 Sretna obitelj, serija
 19:30 Dnevnik
 20:07 Loto 6/45
 20:13 Potjera, kviz
 21:05 Stipe u gostima, humoristična serija
 21:40 Damin gambit
 22:25 Dnevnik 3
 23:00 Klasika mundi - J.S.Bach: Muka po Mateju iz crkve sv. Marije od Andela u Luganu (1. dio)
 00:20 Igrani film - strani
 01:50 Press klub
 02:35 Nedjeljom u 2 (R)
 03:35 Damin gambit
 04:15 Mir i dobro
 04:45 Plodovi zemlje (R)
 05:35 Split: More
 06:05 Vrtlarica

03:27 Najava
 03:30 Pozitivno
 04:00 Labirint (R)
 04:45 Alisa, slušaj svoje srce
 05:27 Alisa, slušaj svoje srce
 06:10 Moomini, crtana serija
 06:35 Tintinove pustolovin
 07:00 Zvonko u Zemlji igračka, crtana serija
 07:10 Vatrogasac Sam
 07:20 Gladijatorska akademija, crtana serija
 07:45 Mowgli, crtana serij
 08:10 Tajni dnevnik patke Matilde: Tko još vjeruje u reklame
 08:25 Laboratorij na kraju svemira: Solarna pećnica
 08:35 Olsenova banda i blago kralja lopova, norveški film za djecu
 10:00 Kaptol: Cvjetnica
 11:45 Biblija
 12:30 Ni da ni ne: Školska natjecanja
 13:25 Zvijezde pjevaju
 15:00 Magazin LP
 15:30 Uoči SP, Brazil 2014. - dokumentarna serija
 16:00 Nedjeljom lagano
 17:10 Vaterpolo - Jadranska liga, final four
 19:30 Tajni dnevnik patke Matilde: Tko još vjeruje u reklame
 19:45 Laboratorij na kraju svemira: Solarna pećnica (R)
 20:00 Joe Kidd, američki film
 21:30 Casino, američki film
 00:21 Večer s Joolsom Hollandom
 01:21 Zagrebfest '11., snimka
 02:26 Noćni glazbeni program

05.40 RTL Danas, (R)
 06.25 Phineas i Ferb
 07.40 Svemoguć Spiderman
 08.20 Galileo, emisija
 09.10 InDizajn s Mirjanom
 Mikulec - nove epizode, lifestyle emisija
 10.05 Malcolm u sredini, serija
 10.35 Malcolm u sredini, serija
 11.05 Malcolm u sredini, serija
 11.35 TV prodaja
 11.50 Biblija, epska mini-serija
 12.50 Biblija, epska mini-serija
 13.45 Shrek uvijek i zauvijek, film, (R)
 15.30 Red Bull Air Race - Rovinj, uvodna emisija (uživo)
 16.00 Red Bull Air Race - Rovinj, prijenos utrke
 17.45 RTL Extra Magazin
 18.30 RTL Danas
 19.15 Galileo
 20.00 Sulejman Veličanstveni
 21.00 Sulejman Veličanstveni
 22.00 Kriza - nova sezona, serija
 22.40 CSI: Miami, serija
 23.35 CSI: Miami, serija
 00.30 CSI: Miami, serija
 02.25 As u rukavu, film
 04.15 RTL Danas, (R)

PONEDJELJAK

14.4.2014.

06.40 Najava
 06.55 Dobro jutro, Hrvatska
 07.00 Vijesti
 09.18 Kad srce zatrepri

10.00 Vijesti
 10.15 Monty Don i vrtovi Francuske, dok. serija
 11.15 Što vas žulja?
 12.00 Dnevnik 1
 12.35 Znaj da te volim
 13.20 Glas domovine
 13.45 Pogled preko granice - Hrvati u BiH
 14.10 Jezik za svakoga
 14.30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14.45 Društvena mreža: Treća dob
 15.20 Gabrijel, serija
 16.00 Kralj vinograda, serija
 17.00 Vijesti
 18.20 Potrošački kod
 18.55 Kazalište u kući, serija
 19.30 Dnevnik
 20.07 TV Bingo
 20.30 Ludi rimski carevi: Neron, dok. serija
 21.05 Fokus
 22.05 Državne tajne, serija
 23.00 Dnevnik 3
 23.35 Godišnja doba - ciklus hrvatskog filma
 01.25 Što vas žulja?
 02.05 Društvena mreža: Treća dob
 03.10 Fokus
 04.05 Glas domovine
 04.30 Pogled preko granice - Hrvati u BiH
 04.55 Hrvatska uživo
 05.55 Ljubav u zaleđu, serija

05.30 Najava

05.33 Alisa, slušaj svoje srce
 06.15 Alisa, slušaj svoje srce
 07.00 TV vrtić: Beba
 07.10 Ninin kutak: Uskršnji ukrasi
 07.15 Čarobna ploča - Engleski: Slovo G
 07.30 Ezopovo kazalište
 07.40 Veliki i Mali, crtana serija
 07.50 Batman i hrabri superjunaci, crtana serija
 08.15 Mladi istraživači, serija
 08.37 Vremeplovci, serija
 09.00 Školski sat
 09.30 Znanost za djecu
 09.45 Briljanteen
 10.25 Dr. Oz, talk show
 11.05 Sasvim posebni domovi, dokumentarna serija
 11.30 Pariška arhitektura, dokumentarna serija
 12.00 Hotel dvorac Orth, serija
 12.45 Svijet čokolade, dokumentarna serija
 13.10 Dok nas laž ne rastavi, američko-kanadski film
 14.45 Edgemont, serija
 15.10 Doktor Who, serija
 16.00 Regionalni dnevnik
 16.30 Školski sat
 17.15 DW: Shift
 17.30 Village Folk: Jose Bove
 17.40 Pariška arhitektura
 18.10 Svaki dan dobar dan
 18.50 Dr. Oz, talk show
 19.30 TV vrtić: Beba
 19.40 Čarobna ploča - Engleski: Slovo G
 20.05 Svlačionica: Domagoj Duvnjak, talk-show
 21.00 Djelatnik mjeseca, američki film

22.40 Zakon i red: UK, serija
 23.25 Fringe, na rubu - serija
 00.10 Seks i grad, serija
 00.40 Noćni glazbeni program

06.00 RTL Danas, (R)
 06.40 Aladdin, animirana serija
 07.05 Moji džepni ljubimci
 07.25 Virus attack
 07.40 Sulejman Veličanstveni
 09.00 Sulejman Veličanstveni
 10.00 RTL Extra Magazin R
 11.05 Odbačena, dramska serija
 11.35 Odbačena, dramska serija
 12.05 Villa Maria, serija
 13.15 Pet na pet, kviz (R)
 14.10 Air America, igrani film
 16.30 RTL Vijesti,
 16.45 Cobra 11, akcijska serija
 17.35 Ekkluziv Tabloid
 18.30 RTL Danas
 19.15 Pet na pet, kviz
 20.00 Tajne, dramska serija
 21.15 Tri, dva, jedan - kuhaj!, kulinarski show
 22.40 RTL Vijesti
 23.00 Umri muški, igrani film
 01.30 Kriza - nova sezona, (R)
 02.10 CSI: Miami, serija (R)
 04.00 Kraj programa

UTORAK
15.4.2014.

06.37 Najava
 06.55 Dobro jutro, Hrvatska

07.00 Vijesti
 07.05 Dobro jutro, Hrvatska
 08.00 Vijesti
 08.05 Dobro jutro, Hrvatska
 09.18 Kad srce zatrepri
 10.00 Vijesti
 10.15 Monty Don i vrtovi Francuske, dokumentarna serija
 11.15 Što vas žulja?
 12.00 Dnevnik 1
 12.35 Znaj da te volim
 13.20 Drugi format
 14.10 Jezik za svakoga
 14.30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14.45 Društvena mreža
 14.50 Dokumentarna reportaža
 15.20 Društvena mreža
 16.00 Kralj vinograda, serij
 17.00 Vijesti
 18.20 Pravilo 72
 18.50 Kazalište u kući, serija
 19.30 Dnevnik
 20.05 Potjera, kviz
 21.00 Generali, dok. serija
 22.15 Državne tajne, serija
 23.10 Dnevnik 3
 23.45 Putem europskih fondova
 00.00 Remek-djelo ili zlodjelo : Degas, dok. serija
 01.00 Ivan Vidić: Groznica, snimka kazališne predstave
 02.05 Što vas žulja?
 02.50 Društvena mreža
 03.35 Dokumentarna reportaža
 04.05 Pravilo 72
 04.35 Duhovni izazovi (R)
 05.05 Hrvatska uživo
 06.05 Ljubav u zaleđu, serija

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 ponedjeljom od 13.05 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18.00 - 19.00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija • Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik • Govorimo hrvatski«

19.00 - 19.30

• Poetski predah • »Popularne melodije« - zabavna glazba (ponedjeljkom) • »Na valovima hrvatske glazbene tradicije« - narodna glazba (utorkom) • »Veliki majstori glazbe« - ozbiljna glazba (srijedom) • »Rock vremeplov« (četvrtkom) • »Minute za jazz« (petkom)

19.30 - 20.00

• »Europski magazin« - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • »Kulturna povijest« (utorkom) • »Znanjem do zdravlja« (srijedom) • »Razmišljanje dopušteno« (četvrtkom) • »Tjedni vodič« (petkom)

20.00 - 20.30

• »U pauzi o poslu« (ponedjeljkom) • »Aktualije« (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20.30 - 21.00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota

104, 4 Mhz

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
 • 18.15 »Vojvodanski tjedan«
 • 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19.00 »Vjerska emisija«, duhovna glazba
 • 20.00 Divni novi svijet
 • 20.55 Odjava programa

Nedjelja

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana
 • 18.10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
 • 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19.30 »Putnici kroz vrijeme« emisija za djecu Hrvatskoga radija
 • 20.00 »Hrvatima izvan domovine« - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
 20.55 Odjava programa

05:30 Najava
05:33 Alisa, slušaj svoje srce
06:15 Alisa, slušaj svoje srce
07:00 TV vrtić: Leptir
07:10 Ninin kutak: Uskrsne pisanice
07:15 Danica i... bijeli zec
07:20 Profesor Baltazar: Zvonko sa zvonika
07:30 Ezopovo kazalište
07:40 Veliki i Mali, crtana serija
07:50 Batman i hrabri superjunaci, crtana serija
08:15 Mladi istraživači, serija
08:37 Školarci obavještajci
09:00 Školski sat
09:35 Navrh jezika
09:45 Svaki dan dobar dan (R)
10:25 Dr. Oz, talk show
11:05 Sasvim posebni domovi
11:27 Pariška arhitektura
11:52 Hotel dvorac Orth, serija
12:37 Svijet čokolade, dokumentarna serija
13:02 Lantern Hill, kanadski film
14:47 Edgemont, serija
15:10 Doktor Who, serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Školski sat
17:05 Navrh jezika
17:15 Garaža: Malehookers
17:45 Pariška arhitektura
18:10 Svaki dan dobar dan
18:55 Dr. Oz, talk show
19:35 TV vrtić: Leptir (R)
19:45 Ninin kutak: Uskrsne pisanice (R)
19:50 Danica i... bijeli zec
20:05 Top Gear
21:00 Vojvotkinja, britansko-talijansko-francuski film
22:50 Zakon i red: UK, serija
23:38 Fringe, na rubu - serija
00:50 Noćni glazbeni program

06:40 RTL Danas, (R)
07:20 Aladdin, animirana serija
07:50 Moji džepni ljubimci
08:05 Virus attack
08:25 Snažne žene, serija
09:25 TV prodaja
09:40 Ekkluziv Tabloid R
10:40 Odbačena, dramska serija
11:10 Odbačena, dramska serija
11:40 Villa Maria, serija
12:55 Pet na pet, kviz (R)
13:45 Tajne, dramska serija (R)
14:55 Tri, dva, jedan - kuhaj!, kulinarski show (R)
16:30 RTL Vijesti
16:45 Cobra 11, akcijska serija
17:35 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:15 Pet na pet, kviz
20:00 Tajne, dramska serija
21:15 Tri, dva, jedan - kuhaj!

22:40 RTL Vijesti
23:00 Svi su ljudi za Mary, film, romantična komedija
01:20 Umri muški, igrani film, akcijski triler (R)
03:45 Astro show, emisija uživo
04:45 RTL Danas, (R)
05:25 Kraj programa

SRIJEDA 16.4.2014.

06:37 Najava
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
09:15 Kad srce zatrepri
10:00 Vijesti
10:15 Monty Don i vrtovi Francuske, dok serija
11:15 Što vas žulja?
12:00 Dnevnik 1
12:35 Znaj da te volim
13:20 Reporteri
14:10 Jezik za svakoga
14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:45 Društvena mreža
15:20 Društvena mreža
16:00 Kralj vinograda, serija
17:00 Vijesti
18:20 Eko zona
18:50 Kazalište u kući, humoristična serija
19:30 Dnevnik
20:06 Loto 7/39
20:11 Seoska gozba, gastroputopis
21:00 Paralele
21:30 Pola ure kulture
22:00 Državne tajne, serija
22:55 Dnevnik 3
23:30 Melankolija, dansko-švedsko-francusko-njemački film - ciklus Kino Europa
01:40 Što vas žulja?
02:20 Društvena mreža
03:35 Paralele
04:05 Pola ure kulture
04:35 Hrvatska uživo
05:35 Ljubav u zaleđu

05:30 Najava
05:33 Alisa, slušaj svoje srce
06:15 Alisa, slušaj svoje srce
07:00 TV vrtić: Ptica selica
07:10 Ninin kutak: Ukrasi za uskršnju granu
07:15 Prosvjetljenje, drama
07:30 Ezopovo kazalište
07:40 Veliki i Mali, crtana serija
07:50 Batman i hrabri superjunaci, crtana serija
08:15 Mladi istraživači, serija
08:37 Školarci obavještajci
09:00 Školski sat
09:30 EBU dokumentarci -

Izazovi
09:45 Svaki dan dobar dan (R)
10:25 Dr. Oz, talk show
11:05 Sasvim posebni domovi
11:30 Pariška arhitektura
12:00 Hotel dvorac Orth, serija
12:45 dokumentarna serija
13:10 By Way of the Stars / Lange Weg des Lukas B. (1. dio), kanadsko-njemački film
14:45 Edgemont, serija
15:10 Doktor Who, serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Školski sat
17:00 EBU dokumentarci - Izazovi
17:15 Generacija Y: Hrvatski san
17:40 Pariška arhitektura
18:10 Svaki dan dobar dan
18:50 Dr. Oz, talk show
19:30 TV vrtić: Ptica selica
19:40 Prosvjetljenje, drama (R)
20:10 Latino Amerikanci: Bolivijci, dokserija
21:05 U potrazi za Forresterom, američki film
23:20 Završni udarac, serija
00:05 Fringe, na rubu - serija
00:50 Seks i grad, serija
01:20 Noćni glazbeni program

06:40 RTL Danas, (R)
07:20 Aladdin, animirana serija
07:50 Moji džepni ljubimci
08:05 Virus attack
08:25 Snažne žene, serija
09:40 Ekkluziv Tabloid, (R)
10:40 Odbačena, dramska serija
11:10 Odbačena, dramska serija
11:40 Villa Maria, serija
12:55 Pet na pet, kviz (R)
13:45 Tajne, dramska serija (R)
14:55 Tri, dva, jedan - kuhaj!, kulinarski show (R)
16:30 RTL Vijesti
16:45 Cobra 11, akcijska serija
17:35 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:15 Pet na pet, kviz
20:00 Tajne, dramska serija
21:15 Tri, dva, jedan - kuhaj!, kulinarski show
22:40 RTL Vijesti
23:00 Kost, serija
23:55 Kost, serija
00:50 Svi su ljudi za Mary, film
03:00 Astro show, emisija uživo
04:00 RTL Danas, (R)
04:45 Kraj programa

ČETVRTAK 17.4.2014.

06:37 Najava
06:55 Dobro jutro, Hrvatska

07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:15 Kad srce zatrepri
10:00 Vijesti
10:15 Rijekom kroz Irsku, dokumentarni film
11:05 Što vas žulja?
11:45 Abeceda zdravlja
12:00 Dnevnik 1
12:35 Znaj da te volim, telenovela
13:18 Paralele (R)
13:48 Reporteri
14:18 Abeceda zdravlja
14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:45 Društvena mreža
16:00 Kralj vinograda, serija
17:00 Vijesti
18:20 Turistička klasa
18:50 Kazalište u kući, humoristična serija
19:30 Dnevnik
20:06 Večer na 8. katu
20:55 Labirint
21:45 Državne tajne, serija
22:40 Dnevnik 3
23:15 Drugi format
Muka Spasitelja
Našega, snimka predstave splitskog HNK (1991.)
01:25 Što vas žulja?
02:10 Društvena mreža
03:25 Labirint
04:10 Abeceda zdravlja (R)
04:20 Turistička klasa
05:50 Ljubav u zaleđu, serija

05:30 Najava
05:33 Alisa, slušaj svoje srce
06:15 Alisa, slušaj svoje srce
07:00 TV vrtić: Maslačak
07:12 Profesor Baltazar: Čudotvorni kolač
07:21 Laboratorij na kraju svemira: Maglev
07:30 Ezopovo kazalište, crtana serija
07:40 Veliki i Mali, crtana serija
07:50 Batman i hrabri superjunaci, crtana serija
08:15 Vatrene kugle, serija
08:37 Školarci obavještajci, serija za djecu
09:00 Školski sat
09:30 Kokice
09:45 Svaki dan dobar dan (R)
10:25 Dr. Oz, talk show
11:05 Pariška arhitektura, dokumentarna serija
11:30 Pariška arhitektura, dokumentarna serija
12:00 Hotel dvorac Orth, serija
13:10 By Way of the Stars / Lange Weg des Lukas B. (2. dio), kanadsko-njemački film
14:45 Edgemont, serija

15:10 Doktor Who, serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Školski sat
17:00 Kokice
17:15 Glas naroda: Dubrovnik, Split
18:10 Svaki dan dobar dan
18:55 Dr. Oz, talk show
19:35 TV vrtić: Maslačak
19:45 Laboratorij na kraju svemira: Maglev (R)
20:05 Špijun među pingvinima, dokumentarna serija
21:00 Pokvareni trgovac, britanski film
22:45 Završni udarac, serija
23:30 Fringe, na rubu - serija
00:15 Seks i grad, humoristična serija
00:45 Noćni glazbeni program

06:40 RTL Danas, (R)
07:20 Aladdin, animirana serija
07:50 Moji džepni ljubimci, animirana serija
08:05 Virus attack, animirana serija
08:25 Snažne žene, dramska serija
09:25 TV prodaja
09:40 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)
10:40 Odbačena, dramska serija
11:10 Odbačena, dramska serija
11:40 Villa Maria, dramska serija
12:40 TV prodaja
12:55 Pet na pet, kviz (R)
13:45 Tajne, dramska serija (R)
14:55 Tri, dva, jedan - kuhaj!, kulinarski show (R)
16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
16:45 Cobra 11, akcijska serija
17:35 Ekkluziv Tabloid, magazin
18:30 RTL Danas, informativna emisija
19:10 RTL Vrijeme, informativna emisija
19:15 Pet na pet, kviz
20:00 Tajne, dramska serija
21:10 Tri, dva, jedan - kuhaj!, kulinarski show
22:40 RTL Vijesti, informativna emisija
23:00 Bez traga - nova serija, policijska dramska serija
23:55 Bez traga - nova serija, policijska dramska serija
00:50 Kost, kriminalistička serija (R)
01:50 Kost, kriminalistička serija (R)
02:45 Astro show, emisija uživo
03:45 RTL Danas, informativna emisija (R)
04:30 Kraj programa

U POSJETU PAVLU MALBAŠIĆU, GOLUBARU IZ SOMBORA

Pernati ljepotani

Sombor je jedini grad u Europi koji ima četiri priznate rase golubova, pa i ne čudi što je Sombor nekada bio i grad golubara. Doduše ima ih i danas, ali ne koliko nekada, a što još više zabrinjava – među njima je malo mladih zaljubljenika u golubarstvo i golubove. Potvrđuje nam to i strastveni golubar *Pavle Malbašić* iz Sombora, koji se uz golubove vezao još kao sedmogodišnji dječak i ta ljubav traje više od četiri desetljeća. Kaže – djeca i danas vole golubove, ali ta »ljubav« naglo prestaje s polaskom u školu kada nadvladaju neka druga interesiranja.

SOMBORSKI PLAVOSRCASTI

Pavla Malbašića posjetili smo jednog sunčanog ožujskog poslijepodneva, a dočekao nas je u svom dvorištu, gdje drugdje nego ispred golubarnika u društvu desetine pernatih ljepotana. U tom ugodnom i milozvučnom društvu krenuo je i naš razgovor. »Golubar sam od svoje sedme-osme godine. Golubar je bio otac jednog mog prijatelja uz

koga sam ih i ja zavolio i eto ta ljubav traje više od četiri desetljeća. Moj pedantni otac nije baš bio oduševljen kada sam golubove donio kući, ali polako se privikavao. U to je vrijeme u našem susjedstvu skoro svaka kuća imala golubarnik. Sjećam se, kao dječak sam umjesto da kupim burek za užinu štedio novac kako bih kupio goluba. Velika tržnica bila je u centru, kod »Slona«, i nije bilo veće sreće nego kada se kući vratim s golubom«, prisjeća se Pavle. Pitamo ga i koliko je za tih četrdesetak godina prošlo golubova kroz njegove golubarnike. Kaže – posljednjih 15 godina godišnje othrani oko stotinu mladunaca, pa u golubarnicima

ima stalno 150 do 200 golubova, što će reći za četiri desetljeća bilo ih je na tisuće. I to ne bilo kojih, već kojih drugih nego plavosrcastih somborskih. »Rasa je nastala 1928. godine, stvorio ju je poznati somborski golubar *Pera Šešević* križanjem bačkotopolskog i staparskog goluba. Taj je golub osim što je lijep, dobar i letač, ali je što se tiče standarda najzahtjevnija rasa, no za somborske golubare to je rasa broj jedan. Uz njega cijene naši golubari i somborske dugoključne golubove«, pojašnjava nam Pavle. Dnevno svojim golubovima posveti oko sat vremena. Toliko je potrebno za hranjenje i higijenu, ali zapravo uz golubove

je mnogo duže, naročito kada dođe svibanj i krene treniranje letača. Tada se u nebo gleda satima u iščekivanju jata.

POGLED U NEBO

Osvajao je naš sugovornik i šampionske pehare za svoje golubove. Miljenik je i djece u ulici koja radi golubova rado navraćaju kod čika Paje u dvorište. »Zarazio« je i suprugu koja ima svoje miljenike među golubovima, tu je i kada treba pomoći oko golubova. »Mogu provesti sate promatrajući golubove. Kada nema posla mogu uz njih provesti i cijeli dan. Čim završim posao na njivi i vratim se kući, ukoliko nikoga nema, ni ne ulazim unutra već odmah kod golubova. Nema te brige i nervoze koja se uz njih ne može prevladati«, kaže Pavle, koji je uz svoje golubove prebrodio i jednu veliku životnu dramu.

Svake nedjelje somborski se golubari okupljaju u prostorijama svoje udruge. Među njima malo je mladih, pa su došli na originalnu ideju kako zainteresirati mlade za golubarstvo. »Razmišljamo organizirati burzu golubova na glavnoj ulici i djeci darovati golubove. Možda tako nekoga i zainteresiramo za golubarstvo«, kaže Pavle.

Golubarstvo nije isplativ hobi. Danas osrednji par golubova vrijedi 1.000 do 2.000 dinara, ali se prodaju i za 500 dinara. Cijena nije realna, ali, kaže naš sugovornik, vremena su takva. »Plavosrcasti somborski golub sve je više cijenjen i drže ga mnogi golubari u Apatinu, Kljajićevu i drugim mjestima u okolici, ali i golubari iz drugih sredina«, kaže Malbašić.

Njegova je želja održati ovaj broj golubova i produžiti im let. Kaže, stariji golubari tvrde, a dokumentirano je i u knjigama, kako su plavosrcasti somborski golubovi nekada letjeli pet do šest sati, a danas je to oko 2,5 sata. Što se dogodilo – nitko od somborskih golubara nema objašnjenje.

Z. Vasiljević

NOGOMET

Sonćani pali poslije šest kola

LIPAR – Zahuktali Dinamo, koji je u posljednjih šest kola zabilježio pet pobjeda i jedan remi, u XIX. kolu Međuopćinske lige Sombor – Apatin – Odžaci – Kula zaustavljen je u Liparu. Iako su Sonćani lideru prvenstva suprotstavili ekipu golobradih dječaka, bez čak sedam standardnih prvotimaca, igrom nisu razočarali. U utakmicu su ušli

borbeno, s pojačanom obranom, a u nekoliko navrata su iz brzih kontri stvorili i prigode za postizanje zgoditka. Domaćini su napadali svim snagama, međutim u prvom dijelu igre uspjeli su svega u jednom navratu svladati vratara Sonćana. Gosti su pokleklili tek u finišu utakmice, u posljednjih 20 minuta mreža Sonćana se zatresla još tri puta. »Razočaran sam visokim porazom, ali sam svjestan da se protiv lidera bez sedam standardnih prvotimaca bolje nije moglo. S druge strane, ovom utakmicom smo dobili nekoliko vrlo mladih igrača, na koje u budućnosti možemo najozbiljnije računati«, prokomentirao je trener Dinama Željko Vidaković. Nakon poraza od 0–4 u Liparu, plavi će u novom derbiju protiv drugoplasirane ekipe Mladosti iz Kruščića na svojem travnjaku imati priliku za popravni. Ekipa Dunava je u Monoštoru postigla pobjedu od 3–1 protiv Graničara i tako se učvrstila na 3. mjestu. U idućem kolu će gostovati u Laliću, kod ne tako jake ekipe Panonije.

I. A.

Neodlučeno u Karađorđevu

KARAĐORĐEVO – U drugom kolu proljetnog dijela prvenstva ekipa Karađorđeva ugostila je Slogu iz Plavne. Domaći tim je bio uvjeren u sigurnu pobjedu nad gostujućom ekipom, ali već u prvom poluvremenu uslijedilo je iznenađenje, jer su gosti postigli prvi zgoditak u vrlo zanimljivoj i borbenoj utakmici. U drugom poluvremenu domaći igrači su pokušali na svaki način izjednačiti i svladati, kao što je to ranije bilo uobičajeno, često indisponiranu Slogu iz Plavne. To im je ubrzo i uspjelo tako što su prvo izjednačili rezultat na 1-1, a potom i povelj s 2-1. Nogometaši iz Plavne nisu se predali nego su još žestice krenuli u ofenzivu, što je rezultiralo i pogotkom kojim su izjednačili rezultat na 2-2. Oba gola za Slogu postigao je T. Nikolić. Utakmica je, kao i suđenje, bila iznimno korektna, a Sloga može biti zadovoljna igrom i rezultatom utakmice.

Z. P.

Uvjerljiv poraz Bačke 1901

BAČKA PALANKA – U susretu dvije Bačke, slavila je domaća momčad iz Bačke Palanke (4:1) i s novim bodovima približila se vrhu tablice Srpske lige skupina Vojvodina. Novim porazom Subotičani su ostali na desetom mjestu s 25 osvojenih bodova iz 129 odigranih susreta, a priliku za poboljšanje bodovnog salda imat će u nedjelju 13. travnja na svom terenu protiv jedinstav iz Novog Bečeja. Susret počinje u 16 sati.

ŠAH

Poraz u kupu

SUBOTICA – Momčad »Penzionera« bila je bolja od HAŠK Zrinjski 2,5-1,5 u susretu šahovskog kupa. Bodove za Zrinjski u remijem odlučnim partijama donijeli su: Godar, Hegediš i Engi.

PLIVANJE

Reprezentativni četveromeč

BEOGRAD – Proteklog vikenda u Beogradu održan je četveromeč između reprezentacija BiH, Slovenije, Hrvatske i Srbije, a subotički Spartak su predstavljali Milica Šoštarec, Filip Hunjadi, Andrej Barna i trener Bojan Race (izbornik reprezentacije). Plivači sa sjevera Bačke osvojili su ukupno devet medalja.

DŽUDO

Tri medalje

NOVI BEOGRAD – Na međunarodnom džudo kupu Novi Beograd za vikend se okupilo 500 natjecatelja iz zemalja iz regije, a turnir je

bio kontrolnog karaktera za predstojeće prvenstvo Vojvodine. Dušan Vukas je u jakoj konkurenciji stigao do finala. Umor je ipak učinio svoje i morao se zadovoljiti srebrnom medaljom. U teškoj kategoriji bilo je Spartakovo finale gdje je Boris Vaci osvojio srebrnu, a Vuk Bošnjak zlatnu medalju. Ekipu je predvodio trener Milan Bogić.

KAJAKAŠKI KLUB »FILIP VIŠNJIĆ« IZ VIŠNJIĆEVA

Brojna prvenstva i regate

U prethodnih 15 godina ovaj je sportski klub postao jedan od najuspješnijih klubova u Srijemu

Kajakaški klub »Filip Višnjić« iz Višnjićeva nositelj je brojnih državnih i republičkih priznanja i nagrada, a pojedini dužnosnici ovog kluba nalazili su se ili se još uvijek nalaze u tijelima kajakaških saveza Srbije i Vojvodine. Ovaj je klub nositelj najvećeg društvenog priznanja Općine Šid – »Šestoprosinačke nagrade«. Klub je formiran 1993. godine zahvaljujući ideji skupine entuzijasta na čelu s inženjerom *Zoranom Đorđevićem*, koji je ljubav prema ovom sportu stekao još u najmlađim danima u KK »Val« u Srijemskoj Mitrovici. U prethodnih 15 godina ovaj je sportski klub postao jedan od najuspješnijih klubova u Srijemu, a i šire. Odmah poslije formiranja kluba izgrađen je kajakaški dom na obalama rijeke Bosut, na kojoj se u samom središtu sela nalazi jedna od najljepših kajakaških staza u Srbiji. Ubrzo je uslijedio i prvi službeni nastup kajakašica i kajakaša s Bosuta, pod vodstvom legendarnog kajakaša *Staniše Radmanovića*, sudionika četiri olimpijade. Imena *Slavka Čemerlića*, *Zorice Stojanović*,

Milene Jovanović, *Branislava Hemele* i *Miroslava Vidovića* ubrzo su se našla među imenima najboljih kajakaša Vojvodine i Srbije.

USPJEH

Tijekom cijele natjecateljske sezone KK »Filip Višnjić« bio je organizator brojnih prvenstava SRJ, Srbije i Vojvodine, kao i mnogobrojnih regata. Za

upravo i bili u prilici redovito trenirati, dok je odlazak u srednje škole ujedno značio i rastanak s klubom. *Branislav Hemela*, *Miroslav Vidović*, *Stevan Vidović* i *Branislav Petrović* bili su u nekoliko navrata u državnim vrstama, kao i među potencijalnim kandidatima za svjetska prvenstva ili olimpijske igre. Među svakako najuspješnijima sportašicama Srijema, sudeći po rezultatima i osvojenim medalja-

Kajakaši iz Višnjićeva su najbolje rezultate postizali u pionirskoj, kadetskoj i juniorskoj konkurenciji, jer su djevojčice i dječaci iz Višnjićeva upravo i bili u prilici redovito trenirati, dok je odlazak u srednje škole ujedno značio i rastanak s klubom

mnoge je bilo neshvatljivo kako jedan seoski klub može, i to s velikim uspjehom, organizirati seniorsko i juniorsko prvenstvo SRJ u kajaku i kanuu na mirnim vodama, gdje je sudjelovalo preko 1000 natjecatelja. Kajakaši iz Višnjićeva su najbolje rezultate postizali u pionirskoj, kadetskoj i juniorskoj konkurenciji, jer su djevojčice i dječaci iz Višnjićeva

ma, jest *Zorica Stojanović*, koja je na velikoj međunarodnoj regati u Brčkom osvojila čak pet zlatnih medalja u svih pet disciplina u kojima je nastupala.

POTREBNA POTPORA

Među brojnim mladim uspješnim kajakašima osobito se izdvajaju braća *Stevan* i

Zoran Vidović, *Bratislav Petrović*, *Dragana Bogičević*, *Milanka Gavrilović*, *Bogdan Georgijević* i drugi. Uvjeti pod kojima se trenutačno odvijaju aktivnosti KK »Filip Višnjić« ispunjavaju zahtjeve ovog kluba, ali nema sumnje da će za daljnji razvoj ovog kluba i sporta u cijelosti biti potrebna velika potpora. Kroz minule godine ovaj je klub imao punu podršku sela, poduzeća »Srbija šume« i »Vojvodina šume«, kao i lokalne samouprave Općine Šid.

Član juniorske reprezentacije Srbije i jedan od najperspektivnijih mladih kajakaša Srbije *Zoran Vidović* bio je u Kotoru, gdje sudjelovao na pripremama reprezentativne vrste. Ovog mladog kajakaša iz Višnjićeva, inače sportaša šidske općine za 2013. godinu, čekaju natjecanja na Prvenstvu svijeta i Prvenstvu Europe, koja će biti održana u Francuskoj i Mađarskoj. Nadamo se da će ovaj mladi talentirani kajakaš prebroditi sve prepreke i biti još jedan od mnogih članova koji će ostvariti dobar plasman i donijeti radost svom klubu pokraj Bosuta.

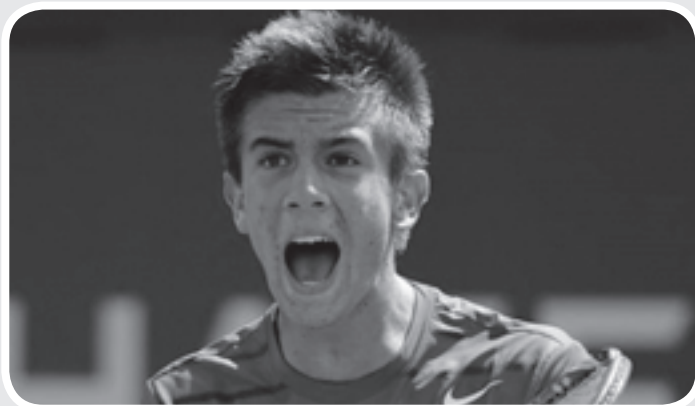
Suzana Darabašić

POGLED S TRIBINA

Borna

Prije nekih 1200 godina knez Borna je bio prvi knez Dalmacije i Liburnije i prvi je hrvatski velikaš čije je ime zapisano u povijesnim vrelima na hrvatskom prostoru. Ime Borne Čorića, mladog hrvatskog tenisača, sve se više, svakim novim igračkim uspjehom, upisuje u hrvatsku sportsku povijest, a njegov senzacionalni nastup u Davisovu kupu zauvijek će ostati zapisan zlatnim, pobjedničkim slovima. A kako i ne bi.

Odustajanjem Ivana Dodiga i Ive Karlovića od reprezentativnog nastupa u gostujućem susretu drugog kola Euroafričke skupine Davisova kupa protiv Poljske, izbornik Željko Krajan je ostao na Marinu Čiliću i Borni Ćoriću. Iskusnom tenisaču s brojnim pobjedama na ATP touru i golobradom 17-godišnjem mladiću koji još uvijek nastupa ponajviše na Futuresima (najnižem rangu profesionalnih teniskih natjecanja). Istina, niti Poljska nije imala pretjerano glasovitog drugog igrača (Przysiezyński je 72. igrač svijeta) i prema prvobitnim kalkulacijama za pobjedu i mjesto u jesenskim kvalifikacijama za povratak u Svjetsku skupinu očekivale su se dvije pobjede Čilića i nada u Ćorićevu pobjedu u posljednjem petom, odlučujućem susretu između dvojice drugih igrača. Igra parova je unaprijed bila rezervirana za renomirani poljski par Furstenberg/Matkowski. I uopće nije bilo tako.

Posve neočekivano, čak i za najzagriženije hrvatske navijače, u petak 4. travnja Borna Ćorić je napravio svjetsku senzaciju i u pet setova savladao Jerzya Janowicza, 21. tenisača svijeta. Prvi put je igrao pet setova i uspio pobijediti. Igrajući kao da ima stotine ovakvih susreta u rukama i nogama. Jer, kada je u odlučujućem setu napravio break na 4-3, hladnokrvano i rutinirano je servirao oba svoja servisa i Hrvatskoj donio veliki udio u kasnijoj pobjedi. Naravno, uz dvije pobjede Marina Čilića, bez kojeg se o pobjedi nije moglo ni razmišljati.

Nakon prošlogodišnje pobjede na juniorskom US Openu, kada je skrenuo pozornost svjetske teniske pozornosti na sebe, sada ju je na najljepši način ponovno prigrabio, ali u svijetu profi tenisa.

Hrvatska ima novog kneza Bornu.

D. P.

NOGOMET

Riječanima jadranski derbi

Uvjerljivom pobjedom (4:1) nogometaši Rijeke svladali su Hajduk na Kantridi i s nova tri boda odmakli Splitsanima pet bodova u borbi za drugo mjesto na tablici 1. HNL.

Ostali rezultati 29. kola: Zadar – Dinamo 1:2, Split – Istra 1961 2:0, Hrv. dragovoljac – Slaven 3:3

Lokomotiva – Osijek 1:2.

Tablica 1. HNL: Dinamo 68, Rijeka 60, Hajduk 55, Split 47, Lokomotiva 43, Istra 1961 36, Zadar 32, Osijek 22, Slaven 19, Hrvatski dragovoljac 17.

TENIS

Hrvatska savladala Poljsku

Sdvije pobjede Marina Čilića i velikim bodom koji je Borna Ćorić donio senzacijom protiv Janowicza, Hrvatska Davis kup reprezentacija je bila bolja od Poljske (3:1) i izborila je mjesto u jesenskim kvalifikacijama za plasman u Svjetsku skupinu. Voljom ždribe u rujnu Hrvatska gostuje u Nizozemskoj.

KOŠARKA

Liga za prvaka Hrvatske

Hrvatska velika košarkaška četvorka (Cibona, Cedevita, Zadar i Zagreb) započela je nastup u Ligi za prvaka u kojoj će se protiv donjeg doma (Kvarner 2010, Jolly JB, Šibenik i Alkar) boriti za prva četiri mjesta koja vode u doigravanje za naslov najboljeg u državi. Nakon dva odigrana prvenstvena kola stopostotni učinak imaju samo Cibona i Zadar.

NAMA JE DOVOLJNO

DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karađorđev put 2,

- Telefon (danonoćno):

(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na

Internetu: www.funero.co.rs

e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Prodajem noviju kuću iza Dudove šume, tro-sobnu s dvorištem, dodatnim prostorijama i garažom. Cijena po dogovoru. Tel.: 064 2525946.

Prodajem zemlju 5,62 ha od 2 parcele (cca 10 jutara), Šupljak (ko Palić), 3 km iza stare škole, produžetak senčanske ljetnje ceste, uz kanal. Cijena: 63.000 eura. Tel.: 061 2724822 i 063 1648043.

Izdajem opremljen stan veličine 25 m četvornih sa zasebnim ulazom. Ulica Branka Pešića 41, Zemun. Dogovor na broj telefona 011 3077036 ili 011 2104257.

Odmor u Vrbovskoj, otok Hvar, povoljno. Tel.: 063 7139337.

Prodajem 3 motike placa (2 km udaljen) iza Crvenog sela, blizu somborske ceste (10.000 eura) Tel.: 024 532570.

Prodajem čutke, stol, stolice, razna bunjevačka ruha: sefire, sukna, pregače, kapute s peržijanom, dunju, marame, ponjave, čaršave, muške čakšire, čizme (br. 43) i sl. Tel.: 024 528682.

Prodajem dvorišni stan 43 m² u Petrovaradinu. Tel.: 060 5450440.

Prodajem štrikači stroj stolni »Empisal«, skoro nov. Tel.: 5742-136 Odžaci.

Povoljno izdajem manje skladište, podrum i tavanski prostor, veliko dvorište pogodno za parkiranje kombija, kamiona i za auto-plac, kod autobusnog kolodvora u subotici. Tel.: 064 9640745.

Prodaje se nov el. štednjak sa ravnom pločom, orahovo stablo, 2 felne s čeličnim prstenovima za kamionsku prikolicu. Tel.: 024 532570.

Naprodaj moderna ekskluzivna prelijepa italijanska vjenčanica, tepih i staze. 024 528682.

Prodajem metalni kavez za gajenje pilića s hranilicama. Tel.: 024 453-5319.

Prodajem klasični kauč sa naslonom u dobrom stanju ručne izrade, tapacirain. Tel.: 024 453-5319.

Izrađujem hrastove čamce, nekoliko tipova, od 3 do 6 metara dužine. Prijevoz po dogovoru. »Novogodišnja akcija« - vesla - bijeli barski jasen. Petar Okrugić, Morović. Tel.: 064 3467056. www.okrugic-camci.co.rs

Prodajem vilerove goblene. Tel.: 063 8579679.

Prodaje se garaža u sklopu stambene zgrade na Radijalcu, A. M. Tita 26/b s priključkom na grejanje, vodu i struju. Tel.: 069 2887213.

Prodajem zob, deblo oraha i kruške, muške čakšire i kožne čizme, rojtoš i plišane marame, stol na razvlačenje sa stolicama. Tel.: 024 532-570.

Tečajevi italijanskog jezika, početne i napredne grupe. Naučite jezik ljepote i elegancije. Tel.: 065 2597700.

Prodajem 4 sobnu kuću na tihom i mirnom mjestu u Velikom Radanovcu, autobus na 400 m. Gradska voda, telefon, plin. Može zamjena za poljoprivredno zemljište. (cijena 50.000 eura) Tel.: 064 1759512.

Prodajem nov dvoiposoban stan na I. katu 70m². Garaža i podrum, u ulici Bore Stankovića u Subotici. Može zamjena za poljoprivredno zemljište. Stan je sređen. Tel.: 064 1759512.

Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću novu katnicu sa suteronom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalnim priključcima i CG u centru Sombora. Tel.: 025 5449 220 ili 064 2808432.

Prodajem motokultivator IMT-506 Tel.: 065 4033077.

Prodajem ormar - kredenc za dnevnu sobu - sa stolom, stolicama i »virangama«, muško tamno odijelo (kaput, prsluk i čakšire) i šešir. Tel.: 024 532570.

Povoljno prodajemo 3.850 m² građevinskog zemljišta kod bazena Dudova šuma u Subotici za gradnju 2 kuće, može za teniske terene, sadnju vinograda ili voćnjaka, sve pogledati u Ulici Pere Popovića Age. Kontakt: 063 7668808, e-mail: lea-nikolas17@yahoo.com

Povoljno kuća od 158 m² s gospodarskim zgradama u predgrađu Virovitice, Slavonija, Hrvatska. Za one koji hoće boravak u Europskoj uniji. Vrt, voćnjak uz kuću, povoljno prodajemo! Pitati na telefone 00381 644413383 i 00385 33543263.

Prodajem automobil Opel Astra coupe seriatone 1,8 2003. Tel.: 024 754760.

Prodajem štrikači stroj stolni »Empisal« skoro nov. Tel.: 025 5742136.

Prodajem traktorsku prskalicu RAU 440 litara, paraču od 47 krila s krimerima, kembridž valjak (2 m širok iz jednog dela) - vučni. Tel.: 024 532570.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi« VAŽI DO 18.4.2014.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju »Hrvatske riječi«.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga
CROART »CroArt« prodaje umjetničke slike, djela članova udruge.
Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge.
Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218;
e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC »Bunjevačko kolo«, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4. radnim danom od 8-14 sati. Tel.: 024/556-898 ili 555-589.

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamuzić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (hrurednik@tippnet.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković (kultura i urednik Kužiša)
Slavica Mamuzić (novinarka) (smamuzic@hrvatskarijec.rs)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Željka Vukov (društvo) (zvukov@hrvatskarijec.rs)
Zlata Vasiljević (dopisništvo Sombor)
Suzana Darabašić (dopisništvo Šid)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarijec.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik) (tsujic@hrvatskarijec.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica) (jademi@hrvatskarijec.rs)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarijec.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)
Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)
Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALA:

Mirjana Dropulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55; ++381 24/55-15-78;
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: »Rotografika«
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registrarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизacija
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

ČESTITAMO: LUKA TADIJAN

Lijepa perspektiva u izboru budućega zanimanja

Sve školske uspjehe Sončanin **Luka Tadijan** (25) zaokružio je prije mjesec i pol u Zagrebu. Završetkom petogodišnjeg integriranog preddiplomskog i diplomskog sveučilišnog studija prava (prema bolonjskom procesu), stekao je zvanje magistar prava. Ovo zvanje pruža lijepu perspektivu u izboru budućega zanimanja.

»Pravosudni poslovi su ono zbog čega sam upisao ovaj fakultet, pa je predamnom još godina i pol vježbeništva na sudu ili u odvjetničkom uredu i pravosudni ispit«, otkriva svoje planove mladi Tadijan. Luka je vrlo zanimljiva osoba. Prefinjenih manira, u komunikaciji sa starijima vrlo kulturni i odmjeran, u druženju s prijateljima iz djetinjstva spontan i razdragan. Zaljubljenik i veliki znalac tambure, ovoj vrsti umjetnosti dušu daje jednako na probama, javnim nastupima i neobveznim svirkama u krugu prijatelja.

»Iako mi je školovanje oduvijek bilo na prvom mjestu, slobodno vrijeme sam nastojao ispuniti nizom izvanrednih aktivnosti, prije svega zbog druženja, ali isto tako i radi stjecanja novih znanja i vještina. Tambura je u tom segmentu mog života bila i ostala najvažnija. Basprim sam počeo svirati još u trećem razredu osnovne škole, sviram ga i danas. Zahvaljujući tamburi proživio sam mnoge nezaboravne trenutke, najviše kroz nastupe i putovanja u zemlji i inozemstvu. Tambura ide pod ruku s folkornim skupinama, gdje bih posebno istaknuo KPZH 'Šokadija' iz moje Sonthe, čiji sam

član desetak godina. U glumi sam se oprobao u Zagrebu. Prije tri godine sam bio među osnivačima udruge 'Hrvatska mladež Bačke i Srijema'. Imamo dosta aktivnu dramsku sekciju, a u našoj autorskoj predstavi 'Ivica i Marica', kojoj je tema problem svakog studenta nakon završetka studija: ostati u Zagrebu ili se vratiti

Luka Tadijan

doma, glumio sam Šokca Ivicu.«, kaže Luka. Iako je veliki zaljubljenik u Sontu i u Sombor, o povratku ne razmišlja. »Razloga je puno, a najvažniji je vezan uz posao. Ukoliko bi mi se ukazala dobra prilika za adekvatno uposlenje, svakako bih razmislio o povratku, no, svjestan sam da je to nerealno razmišljanje. Međutim, gdje god me život odnese, Sontu nikada neću napustiti, bar u srcu i duši. Dapače, za Sontu, svoju obitelj, prijatelje i 'Šokadiju' vremena ću naći uvijek, jer je moja veza s njima neraskidiva«, završava priču Luka Tadijan.

Ivan Andrašić

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Red bez reda...

Piše: Branko Ivković

Faljni čeljadi moja, jevo kad sam već naminiro da vam ispričam šta mi se niki dan trevalo. I ja se bome umišo kugod da mi to falilo u čuvanje škatulja, čuo sam da to fajinski plaćadu, pa ko velim, idem uvatit dobru nad-

nicu. Al očeš očin, nit je nadnica bog zna kaka, a nije ni na vrime, pa sam već i digo ruke od nje, ko što onaj kazo – nije se đubre vuklo pa da je o glavu. Al javidu jedared, triba ić s legetimacijom i onim papirom od vokšovanja rad novaca, baš fino, moj papir ko zna di je, jal položen jal ga unuka pokidala, al ja spopo legetimaciju pa naprid, kad tamo čeljadi moja veća gužva neg na porezima, ta u tri reda. Sad sam tek vidijo da je narod stvarno siroma kad se tako skupijo na brzinu za to malo novčića. Nek bome pripovida ko šta oće, al nije kadgod bilo vake sirotinje i znalo se reda, a sad svi niki uvodidu red, a reda nema ni u kuruzima, ta i di mož bit s noliki mašinetinama koje su oduzele čeljadima poso, a gazde se polakumile da ne plaćadu nadnica pa to pokupovale, pa sad vidi šta ćeš. Ima pripovitka da je jedan kupijo mašinu za sadnju, pa kad je sastavijo nije mogo istirat iz avlije, eto ti sad nevolje, a kadgod smo lipo sadili za plugom pod petu pa bilo dobro, ta ja se neću čudit da jedared javidu da su ljudi očli na Misec pa poorali i posadili.

Jestel čuli šta se ode kod nas u Ivković šoru pripovida da ćemo opet dobit veću porciju na salaše i na kuće? To mi dono vist Pere niki dan, kaže divanidu da će što bliže varoši bit veći porez i do osam puta, no Peri nije baš uvijek virovat, možda nije dobro ni čuo, gluv je malo na livo uvo otkad ga bik stisnijo nuz jasje. Niki se mislim, koliki ćedu porez dobit oni u varoškoj kući kad su oni tamo u sridi varoši, a imade toliko soba da ga bog sačuva, no i red je da i oni platidu kadgod su carovi vikali »za mn« oma ovi samo vičedu »naprid« narode, čuti i trpi pa kako ti bude. E divanidu bome opasno da ćedu praviti naše atarove u kamen, al bi bilo dobro da ne slažedu kugod što su obični, ta dosta je već bilo blata čeljadi da se bar malo svita zadrži u naši šorovima, kažedu da ćedu opraviti sto kilometri zemljani putova, ja se nadam da će onda i ovaj između Male Bosne i Mirgeša već doć na red, stvarno mi sramota veže najkraće dva sela, a Bećar atar blatnjav i čalav ko Perina glava. Ja se moram smijati na ovog mog Peru, ima kad on i pametno divani a ne samo u prazno kugod što je običan. Kaže on: »Vidićeš Braniša da ćedu ga sad opraviti, ta već su opravili svoj rodbini i kumovima i koji kakoj gospodi do salaša tvrde putove, pa će sad i Bećar atar opraviti.« Koliko god se mi smijali jal srdili, imade tu istine, ajd sad čeljadi idem namirivat, ova moja utekla u selo pa je nisam uspijo privariti da se sama lati posla. Zbogom.

BAĆ IVIN ŠTODIR

Ne zna čovek jel bi drečo jel se bisijo

Bač-Iva od juče nikako da dojde sebe. Još priksinoć i prikono bijo jako bisan, bolje da ni ništa ni gleda. Taman se lipo udesijo prid televiziju kako je tijo i nadesijo na televizije šta je tijo, veli baš volji gledat nu lipuškastu, š dugačkom kikom, što se uvijek samo škobi. Ona mu nikako formasta ko ni kipovi anđelčića u crkve. Al ne može bit nako kako je naštodiro. Va dva što su je došli u goste namrgoditi ko dva vruga, oma počeli uglas na svaj glas diva-

Piše: Ivan Andrašić

nit, ni ne čeku da ji ona pita šta je tila. Pitu jedan drugoga, pa ni ne čeku da naj drugi odvrati, oma divanu svoje. Bome, naslušo se tude svašta. Samo, kanda su izgubili svaku miru. Jedino ne zna jel jim se smrklo prid očima, pa su se slučajno poizdavali, jel su baš tili sikirat ne što ji gleda. Divanili se od nikakoga fodbaloovanja, al to ni bijo divan ko je zadobijo, ko je bijo od koga bolji, neg otoga koga država volji više, a koga manje. Nako, ko dva brata što se ne divanu, pa samo zafiljivu komu su koliko dali dada i mater. Sve nikako ispod oka gleda i ko će komu šipak pod nos, al dobro pazu i da nuz put ne dobiju po prsta. A divan sve žustriji, počeli i izdavati ko koliko i od koga dobija zoto njevo fodbaloovanje. I to ne dobiju dinare, obadva se razbacivu sa milijonima nikaki evra. Bač Iva se u te novce jako ni ne razumi, nit šta trguje š njima. Al još lipše mu bilo ka je čo da jim tolike novce daju ni što stalno kuku da nemu, a vamo, malo malo, pa jim dižu cinu, te za telefon, te za struju, te... Bože, misli se, koliko bi jim istom davali da imu? Ka je vidijo da ji ni njegov Anđel ne može sustavit u takomu divanu i ka je već izgledalo da će se i potuć, samo je jako izdanijo i otrnijo televiziju. I sam sebe je reko da je više nikada neće ni zapaliti. Zoto je juče oma ščim su fruštukovali ošo obit marvu i živinu, pa sijo u prisunje ispid vojaca i uzo novine što mu kum Tuna dono ka je skoknijo doma na fruštuk. Al bolje da ni. Ka je vidijo šta piše, samo je jauknijo i dlanom otriso oči. Eto, obnarodovali da je umrla na curica što niko u države ni imo petnajst iljada ti njevi evra, pa da se plati i da se ditešce izliči. Ka je čula kako je jauknijo, izašla i njegova. On je samo pružijo novine i sagnijo glavu. »Eto, ta curica ko da mi je rod rođeni, pa na što je umrla pri po godine, pa na... zoto mi sad i jeste tako teško. Bože dragi, a gle ve, vada ni ne znu da ima tako štogoda novomu svitu i to ne daleko, nego tude, međ nama. Pa jel se od noga što su dali za fodbaloovanje baš ni moglo oštinit to malo što je tima dicama tribalo da ostanu živa? A i ni što su se sinoć svađali, da se znađu divanit međ sobom ko ljudi, mogli su se i sami sititi i to malo odvojiti od srca, ne bi ni ositili da fali, a ni jedan ni drugi ne bi propali«, veli bač Iva i zagleda se u komšijki zid.

11. travnja 2014.

MISLI POZNATIH

- **Ujević:** Ljubav nijeslobodna, ona je ropstvo po definiciji
- **Lippman:** Kad svi misle isto znači da nitko ne misli dovoljno
- **Stendhal:** Ništa nije po sebi ni dobro niti loše, ovisi samo što o njemu mislimo

KVIZ

Franjo Kuhač

Koje godine i gdje je rođen hrvatski etno muzikolog Franjo Kuhač?
Gdje je stjecao glazbenu naobrazbu?
Kojim se poslovima bavio po povratku u Osijek?
Što je radio tijekom 12 godina putovanja po Hrvatskoj?
Što je bila njegova stručna specijalnost?
U čijim djelima je otkrio hrvatske napjeve?
Kako se zove njegovo djelo posvećeno preporoditeljima?
Kada i gdje je umro Franjo Kuhač?

Roden je 20. studenoga 1834. godine u Pešti
Diplomirao je u Pešti, a usavršavao se u Leipzigu, Weimaru i Beču
Klavijski pedagog i zborovoda
Sakupljao narodno blago
Južno slovenske narodne pjevice
U djelima Beethovena i Haydna
Ilirski glazbenici
Umro je 18. lipnja 1911. godine u Zagrebu

FOTO KUTAK

Vrijeme odmora!

VICEVI

Pitali malog Ivicu:

- Koji sok najviše voliš?
- Onaj od dvije litre – odgovori mališan.

Razgovaraju dva dječaka i pita jedan drugog:

- A gdje si ti rođen?,
- Kod kuće, a ti?,
- Ja sam u bolnici,
- Zašto što ti je bilo?

OBNOVA KRIŽA na Skenderovu u Gornjem Tavankutu

Danas kada promatramo sakralnu baštinu bunjevačkih Hrvata, svakako ne možemo izostaviti križeve krajputaše, koje su naši stari podizali kraj putova na svojim njivama. Svjedočimo kako osobito u korizmno vrijeme promišljamo Kristovu muku na križu i samu simboliku i značaj križa u našim životima i životima naših predaka. Podizali su ih na imanjinama kako bi kroz molitvu i poniznost lakše prebrodili životne teškoće, te kako bi zbog velike udaljenosti od crkve pod te križeve išli na molitvu, osobito u korizmno vrijeme. Tako se sjećamo kako se pod križ išlo moliti križni put,

u tom dijelu Malog tavankutskog puta nema salaša, a škola je odavno porušena. Zahvaljujući inicijativi ljudi iz Udruga lovačkog društva »Srndać«, koji su željeli da se ovaj križ obnovi, započelo je uređenje prostora oko tadašnjega križa. Novi je križ izradio *Branko Moravčić*, kamenorezac, vlasnik SZR »Gry Stone« iz Gornjeg Tavankuta. Svetu misu je povodom posvete ovoga križa služio subotički biskup mons. *Ivan Penzeš*, uz koncelbraciju župnika *Franje Ivankovića* i tajnika Subotičke biskupije *Mirka Štefkovića*. Uz prigodnu propovijed biskup je naglasio značaj očuvanja križeva

koje su gradili naši preci, kako bi se potvrdilo štovanje križa i vjere. Nakon mise svi vjernici su otišli do novog križa, kojega je biskup blagoslovio. Nakon blagoslova ovoga križa župnik je blagoslovio i Božanov križ na njivi *Stipana Mamužića*, koji je očišćen i obnovljen.

Tavankučani postupno obnavljaju svoje križeve, a u subotu uoči Cvjetnice mladi namjeravaju biciklima pohoditi križeve na području tavankutske župe.

I. D.

pod križ se išlo u vrijeme obreda Velikoga petka, te u ranu zoru na dan Uskrsa. Rano se ustajalo i išlo pomoliti pod križ, te se tek nakon toga blagovala uskršnja hrana. Dugi niz godina ti su križevi odolijevali zubu vremena, no danas je veliki dio njih u jako lošem stanju. Zahvaljujući neformalnoj skupini ljudi okupljenih oko »Bunjevačkog puta križa«, koja se zauzela za obnavljanje postojećih križeva, do sada se je obnovljeno osam križeva krajputaša i križeva podignutih na groblju.

U nedjelju je u Gornjem Tavankutu u Skenderovu posvećen novi križ na mjestu gdje je bio stari križ iz 1861. godine. Danas

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

ЈКП "Суботичке пијаци"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Uspjeh čine ljudi

Naša polisa...Vaša sigurnost

Tel: +381 (0) 24 555-867 • www.milenijum-osiguranje.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

DJECA NA SNIMANJU

»ODE IVO NA OGLED«

Ulomak iz predstave »Ode Bolto na ogled« Matije Poljakovića prošle su godine postavile odgojiteljice *Dajana Šimić* i *Emina Kujundžić*, te uvježbale djecu iz vrtića »Marija Petković – Sunčica« iz predškolske ustanove »Naša radost« iz Subotice. Danas je velika većina te djece u prvim razredima, no rado su se odazvala na probe koje su prethodile snimanju ulomka »Ode Ivo na ogled« na salašu *Bele Ivkovića* u Maloj Bosni. Predstava je snimljena na inicijativu i uz financijsku potporu Udruge »Naša djeca«, a za kamerom je bila *Antonija Dević*.

